

Hvordan skiller diakonenes stilling i Svenska kyrkan og i Den norske Kirke seg?

En studie av kirkemøteprotokoller i begge land fra 1983- 2007

Gunnar Holten
Diakonhjemmet Høgskole

Masteroppgave
Master i Diakoni – Madia 599

Veileder:
Annette Leis - Peters

Antall ord: 31000

Dato 16. 11. 2015

Sammendrag

Oppgavens problemstilling er

Hvordan skiller diakonenes stilling i Svenska kyrkan og i Den Norske Kirke seg ?

En studie av kirkemøteprotokoller i begge land fra 1983- 2007

Hva er forskjellene?

Hvilke praktiske følger har dette for diakonien?

Hvordan gir dette seg uttrykk i den teologiske debatten?

Oppgavens metode et kvalitativt litteraturstudie i form av dokumentgransking og tolkning av disse. alitativt litteraturstudie. Dokumentene er protokoller fra kirkemøtene i Den norske kirke og Svenska kyrkan fra 1983 til 2007. De ble gjennomgått med søkordene: *Diakon, Diakoni, Limadokumentet og Porvoo avtalen*. Gjennomgangen er presentert og innholdet analysert. Deretter er det gjort en temanalyse og tema som utmerker seg derifra er drøftet opp mot hverandre og valgt teori.

Teorien jeg har valgt er diakonatsteologien som noen av de dominerende teologer på dette felt i Norge og Sverige har skrevet bøker og kapitler om, og det er Sven Erik Brodd, Mats J Hansson, Stephanie Dietrich , og Lars Østnor. Alt dette er samlet i et eget teorikapittel.

Oppgavens struktur. Først innledes oppgaven med innledning, bakgrunn for tema, forforståelse og problemstilling. Deretter følger redegjørelse for metode og en avgrensing av oppgaven. Det foretas en bakgrunn og litteraturgjennomgang og det omtales hva som finnes av tidligere forskning før det kommer et kort kapittel om historie, fagsyn og organisasjon i Sverige og Norge. Så følger teoretiske perspektiv på diakoni og diakonat I Norge og Sverige før delen om behandling av diakoni og relaterte problemstillinger ved kirkemøtene i Den norske kirke og Svenska kyrkan. Den er basert på en grundig gjennomgang av kirkemøteprotokoller. Dette er oppgavens mest omfattende del. Den delen avsluttes med en kort innholds/temanalyse hvor jeg definerer visse områder jeg vil drøfte nærmere. Deretter diskuterer og sammenlikner jeg de funnene jeg har gjort, den kvalitative analysen av de fakta og de tema jeg da har funnet relevante, opp mot teorien. Dette oppsummeres. Jeg har laget et kort kapittel om utviklingen i de to kirkene etter 2007 før før det kommer en konklusjon og avslutningsdel.

Ut i fra protokollene i kirkemøtene er det *store forskjeller* spesielt i synet på diakonat, embete og diakoners plass i liturgien. Debatten har vært ulik i de to kirkene både med tanke på tema hyppighet og hvor kraftig den har vært . De to kirkene ha gjort ulike vedtak i forhold på flere områder, men mest i forhold til til embete og liturgi.

Forord.

En lang prosess er nå over og jeg kan se tilbake på lærerike år og en svært interessant, utfordrende og lærerik prosess med masteroppgaven. Det har vært en fin reise fra de første spede litteratursøk januar 2013 til dagens resultat. Tusen takk til veileder Annette Leis -Peters for god veiledning og oppmuntring underveis, for veien har vært både svingete og humpete. Uten en god veileder hadde jeg ikke klart det! Men det har jeg, og en masteroppgave har det blitt. Hvor bra den er er det da opp til andre å bedømme, men jeg er strålende fornøyd med å ha kommet i havn.

Jeg vil også takke venner og familie som har oppmuntert meg. Det er godt dere finnes- ingen nevnt ingen glemt.

En stor takk også til Rolf Nordblom og Olav Fanuelsen for gode råd og innspill, Astrid Dirdal ved kirkens hus som lette frem protokoller og ryddet leseplass for meg og til de i resepsjonen på Carolinabiblioteket i Uppsala, for god hjelp forrut for gjennomgang av protokollene fra det svenske kirkemøtet.

Jeg var så heldig å få ha praksis i Visby domkyrkoförsamling og fikk dag innsyn i hvordan en svensk diakon jobber. Så stor takk til diakon Christer Schwartz, prest Doris Lemke og alle deres fantastiske kolleger som tok i mot meg med åpne armer.

Å dra til en by man ikke kjenner for å være der en uke er alltid utfordrende og en stund så det ut som at jeg måtte ta inn på gjestgiveri, men takket være gode venner av venner så fikk jeg bo privat i uppsala da jeg gikk gjennom kirkemøteprotokollene der. Derfor stor takk til Gunnar , Sinan, Jørgen og Gabriel.

Gunnar Holten

15. November 2015

INNHold

Sammendrag.....	2
Forord	3
1. 0 Innledning - bakgrunn for tema, forforståelse og problemstilling.	6
2. 0 Metode og avgrensing.....	8
3.0 Kort om bakgrunn,litteraturgjennomgang og hva finnes av tidligere forskning?.....	12
4.0 Kort om historie, fagsyn og organisasjon i Sverige og Norge.....	12
5.0 Lima-dokumentet og Porvoo-avtalen.....	16
6.0 Teoretiske perspektiv på diakoni og diakonat I Norge og Sverige.....	17
7.0 Behandling av diakoni og relaterte problemstillinger ved kirkemøtene i Den norske kirke.....	29
7.1 80 tallet	29
7.2 Oppsummering 1984-1990.....	31
7.3 90tallet	31
7.4 Oppsummering 1990 – 2000.....	35
7.5 2000 tallet til 2007	36
7.6 Oppsummering 2000 -2007	44
7.7 Oppsummering av gjennomgang fra de norske kirkemøtene.....	45
8.0 Behandling av diakoni og relaterte problemstillinger ved kyrkomöten i Svenska kyrkan	46
8.1 80tallet	47
8.2 Oppsummering 1983 – 1990.....	52
8.3 90 tallet.....	52
8.4 Oppsummering 1990 –2000.....	59
8.52000 tallet til 2007	59
8.6 Oppsummering 2000 – 2007.....	63
8.7 Oppsummering av gjennomgang fra de svenske kirkemøtene.....	63
9.0 Hvor ofte har kirkemøtene diskutert diakontema og hvordan er de vektlagt ? – en innholds og temanalyse	65

10.0 Drøfting - Hvordan har kirkemøtene diskutert temane. Hvilke forskjeller finnes?.....	66
11.0 Hvordan har utviklingen videre fra 2007 vært i Svenska kyrkan og Den norske kirke	77
12.0 Konklusjon - «Hvordan skiller diakonenes stilling i Svenska kyrkan og i Den Norske Kirke seg ?.....	79
13.0 Sluttord	82
Referanser og litteraturliste	83-89

1. 0 Innledning - bakgrunn for tema, forforståelse og problemstilling.

Det kan være mange grunner til valg av tema å skrive om og problemstilling. Noe er svært bevisst, mens andre kan være ubevisst og litt mer tilfeldig. Hos meg var det nok både og. Temaet for oppgaven er forskjellen mellom diakonenes stilling og situasjon i Svenska kyrkan og Den norske kirke. Noe av bakgrunnen for at jeg valgte å sammenlikne diakoni i Sverige og i Norge er at jeg har en sterk tilknytning til Sverige, ikke familiært, men følelsesmessig. Det er et land jeg er veldig glad i, hvor jeg trives svært godt. og jeg mener å kjenne relativt bra. Av yrke er jeg sykepleier og kreftsykepleier med snart 20 års fartstid i helsevesenet. Jeg jobbet og bodde i Sverige fra 2003-2006. Før jeg dro hadde jeg den forestillingen at Sverige var en blåkopi av Norge, men da jeg først var kommet dit oppdaget jeg at det også er store forskjeller. Hovedstrukturen og hoveddeler i samfunnet er veldig like. Begge land har en sterk og solid offentlig sektor med i utgangspunktet gode offentlige skole, helse og sosialtjenester til befolkningen, men det er også forskjeller som faktisk er ganske store. Eksempelvis en sykemelding fra lege betyr ikke det samme som at Forsäkringskassan er enig og gir deg sykepenger. Svenskene har karensdag og kun 80 % dekket lønn under sykdom, lengre arbeidsuke, 2,5 timer mer i uka, og færre «erstatningsfridager» når man f.eks jobber røde dager i helsesektoren. Dog har de sterk arbeidsmiljølov med sterkt vern av arbeidstakerne og meget klarer regler for arbeidstid o. l. Pasienter betaler døgnavgift ved innleggelse på sykehus, men samtidig har skolene i Sverige hatt varm lunsj for elever, gymnasiebidrag, gratis transport og skolebøker dekket t. o. m videregående i «alle år» Det finnes også kulturforskjeller. Mitt inntrykk er at svenskene er mer regelstyrte, formelle, mer systematiske og absolutt mer arbeidsomme enn oss. En svensk sykehusavdeling f.eks preges mer av «ordning och reda» enn en norsk. Man kommer på jobb og får rapport 07:00, deretter er det full rulle, «fika» 09:00, full rulle igjen til 11:00. Da går første pulje i lunsj og neste kl 11:30 og dette overholdes! Sengene skal res sånn og slik, alt ettersom og det er eget dagtøy for pasientene. Litt anderledes enn i Norge der det «flyter « litt mer for å si det sånn. Forskjellene var faktisk så store at det ikke var bare lett å flytte tilbake til Norge og jobbe igjen.

I løpet av min tid som deltidsstudent på mastergraden diakoni fikk jeg det for meg at det er store forskjeller også mellom Den norske kirke og Svenska kyrkan. Jeg hadde løselige hørt at svenske diakoner ansatt i Norge stiller spørsmål ved diakonenes arbeidsoppgaver og status i Norge og i forbindelse med undervisning fikk jeg kunnskapen om at det er ca 1200 diakoner i

Sverige. For å spesifisere dette så var det var 1020 diakoner ansatte i Svenska kyrkan i 1998 (Brodd 1999:110) 1111 stk i 2012 (<https://svenskakyrkan.se/diakon> 12/11.15) og kun ca 220 i Den norske kirke. Det var 237 stillinger i 1999 (Meland 1999:70) og i følge Haugen ca 200 i 2010 (Haugen 2011:176). Det er vanskelig å finne et eksakt tall i Norge. Ved enkel hoderegning så kan man si at Sverige har ca dobbelt så mange innbyggere enn Norge. Det vil si at vi i Norge da skulle ha ca 600 diakoner. Hvorfor er det slik? Det som begynte med en kraftig irritasjon over diakonenes kår og situasjon i Norge utløste en nysgjerrighet i forhold til hvordan forholdene for diakoner er i Sverige kontra i Norge. Nysgjerrigheten ble såpass stor at jeg kom frem til at dette ville jeg finne mer ut om og forhåpentligvis også få svar på en del spørsmål jeg hadde. Med bakgrunn i at jeg kjenner Sverige ganske godt, så ante det meg at her er det forskjeller også mellom kirkene, selv om mye kanskje er likt i utgangspunktet.

Jeg stilte en rekke spørsmål til meg selv da jeg begynte å tenke på dette temaet. Det dreier seg både indirekte og direkte hva jeg vil vite.

*Hva er grunnen/årsaken til at det er 1200 diakoner i Svenska kyrkan og bare 220 i den Norske?

*Hva er forskjellene mellom den Norske og Svenske kirke?

*Hvordan utarter de seg?

*Hvordan er stillinger i de to kirkene finansiert?

*Hvilken kirke har best økonomi?

*Hvordan prioriteres de pengene som finnes?

*Hvordan har den historiske utviklingen vært?

*Hvordan er de to kirkene ulike med tanke på embetssyn, og er de det?

Dette var utgangspørsmålene jeg hadde. Jeg hadde også noen kritiske spørsmål som nok kan gjøre meg noe forutinntatt i denne sammenheng. Litt av historien er at jeg er relativt ny som det jeg vil kalle aktiv deltaker i den Norske kirke. Jeg må da si at jeg ikke er så veldig imponert over hvordan kirka drives. Bare det at kirkemøtet brukte 15 år på å diskutere og bli enige om diakoner kan bære skråstola eller ikke synes jeg virker symptomatisk i forhold til diakonenes status i Norge, men jeg har valgt å være medlem og bli diakon og har funnet min plass i kirken. » De kritiske spørsmålene jeg hadde vil jeg ikke gå i detalj på da de lett kan farge oppgaven. Samtidig er det et faktum at det i utgangspunktet var en viss irritasjon over tingenes tilstand som vekket min interesse.

I løpet av prosessen så har min kritiske innstilling og misnøye mer endret seg til undring og interesse og jeg har funnet ut at det helt klart er forskjeller. Det er heller ikke alle spørsmålene jeg kommer til å gå grundig inn i. Det gir ikke oppgavens størrelse mulighet til. Utfordringen ble, som alltid i oppgaver, å formulere en problemstilling som kunne være dekkende.

Jeg vurderte flere problemstillinger. Den jeg hadde i utgangspunktet var :» Det er 1200 diakoner i Svenska kyrkan og 220 i den Norske kirke . Hvorfor er det slik? « Jeg valgte å forandre den for å ikke fokusere for mye på tall, da det er årsaken til forskjellene i tall jeg hovedsaklig er ute etter og hvordan forskjellene utarter seg. *Problemstillinga* ble som følgende med tre underspørsmål.

Hvordan skiller diakonenes stilling i Svenska kyrkan og i Den Norske Kirke seg ?

En studie av kirkemøteprotokoller i begge land fra 1983- 2007

med underspørsmålene :

Hva er forskjellene?

Hvilke praktiske følger har dette for diakonien?

Hvordan gir dette seg uttrykk i den teologiske debatten?

2. 0 Metode og avgrensing

Det er alltid en utfordring å finne en metode som kan gi svar på det man etterpør i problemstillingen. Det var vanskelig å vite hvor jeg skulle begynne lete etter fakta og det var derfor viktig å definere hvor jeg ikke skulle lete, hva jeg skulle lete etter og hvordan. En oppgave av dette formatet er relativt omfattende, men samtidig er det begrenset hvor mye jeg kunne få plass til i den. I den innledende fase dannet jeg meg en forforståelse for temaet (Dalland 2007 ; 263). Deretter ble sekundærlitteratur brukt til å lage et grunnlag for videre arbeide med oppgaven, for å kunne avgrense oppgaven og finne fokus for den. Dette har jeg gjort rede for i forhold til forskningshistorikk, eller som Olav Dalland beskriver det en bakgrunn og litteraturgjennomgang (Dalland 2007: 266).

Jeg har hatt samtaler med ressurspersoner i Norge og Sverige for å få hjelp til å kartlegge fagområdet i de to landene. I Norge har jeg hatt en samtale med Olav Fanuelson og i Sverige Rolf Nordblom. De er begge diakoner og personer med god kjennskap til diakonenes ståsted

og situasjon i Norge og Sverige. Samtalene ble ikke lagt opp som formelle intervjuer, men mer som informasjonssamtaler der jeg spurte begge om det var enkelte hendelser, temaer, litteratur eller år som var viktige. Olaf Fanuelson er ansatt ved Diakonhjemmet høyskole i Oslo og har arbeidet mye med diakonenes historie og plass i Den norske kirke. Rolf Nordblom er lege og diakonen, har i en årrekke vært med i kyrkorådet, har vært leder av Diakonistiftelsen Samariterhemmet og har vært med på å bygge opp et forskningssentrum i forhold til diakoni ved Universitetet i Uppsala.

Selve besvarelsen bygger på et kvalitativt litteraturstudie i form av dokumentgransking og tolkning av disse. I denne oppgaven er det protokoller fra kirkemøtene i Norge og Sverige. Dette betegner jeg som oppgavens primærlitteratur og primærkilder. I litteraturen omtales dette i kap 10 av Sigmund Grønmo som kvalitativ innholdsanalyse . (Grønmo 2004 : 187-193). Jeg bestemte meg først for at jeg skulle ha protokoller fra de norske og svenske kirkemøtene som kilder. Jeg bestemte meg for å studere protokoller fra kirkemøtene i Norge og i Sverige fra 1983 – 2007 og trekke ut sentrale saker som direkte eller indirekte tar opp diakoni. Ut i fra forarbeidet med oppgaven hadde jeg kommet til at Limadokumentet som kom i 1985 var sentral. Videre kom jeg frem til at et vendepunkt og milepæl i Norge var da plan for diakoni ble vedtatt i 2007. Det viste seg at de lovpålagte kirkemøtene startet nærmest samtidig i Norge (1984)og i Sverige (1983). Det ble da naturlig å ha 1983 som utgangspunkt og vedtaket av den sistet diakoniplanen i Norge i 2007 som slutt punkt. Grunnen til at jeg valgte protokoller fra kirkemøtene er at begge kirkene har kirkemøter som er kirkenes øverste bestemmende organ. Det ville da være mulighet for å finne opplysninger innen et relativt sammenliknbart og likt materiale samtidig som tidsepoken er lang. Dokumentene er sammen med utvalgt teori primærkildene til arbeidet.

Da det er snakk om mange dokumenter og protokoller så bestemte jeg meg for å bruke følgende søkeord da jeg gikk gjennom sakslistene i dokumentene : *Diakon, Diakoni, Limadokumentet og Porvoo avtalen*. Jeg valgte disse søkeorden ut ut i fra en helhetsvurdering etter forarbeidet. Diakon og diakoni var mer eller mindre selvfølgelige, men jeg hadde inntrykket av at både Limadokumentet og Porvooavtalen var sentrale ut i fra den betydning de var tillagt i sekundærlitteraturen til oppgaven. Det kan se ut som om at embetsdebatten er svært viktig, men embetet er så mangt at dersom «embete» skulle vært et søkeord hadde det blitt svært mange dokumenter å forholde seg til og mye av innholdet ville ikke handle spesifikt om diakoni.

Protokollene fra kirkemøtet finnes ikke på vanlige bibliotek i Norge så jeg har vært på Kirkens hus i Norge og gått gjennom de norske protokollene. I Sverige finnes de fleste protokollene på Carolinabiblioteket -universitetsbiblioteket i Uppsala. Protokollene fra begge lands kirkemøter har et så omfattende innhold at jeg foretok et førsteutvalg, og tok kopier av dette, på bakgrunn av problemstillingen min og de søkeordene jeg hadde valgt. Innholdet ble gjennomgått og analysert i ettertid. Begge land har protokollene lagt ut på nettet fra midten av 90 tallet. Protokollene på nettet er av vekslende kvalitet, men kunne brukes noe. De norske protokollene er lettere å tolke enn de svenske. I de norske protokollene er det relativt lett å se i referatet hva som er diskutert, ulike forslag og hva det har vedtatt. Alt er godt referert og relativt klart. I de svenske protokollene er det mer komplisert. Det kan ikke uten videre forstås hva kirkemøtet har vedtatt ut i fra referatet i hovedprotokollene, men må undersøkes nærmere i sakspapirene. Dette beskrives nærmere i de kapitlene hvor jeg gjennomgår dokumentene fra de respektive land. Under gjennomgang av dokumentene analyserte jeg, men prøvde å ikke sammenlikne eller konkludere. For hvert tiår oppsummerer jeg hva som har vært viktigst. Til slutt analyserer jeg hva som har vært viktig i Norge og Sverige og kommenterer funnene. Jeg bruker noe av det som Grønmo beskriver i kapitlet Analyse av kvalitative data (Grønmo 2004; 245 – 265) Han omtaler analyse av kvalitative data som «systematiske og gjentatte sammenlikninger av ulike elementer i det kvalitative materialet» (Grønmo 2004 : 246)

Avgrensning Tidlig i prosessen fant jeg ut at jeg ikke skulle foreta intervjuer og/eller spørreskjema/undersøkelser i forbindelse med datasamlingen. Dette fordi intervjuer eller spørreskjemaer ikke ville kunne gi meg svar på min problemstilling. Intervjuer og spørreskjemaer gir mer et øyeblikksbilde. Det jeg er ute etter krever en annen type samling av data enn dette. Den tidsepoken jeg har valgt er svært lang 1983 – 2007. Det gjør da at intervjuer også av den grunn ikke er hensiktsmessige. Å finne gode intervjuobjekter for begge perioder i begge land anså jeg ikke heller ikke som gjennomførbart. Det var av nevnte grunner heller ikke hensiktsmessig å sende ut spørreskjema. Jeg bestemte meg for tema for oppgaven for ca tre år siden. Da hadde jeg allerede hatt menighetspraksis i Norge. Jeg valgte å ta min fordypningspraksis i Sverige da jeg hadde lyst til å se med egne øyne hvordan det var å være diakon i Sverige. Jeg hadde min praksis i Visby domkyrkeförsamling. Den ligger i en småby i Sverige. Min menighetspraksis var i en menighet i Oslo. Disse to praksisperiodene kan ikke sammenliknes og den norske praksisperiodene var heller ikke lagt opp til å være en

10

praksis opp mot masteroppgaven. Det ble derfor ikke aktuelt å legge fordypningspraksisen opp som det. Den ble lagt opp så likt som mulig med den norske, men kan ikke sammenliknes dels fordi første praksis ikke var lagt opp deretter og dels fordi de to menighetene ikke kan sammenliknes. Skulle jeg hatt mulighet til det burde jeg valgt en forstadsmenighet i Stockholm. Jeg viser noe til min praksis i Sverige senere i oppgaven. Da både Svenska kyrkan og Den norske kirke har vært statskirker har de hatt nære bånd med staten. Det kunne da vært aktuelt å lete etter dokumentasjon i NOU er og SOU er, samt skriv og uttalelser fra ulike råd og utvalg i forhold til min problemstilling. Da dette fort ville blitt for omfattende i forhold til oppgavens omfang og størrelse, valgte jeg å konsentrere meg om protokoller fra kirkemøtene i Norge og Sverige. Som omtalt i innledningen så var det veldig mye jeg vil ha svar på i denne oppgaven, mer enn den kan romme. Etter gjennomgang av sekundærlitteratur, og etter veiledning så kom jeg frem til at jeg ville se nærmere på følgende områder:

*Historie

*Fagsyn:

*Organisasjon

Jeg valgte å hovedsaklig fokusere på disse tre områdene fordi jeg finner de viktigst i denne sammenheng og i forhold til problemstillingen. Jeg utelot å gå grundig inn i finansiering og utdanningssystemene. Jeg fokuserte heller ikke spesielt på tall, utenom det jeg skrev innledningsvis for å fortelle hvorfor jeg valgte temaet.

Valg av akutell teori. Teorien jeg har valgt er diakonatsteologien som noen av de dominerende teologer på dette feltet i Norge og Sverige har skrevet bøker og kapitler om, og det er Stephanie Dietrich, Sven Erik Brodd, Mats J Hansson og Lars Østnor. Alt dette er samlet i et eget teorikapittel.

Oppgavens struktur. Først innledes oppgaven med innledning-bakgrunn for tema og førforståelse og problemstilling. Deretter følger redegjørelse for metode og en avgrensning av oppgaven. Det foretas en bakgrunn og litteraturgjennomgang og det omtales hva som finnes av tidligere forskning før det kommer et kort kapittel om historie, fagsyn og organisasjon i Sverige og Norge. Så følger teoretiske perspektiv på diakoni og diakonat i Norge og Sverige før delen om behandling av diakoni og relaterte problemstillinger ved kirkemøtene i Den norske kirke og Svenska kyrkan. Dette er oppgavens mest omfattende del. Den delen

avsluttes med en kort innholds/temanalyse hvor jeg definerer visse områder jeg vil drøfte nærmere, før jeg diskuterer og sammenlikner ut fra dette de funnene jeg har gjort, den kvalitative analysen av fakta, de tema jeg da har funnet relevante opp mot teorien. Dette oppsummeres. Deretter følger en kort gjennomgang av utviklingen i de to kirkene etter 2007 før det kommer en konklusjon og avslutningsdel.

3.0 Kort om bakgrunn, litteraturgjennomgang og hva finnes av tidligere forskning?

I startfasen av prosessen med masteroppgaven allerede under metodeeksamen festet jeg meg til et kapittel skrevet av Hans Morten Haugen om diakonstillinger i den norske kirke og hvordan stat og kirke har fremmet disse (Haugen 2011:171-185). Det kapittelet gikk jeg gjennom og det inneholder mye viktig informasjon om hvordan diakonstillinger finansieres i Norge og kompleksiteten rundt dette. Den inneholder også opplysning om at diakonstillinger er lovpålagt i Finland siden 1944, men jeg kan ikke se at den omhandler lovgivningen i Sverige.

I den innledende fase av oppgaven så fant jeg «The ministry of the deacon». Den viste seg å bli sentral i det forberedende arbeidet og som sekundærlitteratur da denne gir en god beskrivelse av diakoniens historie i Norge og i Sverige (Borgegård, G. & Hall, C. 1999). Likeså bløkene «Diakoni tolkning, historikk, praktikk» (Blennerger E, (red) Hansson M J. 2008) og Diakoni, ideologi, praxis. (Blennerger E, Hansson J M, Ståhl R. 1999) betydningsfulle innledningsvis De gir og en god beskrivelse av diakonens historie, særlig i Sverige.

4.0 Kort om historie, fagsyn og organisasjon i Sverige og Norge.

For å belyse denne prosessen og vektlegging av hva jeg skulle studere nærmere på, så er det naturlig å ha en gjennomgang av historien også noe om fagsyn og organisering som bakgrunn.

Førrut for at jeg bestemte meg for å lete i protokoller fra kirkemøtene i Norge og Sverige laget jeg en sammenstilling av det jeg kunne finne av b. l. a historie, fagsyn og dokumentasjon i de to landene. Dette var med på å danne grunnlaget for oppgaven. Historien er lang og interessant, men merkelig lite fokusert på i Norge. I Sverige finnes en del historie og den er relativt lett å finne, men i Norge er det altså mindre av den.

Diakonien Svenska kyrkan har lang *historie*. Som i Norge har de også hatt og har mange diakonale institusjoner som driver sykehus og andre omsorgsinstitusjoner, også her var diakonene / diakonissene organisert ut i fra moderhus og diakoniinstitusjoner. Per Eckerdal har skrevet et kapittel som omhandler diakoniens historie i Sverige. I følge ham er det særlig fem diakonale institusjoner i Sverige som har drevet diakonien frem. De er Ersta diakonisälskap i Stockholm, Diakonistiftelsen Samariterhemmet i Uppsala, stiftelsen stora Sköndal i Stockholm, stiftelsen Vårsta Diakonigård i Härnösand og Stiftelsen Bräcke Diakoni i Göteborg . Hos alle disse har utdanningen av diakoner hatt primærfokus, men virksomheten har vært en konsekvens av at de har utdannet diakonisser / diakoner (Eckerdal 2008:131). Det var Ersta, Vårstad, Bräcke og Samariterhemmet som utdannet diakonisser og Stiftelsen Stora Sköndal som utdannet diakoner (Eckerdal 2008 :133-134).

Disse diakonale virksomhetene/ institusjonene var organisert i »moderhus» diakonisseanstalter eller diakonanstalter (Eckerdal 2008 :134) (Inghammar 2008 : 156-158). «Moderhusene» rekrutterte diakonisser og tok seg av dem når de ble gamle. De kunne bryte med moderhuset, men måtte da slutte i yrket . Diakonissene måtte leve i sølibat (Eckerdal 2008 :134) Fra 1945 skulle diakonissene få vanlig lønn, men de var fremdeles knyttet til og bodde på moderhuset og en del av lønnen gikk da dit. Moderhuset skulle fremdeles ta seg av dem når de ble gamle. Etter hvert fikk de lov å gifte seg og fremdeles være diakonisser- (Eckerdal 2008 : 135) . Stora Sköndal utdannet mannlige diakoner. De kunne få gifte seg og var ikke like rigid knyttet til diakonanstalten som diakonissene (Inghammar 2008 : 156-158) Diakonien utviklet seg sakte men sikkert fra at det bare var diakoniinstitusjoner som drev diakonal virksomhet, til dagens menighetsdiakoni i tillegg . Velferdssamfunnet har overtatt det formelle ansvaret for velferden og menighetene/diakonene har nå mer en kompletterende og utfyllende oppgave i forhold til velferden.. Mange av de diakonale institusjonern eksisterer fremdeles og driver virksomhet.

Diakoniatets historie omtales av Helena Inghammar På midten av 1800 tallet ble ikke diakonissegjerningen sett på som et kirkelig embete, men som et egen virksomhet med en viss kopling mot Svenska kyrkan . Det var moderhuset diakonissene var tro mot. De hadde en viss sermoni når de var ferdige diakonisser hvor de svarte ja på en oppfordring . Diakonissene hadde ingen liturgisk funksjon. Gudstjenestene ble ledet av diakonianstaltens forestander (Inghammar 2008: 159). De mannlige diakonene ble vigslet til diakoner og de første ble utdannet ved diakonanstalten i Gävle. De ble i større grad bedt om å egne seg til

diakontjeneste i kirken . Blant annet var det håndspåleggelese. De ble også viet av biskopen. Det ble ikke diakonissenene (Inghammar 2008 : 160). I 1942 ble det bestemt at både diakoner og diakonisser skulle vigsles til tjeneste, men det var fremdeles store forskjeller på hva de lovet (Inghammar 2008 :160 -161). Dette var forankret i kyrkohandboken 1942 (Engell 2006 :13).

I 1987 kom de felles vigslingsrituale og diakoner og diakonisser skulle vigsles av biskop (Inghammar 2008 :162). Det svenske diakonater har hentet inspirasjon fra Church of England. Der er du diakon som en del av veien til å blir prest. Slik er det ikke i Sverige (Inghammar 2008 :163). Diakoni og diakonisseanstaltene hadde tilsynet med diakonene frem til de skilte kirke og stat i Sverige i 1999/2000 (Inghammar 2008 :166). Som nevnt ble det i 1987 bestemt at en diakon er en del av det tredelte embete. Diakonater ble ett teologisk og kirkerettslig erkjent embete og en vigslingstjeneste etter at de skilte kirke og stat og Kyrkokordningen kom i år 2000. (Engell 2006:14)

I *Den norske kirke* har diakonien også lang historie. Norge har hatt en rekke diakonale institusjoner: Diakonhjemmet, Menighetssøsterhjemmet, Lovisenberg, Haraldsplass og Betanien. Dette har ofte vært sykehus og andre omsorgsinstitusjoner, men de drev og diakon og diakonisseutdanning. Fra 1890 til 1950 tallet var diakonien organisert i diakoninstitusjoner ved navn som f.eks Diakonhjemmet og Diakonissehuset (Fanuelsen 2011:90-93). Diakonisser som ble sendt ut fra sine institusjoner, også kalt moderhus for å være menighetssøstre. Dette var før dagens system med hjemmesykepleie kom. (Meland 1999 : 66). Diakonhjemmet utdannet også diakoner og da kun menn. De var sykepleiere og jobbet rundt på ulike institusjoner og hadde ulike funksjoner (Meland 1999: 69). Diakoni og sykepleie hadde nære bånd . I 1949 kom det en nytt rituale slik at diakoner og diakonisser også kunne innvies til menighetstjeneste (Fanuelsen 2011:93). Også i Norge finnes fremdeles diakoninstitusjoner: Diakonhjemmet og Lovisenberg i Oslo som både driver sykehus og høyskole. Haraldsplass diakonale sykehus i Bergen. Betanien i Bergen (sykehjem og høyskole) samt Høyskolen Diakonova (tidligere menighetssøsterhjemmet)

I 1994 ble det vedtatt av kirkemøtet at de største menighetene skulle ha en kateket og en diakon og de mente videre at det var regjeringen som skulle bevilge penger til en kateket og en diakon per 10000 medlem i kirka. Det skulle da tilsi 380 diakoner og 380 kateketer . I

realiteten er det, i 1999, 237 stillinger som menighetsdiakon i Norge. Det er tilsvarende 1200 stillinger som prester. Det er nå 70 % kvinner som er diakoner. Det er få diakoner som har jobbet lenge i sin stilling I 1996 måtte også alle bispedømmer ha en diakonal rådgiver som også er diakon. (Meland 1999:69-72). Å få eksakte tall på hvor mange diakoner som er ansatt i den norske kirke er vanskelig. Det ferskeste tallet jeg har er ca 200 i 2010 (Haugen 2011:176). Det «sies» at det dreier seg om ca 220. I 1996 ble det vedtatt et regelverk for hva som skulle kvalifisere til stilling som diakon og hva en diakon skulle gjøre/ha av arbeidsoppgaver (Meland 1999 :74-75).

Fagsyn i forhold til diakoni

Den *svenske* kirka har tette forbindelser til The Church of England. (Brodd 1999 :19).

I Svenska Kyrkan regnes diakonene som en del av det tredelt embete: biskop, prest og diakon. Det har vært slik siden 1987 (Brodd 1999:108-109). Svenska kyrkan har avvgjort at diakonen er en del av det tredelte embete. Forløpig er det ikke omtalt store diskusjoner rundt dette tema. Det som er klart er at de følger Limadokumentet 1982 og Porvooavtalen 1992 (Brodd 1999 :17 og 26)

I *Norge* regnes diakonien som en viktig del av kirka, men ikke som en del av det tredelte embete. Det tas til orde for at det er ulike syn på dette og aksept for disse. Det kan se ut som om det eneste embete som har vært sett på som gyldig er prestemebetet (Meland 1999:59). Det var svært uklart for meg hvordan den norske kirke har stilt seg i forhold til Limadokumentet og Porvooavtalen som virkelig tar til orde for at diakonen er en en del av det tredelt embete Biskop, prest og diakon (Brodd 1999 : 17 og 26). Ut i fra det jeg har lest så aner jeg en sterk uenighet. Det argumenteres med at det ikke er god luthersk tradisjon å se diakonen som en del av det tredelte embete. Kritikken går også motsatt vei og det er at de som ikke vil at diakonene skal være en del av det tredelte embete er redde for å miste sin egen posisjon (Meland 1999 : 91). Denne uenigheten jeg ante og den forskjellen jeg så gjorde meg nysgjerrig.

Organisering-arbeidgiveransvar/finansiering

I svenska kyrkan reguleres diakonenes tjeneste av ”Kyrkoordningen ” og lokale planer på menighetsnivå..Diakonenes arbeidsoppgaver i Sverige kan variere. De kan vær ansatt i menighetene som lærere, administratorer, ungdomsledere eller liknende. Flertallet ser ut til å

ha en del individuelle samtaler . De er også engasjert i ungdomsarbeid, deltar i liturgien og besøkstjeneste. Ofte er også diakonene engasjert i konfirmantarbeid. Det kan se ut som om den ”veldedige” delen, som f.eks sykleie, av diakonitjenesten er borte (Brodd 1999 :113). Siden 1980 har diakonene i Sverige blitt stadig mer deltakende i liturgisk arbeid (Brodd 1999:114).

I Norge er diakonene i dag hovedsakelig ansatt av fellelrådene. 50 % av finansieringen kommer fra statlig hold. De resterende 50 % fra ”annet hold ” (Meland 1999 :78). Av og til kan de være i fullfinansierte stillinger fra fonder eller fra menigheten selv. I Den Norske Kirke er det bare prester som er ansatt i selve kirka. De resterende er ansatt via kirkelige fellelråd.

Diakonene vigsles av biskop etter endt diakonutdanning og at biskopen har funnet vedkommende skikket (Meland 1999:80-81). De står under biskopens tilsyn teologisk og biskopen har jevnlig samlinger med diakonene (Meland 1999 :87)

Oppsummering

Ut i fra det jeg har lest i sekundærlitteraturen om historien så så det ut som om det ble tatt mange viktige avgjørelser i Norge og Sverige fra Limadokumentet kom i 1985 og frem til Plan for diakoni i Norge kom i 2007. I løpet av prosessen kom jeg frem til at jeg skulle undersøke dette nærmere ved ta for meg protokollene fra kirkemøtene i Norge og i Sverige i perioden 1983 – 2007. Det kommer frem av forarbeidet at det nok er store forskjeller, men jeg vet ikke hvordan de gir seg utrykk og hva det består av .

5.0 Limadokumentet og Porvooavtalen

Forut for datasamlinga så fikk jeg det inntrykket at Lima dokumentet og Porvoo erklæringa/avtalen i 1994 var sentrale angående diakoni. Jeg brukte dem av den grunn også som søkord da jeg studerte kirkemøteprotokollene.

Lima dokumentet har vært sentral på mange områder. Det har navnet Dåp, nattverd og embete – Lima dokumentet. Dokumentet omtales også som BEM dokumentet, det er den engelske tittelen på det. Det ble vedtatt av kirkenens verdensråd i 1982 . Dokumentet regnes som en milepæl i synet på diakoni og diakonatets rolle i kirken og som et svært viktig bidrag til videre diskusjoner og bevisstgjøring i kirkene. I dokumentet tas det til orde for at

diakoniatet kan ses på som en del av det tredelte embetet, men at dette ikke er gitt en gang for alle. Mange kirker organiserer diakonien som en del av det tredelte embete allerede, men det legges ikke føringer for at alle skal dele dette syn. Det stilles kritiske spørsmål både til de som følger dette syn og de som ikke gjør det. I dokumentet diskuteres det usikkerhet rundt begrunnelsen og forståelsen av diakonitjenesten, om diakoner skal ordineres og om diakonien skal være en innfallsport til prestatjenesten. (Dietrich 2011 : 138 – 140) Lima dokumentet ble og trukket frem av Svann Erik Brodd, særlig med tanke på at den omhandler synet på embetet (Brodd 1999 : 17 og 26).

Porvoo avtalen kom i 1992. Avtalen var i utgangspunktet en avtale mellom de nordiske lutherske kirker. Flere andre kirker sluttet seg til avtalen etterhvert : Storbritannia, Irland og de Baltiske stater utenom Danmark og Latvia. I likhet med Lima dokumentet gir også Porvooavtalen full anerkjennelse av og utveksling av ordinerte/vigslede prester, biskoper og diakoner. Diakoni og diakonat er omtalt som en del av det tredelte embetet, men det teologiske grunnlaget for diakonatet er ikke spesielt omtalt i Porvooavtalen, mest sannsynlig fordi synet på dette variere svært i de ulike kirkene i fellesskapet. På slutten av avtalen forplikter alle medlemskirkene seg til å jobbe mot en felles forståelse av diakonatet (diaconal ministry) (Brodd 1999 :25-27).

6.0 Teoretiske perspektiv på diakoni og diakonat I Norge og Sverige.

Det er noen teologer som har tatt for seg synet på diakoni og diakonat i Norge og Sverige. Det er to som har utpekt seg i diskusjonen og det er Sven Erik Brodd og Stephanie Dietrich. De er noe forskjellige i sitt syn, men har klare formeninger hver for seg. De er begge positive til å se på diakonatet som en del av den ordinerte tjeneste. Som tillegg til disse ble det fra Sverige naturlig å trekke frem Mats Hansson. Han har et annet syn på embetet og diakonatet enn det Brodd har. I Norge er det ikke like mange som har vært opptatt av dette, men Stephanie Dietrich nevner at Lars Østnor har vært sentral i forhold til diakonsynet i Norge. . Han er ganske tydelig i sitt syn og det er ikke absolutt ikke på lik linje med det Dietrich omtaler.

Sven Erik Brodd er en svensk teolog og professor i kirkevitenskap ved Teologiska fakulteten i Uppsala. Han har skrevet en rekke bøker som omhandler synet på diakoni og diakonat i

Svenska kyrkan. Han har arbeidet med dette spørsmålet siden 1990 (Brodd 2005 : 8). og han har utgitt en rekke bøker om emnet, samt bidratt i bøker som omtaler diakoni og diakonat.

I 2005 skrev Brodd en bok som heter «Diakonen i mässan». Han beskriver denne boka som en slags avslutning av sitt arbeid med diakonatet. (Brodd 2005 :7). Den boka er basis for denne del av oppgaven som omhandler hva Sven-Erik Brodd står for og hans teologiske syn i forhold på diakoniens og diakonats plass i kirka.

Brodd legger stor vekt på diakonens liturgiske funksjoner i boka og mener at diakonen og diakonatet har en viktig funksjon i kirkas liturgi. Denne liturgiske funksjonen er ikke regulert i den svenske kirka og resultatet blir ofte at diakonene blir prestenes assistenter. Diakonene er i utgangspunktet sidestilt med lekfolket, men diakonenes funksjoner i liturgien blir da likevel ofte på bekostning av lekfolkets (Brodd 2005 :7-11). Hoveddelen av boka er avsett til hvordan diakonene kan innlemmes i liturgien og teologisk begrunnelse for dette.

Begrepene leitourgoa, martyria og diakonia er sentrale hos Brodd. Kristus er selve grunnlaget for kirkens liturgi . Kristus er grunnlaget for martyria, kirkens vitnesbyrd ettersom Kristus selv er det grunnleggende vitnesbyrd om den treenige Guds evige kjærlighet. Ordet utgår fra Faderen og Jesus Kristus er da grunnlaget for diakonia – friheten til å forkynne og i handling virkeliggjøre Guds eskatologiske frelse (Eskatologi = læren om de siste dager), verdens undergang. Kristus beskrives som diakonen, den som tjener Dette har Brodd sitert fra Dokumentet The Diaconate as Ecumenical Opportunity fra 1996 (Brodd 2005 :15-16) .

Kristi liv avspeiler hele kirkas liv og kan fanges opp i begrepet koinona og communio. Dette er et fellesskap med Kristus og alle kristne. Dette fellesskapet karakteriseres videre gjennom begrepene diakonia, leitouriga og martyria (Brodd 2005 :16-17).

Han beskriver videre biskopsembetet som martyria, presteembetet som leitourgia i diakoniembetet som diakonia, . Martyria, leitourgia og diakonia henger sammen som begreper. Dette fører da videre til at biskops, prest og diakoniembetene ikke kan isoleres fra hverandre, men hører sammen. Kirkens embete beskriver han som ett, men det utøves

gjennom de tre former som uttrykker kirkens vesen og det må utøves i kollegialt fellesskap, en *communio* (Brodd 2005 :17-18).

Man vigsles til embetet i kirka, eller kirkens vigselstjeneste, som Brodd også beskriver det. Ved håndspålegging og bønn formidler kirken åndens gaver som behøves for at mennesker skal tjene og bygge opp kirka . Den som er vigslet til tjeneste blir gjennom bønn og håndspålegging også en gave til kirka (Brodd 2005 :18-19).

Vigsling og liturgi er nært knyttet sammen i følge Brodd. Liturgien er midtpunktet for kirkens embete og hele Guds folk. Liturgien er et møte mellom Gud og Kristi kirke . Hver deltaker i liturgien har på sin måte en fullstendig del i liturgien og slik også likeverdige funksjoner og roller. Hver og en har sin oppgave. Disse oppgavene er like viktige, men de er ulike (Brodd 2005 :19).

Brodd beskriver videre diakonatet som karitativt, liturgisk og kateketisk. En diakon i svenska kyrkan skal i følge vigslingsordningen oppsøke og hjelpe mennesker som er i kroppslig og sjelelig nød, og er da en del av det karitative oppdraget. Utgangspunktet for diakonatets karitative virksomhet er at diakonen gjennom sin eksistens vitner om Guds kjærlighet. (Brodd 2005 :23-24). Diakonene bidrar gjennom undervisning til et kateketiske oppdrag. Det kan dreie seg om undervisning og deling av erfaringer med mennesker i menigheten. Denne undervisningen mener Brodd kan integreres i liturgien gjennom at diakonen preker under Gudstjenesten. Dette vil da videre føre til at prekenen blir en diakonal handling i liturgien for å tydeliggjøre og bevisstgjøre hele menigheten om kallet til å være et tydelig diakonalt fellesskap. Brodd sin slutning blir da at diakonens liturgiske, karitative og kateketiske oppgaver ikke kan skilles fra hverandre. Disse oppgavene henger sammen, særlig om diakonens viktigste kjennetegn da er det karitative (Brodd 2005:25). Dette tydeliggjør han ved at han sier at diakonen er dypt forankret i kirkens hverdagsarbeid. Det liturgiske oppdraget diakonen har endrer ikke på dette, men diakonen kan være med på å føre søndag og hverdag nærmere hverandre. Hån påpeker at det som er viktig for menigheten også blir viktig for diakonen. Det handler ikke bare om hva diakonen gjør, men også hvem vedkommende er. Det handler om hvordan diakonien blir sett på og hvordan diakonen ser på seg selv (Brodd 2005 : 107). Den relasjonen diakonen har med menigheten tydeliggjøres gjennom deltakelsen i Gudstjenesten. (Brodd 2005:108). Forholdene og sammenhengen

mellom hverdagen og nattverden og karakteriser Brodd som ett av de svakere punktene i kirkens liv. Diakonater skulle da kunne være en viktig del av og bidrag til å virkeliggjøre enheten mellom Gudstjenesten og kirkens arbeid i verden (Brodd 2005 :109-110). Brodd er noen kritisk til tanken om at diakoni bare skal ses på som et karitativt diakonat. Ordene diakonos, diakonia og diakonein beskriver i bibelen noe mer enn holdninger som ydmykhet og underordning. Han synes arven i forhold til at diakoner skal være ydmyke tjenere er problematisk. Diakonenes stilling kan ikke uten videre sammenliknes med prestenes. Brodd mener at utgangspunktet bør være at diakonenes embete ikke kan sammenliknes med noe annet. Diakonene har en egen rolle i liturgien og representerer menigheten gjennom sitt embete som diakon . Diakonene representerer Kristus i kirka (Brodd 2005:110-113).

Videre skriver Brodd at i og med at Svenska kyrkan har gjort diakonater til kirkens embete gjennom en tydelige vigsling og kirkerettslig regulering så er også diakonater blitt et prekenembete. Det betyr da at diakonater har en funksjon i forbindelse med forkynnelse av ordet og forvaltning av sakramentene (Brodd 2005 :25-26). Diakonen må da ikke ses på som en assistent til presten i forbindelse med Gudstjenesten, men som en med en selvstendig funksjon i messa som ikke skal gå på bekostning av andre grupper. Diakonene må tilføre noe som presten ikke kan bidra med . Diakonens oppgaver i kirka må da gjenspeile kirkens karakter av diakonia. Prest biskop og diakon deler sammen ut nattverden og ordet. Sammen gjenspeiler da samarbeide og kollegialitet. Hver og en har sin bestemt oppgave i dette (Brodd 2005:27-28).

Brodd taler varmt om diakonenes liturgiske oppgaver og betydning i tillegg til det karitative. Han sier ikke eksplisitt at han er tilhenger av et treleddet embete, men omtaler det svært positivt. Han beskriver kirkens embete som et treleddet embete av biskop, prest og diakon som sammen utgjør en enhet, vigselstjenesten. Han er da også tydelig på at dette da fører til at diakonene må få en tydelig plass innen liturgien og gudstjenestefeiringen sammen med biskop og prest. Dette som et resultat og konsekvens av at diakonater er en del av det kirkens embete. Diakonene er med på å lage en forbindelse mellom hverdag og søndag.

Brodd avslutter et kapittel med følgende setning:«Genom sitt arbete i vardagen vittnar diakonen om Kristi kyrkas uppdrag i världen och återför sedan vardagen i liturgien » (Brodd 2005:28). Videre er det sitert på baksiden av boka hans

« När diakonen gör tjänst i mässan blir han eller hon et tecken som visar den stora berättelsen om skapelsen, hoppet och frälsningen, en berättelse som ryms i eucharistien som inte alltid tar form i ord men väl i människor » (Brodd 2005)

Mats Hansson er Dr Theol og er tilknyttet institusjonen for diakoni, teologi og kirkemusikk ved Ersta Sköndal högskola (Blennberger. Hansson 2008 :11). Han har et litt annet syn på diakoni og diakonat. Han omtaler at kirkens sosiale engasjement på folkemunne i dag beskrives som diakoni (Hansson 2008:29). Diakoni oppfattes som et uttrykk for hvordan man i menigheten oppfatter seg som kirke. Man kan hevde at diakoni er uttrykk for kirkas selvforståelse (Hansson 2008:30). Han beskriver at diakonordene, diakonia, diakonein, ofte er knyttet til å stå til tjeneste eller tjene. Diakonordene brukes også i andre sammenhenger i det nye testamentet og betydningen varierer såpass at diakonordene ikke har noen enhetlig betydning og da knapt kan konsentreres ned til at tjenende da alene blir et teologisk begrep for diakoni (Hansson 2008:36). Han siterer John Collins som hevder at diakoni, ut i fra det nye testamentes tekster, er et distinkt oppdrag gitt av Gud til spesielt utvalgte mennesker forent med både myndighet(befogenhet) og forpliktelser (Hansson 2008 :38). I følge Hansson beskriver Collins mer diakonibegrepet som en budbærer og formidler enn det tradisjonelle synet som har vært tjenende. I følge Hansson har Collins hatt stor betydning for synet på diakoni i Sverige. Oppfatningen av at diakonien er karitativ er svært etablert i Svenska kyrkan gjennom kyrkoordningen og kyrkohandboken, som igjen regulerer kirkens diakonat. Hansson stiller da spørsmål om dette er basert på en teologisk misforståelse. (Hansson 2008 : 40). Hansson beskriver det som om diakonen i Sverige i dag dras mellom to motpoler. Den ene er den selvoppofrende barmhjertighet og den andre er om diakonien er i samhörighet med en samfunnsrelevant etikk med gjensidige rettigheter og forpliktelser (Hansson 2008:44).

Han omtaler at diakonater regnes som en fast del av kirkens tjenestestruktur innen de store verdensomspennende lutherske/reformerte kirkesamfunn. De fleste lutherske kirker støtter den oppfatning av at det nye testamentet ikke inneholder eller omtaler en enhetlig embetsstruktur som kan brukes som norm for kirka. I følge Hansson forneker man også da embetsstradisjonen som ble innstiftet i den tidlige kirken som guddommelig. Dermed er døren altså åpnet for en mer pragmatisk og praktisk tenkemåte i spørsmålet om kirkens embete. Med det mener han at embetenes antall og innhold er en menneskeskapt ordning som bestemmes etter kirkens egne vurderinger og behov. Selve embetet anses dog å være guddommelig innstiftet, men hvilke oppdrag hvert embete da skal inneholde og hvilke

tjenester og embeter som da krever vigsling, blir et spørsmål om hva som passer organisasjonsmessig ut i fra de behov som finnes hos det enkelte kirkesamfunn (Hansson 2008:55). Hansson stiller videre spørsmål i forhold til diakoni og diakonat. Han problematiserer at om diakonien er karitativ og diakoni er en tjeneste alle kristne kan ta del i. Hvordan kan da en diakon vigsles inn i et karitativt diakonat? Hvordan kan omsorgsrettet diakoni ligge til grunn for et avgrenset kirkelig embete? Dersom diakonen er kalt til å tjene sine medmennesker med omtanke og kjærlighet, hvordan skiller diakonen seg da fra de ikke vigslende medlemmene i kirka? Hvordan skal diakoni som begrep håndteres når man ser på diakoni som noen kristnes spesielle oppdrag og samtidig betegner diakoni som alle kristnes kall? Hansson mener at vanskeligheten oppstår ved at diakonien ses på som en karitativ tjeneste/embete og ikke om diakoni er en spesiell tjeneste i relasjon til biskop og menigheten. Hansson argumenter ved hjelp av John Collins. Om Diakoni opprinnelig er et offisielt oppdrag for menigheten under biskopen. Da brytes sammenhengen det har mellom diakonens oppdrag og alla kristnes diakonale oppdrag. Hva er da diakonens oppgave? Diakoni bør ikke ses på som bare karitativt, da vil det ikke lengre oppta hele begrepet om at diakoni er noe alle kristne er kallet til. Alle kristne er ikke diakoner. Dersom man ser det slik at det kan argumenteres ut i fra det nye testamentet, at diakoni handler om å følge Jesus ved at preke, undervise og helbrede. Da kan det hevdes at vigslende tjenester fungerer som symbolsk tydeliggjøring av oppgaver som i og omfatter alle kristne. Disse tjenestene får da en markert betydning ved at kirken fokuserer på dem som en særskilt ordning. Diakoni blir da gjennom symbolhandlinger en tydeliggjøring av kallet som tilhører alle, men som ikke enhver kan utføre (Hansson2008 :56-57).

Hansson har altså et syn på diakoni og diakonat som skiller seg noe fra det Brodd har. Hansson argumenter ikke for et treleddet embete på samme måte. Han omtaler det faktisk ikke i sin tekst. Derimot er han kritisk til hele embetssynet og mener at dette er noe menneskeskapt og mer en praktisk måte å tenke å for å organisere tjenesten. Videre er Hansson mer opptatt av diakonen som budbærer og formidler og er kritisk til tanken om at diakonatet kun er karitativt. Hansson omtaler ikke diakonenes liturgiske funksjoner. Brodd og Hansson beskriver og tar begge opp tema som har blitt diskutert i kirkemøtene i Sverige og den diskusjonen som har vært og er i forhold til embete, diakonat og diakoners deltakelse i liturgien.

I Norge er det noen teologer som har utmerket seg i denne sammenheng.

Stephanie Dietrich er Dr Theol og førsteamanuensis ved Diakonhjemmet høyskole i Oslo på diakonutdanningen. Hun har engasjert seg i diakonisaken i Norge og har skrevet en rekke artikler/ kapitler om emnet. Hennes arbeid er ikke like omfattende og strekker seg ikke over like mange år som Brodd, men hun er en sterkt og tydelig stemme i forhold til diakoni i Norge.

I boka «Diakoni- Kall og profesjon» omtaler hun en del holdninger som har vært til stede og med en teologi som har vært gjeldende i Den norske kirke. Lars Østnor nevnes som sentral i denne tankegang og teologi. Diakonien har ikke vært sett på som en del av kirken, men som en konsekvens av kirkens virksomhet . Diakonien regnes ikke å kunne avledes fra Jesu helbredelsesgjerninger og forkynnelsen av Guds rike (Dietrich 2011 :98-99). Dette har i følge Dietrich hatt avgjørende betydning for norsk teologi og forståelse av diakonitjenesten. Diakonien ble beskrevet som en frukt av troen da kirkerådets embetsutvalg behandlet og la frem saken for kirkemøtet i 2001. Diakonien blir da ikke nødvendig for kirken, men en følge av dens virke (Dietrich 2011:99). Dette beskrives som et kunstig skille mellom det skapelsesteologiske og kristologiske grunnlaget for kirkens tenkning. Dette har ført til at diakonien har fått lav prioritet i kirka i Norge både organisasjonsmessig, i forhold til antall diakonstillinger og forskningsmessig. I de senere år har dette endret seg og det er tatt til orde for at diakonene må få et teologisk grunnlag som en del av kirka og at diakonien vokser ut av kirkas virke (Dietrich 2011:99). Det tas til orde for at diakoni og evangelium ikke kan løsrives fra hverandre (Dietrich 2011:100). Dietrich presiserer det slik :

«Felles for utviklingen i diakoniforståelsen er en helhetlig forståelse av diakoni som en nødvendig og integrert del av kirken, som sendt av den treenige Gud . Diakonien er ikke et middel til evangelisering, men i sin egenart innebærer diakonien at den eller de som utøver den, gjøre det med et kristent fortegn, som noen ganger, men ikke nødvendigvis, er eksplisitt, men som oftest implisitt i arbeidet. Kjennetegnende for utviklingen av diakoniforståelsen er også vektleggingen av at diakonien blir diakoni gjennom sin tilknytning til kirkens oppdrag . Vice versa er det nødvendig å definere kirken ut i fra sin diakonale identitet. Diakoniens kirkelighet og kirkens diakonale identitet er gjensidig avhengig av hverandre (Dietrich 2011 : 101)

Det økumeniske samarbeidet har hatt stor betydning for synet på diakoni i Norge. Det lutherske verdensforbund understreker i 2003 at diakoni skal være en integrert del av kirken. Diakonien er et uttrykk for kirkas identitet og som preger alle dens aktiviteter (Dietrich2011:101). Dietrich påpeker i artikkelen at forkynnelsen (kerygma) gudstjenestefeiringen (Leiturgia) og tjenesten (Diakonia) er gjensidig avhengig av hverandre og sammen danner grunnlaget og rammen for fellesskapet. Dette bør da videre danne grunnlaget for å forstå diakoniens ansvarsområde i kirkelig tjeneste (Dietrich 2011 :102).

Hun omtaler videre embetssynet. Embetet har i den norske kirke ofte blitt knyttet til hierarki og det har blitt sett på som lite heldig. Den opprinnelige betydningen av embetet var at det signaliserte tjenesten med ord og sakrament og forvaltningen av nådemidlene som oppdrag fra Gud. (Dietrich 2011:108). Det er videre argumentert ut i fra luthersk syn at det i Norge kun er et embete og det er presteembetet. Biskopsembetet er da en del av dette. Dette er den tolkningen av Confessio Augustana artikkel V som har vært gjeldende i den norske kirke. I følge Dietrich blir dette for snevert. Hun tar til orde for at de lutherske bekjennelseskraftene er tydelige på at kirkens oppdrag omfatter både forkynnelsen av evangeliet, forvaltningen av sakramentene og tjenesten samt omsorgen for hverandre. Gjeringene er ikke grunnlaget for frelsen. Vi er frelst ved nåden alene den gis gjennom Kristi gjerning. Det er dog ikke noen motsetning til at gode gjerninger er en del av kirkens og Kristi virke. (Dietrich 2011:109). Vigslingen regnes av mange diakoner som viktig. Vigslingen bekrefter Guds, kirkens og menighetens eksterne kall til tjeneste samt diakonen indre kall til dette. Diakonen kan ikke stå utenfor fellesskapet, men må være en del av det (Dietrich 2011 :108-109).

Dietrich tar grundigere for seg diakontjenesten i den Norske kirke. Den norske kirke ser på seg selv som en diakonal kirke og som en del av den verdensomspennende kirke. Kirken vil se på seg selv som tjenende og her omfattes tjenende de diakonale sidene ved å være kirke. Diakoni er et kjennetegn på kirkens oppdrag (Dietrich 2011 : 111-112). Grunnlaget for dette finnes i en uttalelse fra kirkerådet i i 2004 om kirkens identitet og oppdrag (Dietrich 2011 : 110) og plan for diakoni ble vedtatt i 2007. Diakoni er ikke diakoni uten forbindelse med kirken og kirken kan ikke være kirke uten å være diakonal (Dietrich 2011 : 112). Den norske kirke har altså kommet frem til at diakoni er en nødvendig og naturlig del av det å være kirke.

Det problematiseres at å være en diakonal kirke betyr også at diakonstillinger må prioriteres. Diakoner i hver menighet er svært viktig for å drive det diakonale arbeidet på en konstruktiv, målrettet og organisert måte. Dersom kirken skal kunne se på og forstå seg selv som en diakonal kirke, må det ha følger for kirkens strukturer og prioriteringer. Det beskrives som et problem at disse stillingene ikke er lovfestede. Resultatet av dette er da at disse stillingene blir en salderingspost når stillinger skal fordeles lokalt. (Dietrich 2011 :113). Dietrich er kritisk til at arbeidet rundt hvordan den norske kirke ser på embetet ikke følger de økumeniske forpliktelser Den norske kirke står i, det hele blir for uklart. Bispemøtet vil ikke bruke begreper som ordinert, lek og geistlig, men har ikke forslag om hva de skal erstattes med og vigslingsterminologien blir da like uklar i forhold til hva man vigsles til. Dietrich henviser til at det er så uklart at Svenska kyrkan velger å vigsle norske diakoner på nytt dersom de skal ha sitt virke i Sverige. Videre etterlyser Dietrich en teologisk avklaring i forhold til at liturgiske klær og at diakoner kan gå i soknebud, utover det rent praktiske. Bispemøtet tar ikke stilling til diakoniens nødvendighet og da signaliserer det igjen at denne tjenesten er valgfri. Den norske kirke behøver en tydelig forståelse av diakontjenesten som følger de økumeniske avtaler kirka har inngått. Det er nødvendig å jobbe videre med dette også i forhold til det teologiske arbeidet nasjonalt og internasjonalt (Dietrich 2011 :119-120).

De ulike kirkesamfunn har ulikt syn på diakoni og diakonene her ulike funksjon. Hos katolikker, ortodokse og i den anglikanske kirke er det å bli diakon en del av veien til å bli prest - et overgangsdiakonat (Dietrich 2011 :128-33). I de protestantiske kirkene er diakonatet karitativt, men det er også her ulikheter. Metodistene har diakonatet som en del av en ordinert treleddet struktur. Det er laget en rapport om et utvidet fellesskap mellom den Norske kirke og metodistene i Norge. Nådens fellesskap. Dietrich problematiserer at diakontjenesten ikke nevnes i særlig grad i denne rapporten. Et av hovedargumentene mot en treleddet tjeneste i den norske kirke er at den er hierarkisk. Ett godt argument mot dette igjen, er at metodistene har et treleddet ikke hierarkisk embete (Dietrich 2011 :135).

Dietrich viser til internasjonalt og nordisk arbeid angående diakonatet fra 1960 tallet og opp til nå. Hun nevner arbeidet av kirkens verdensråd i 1963, hvor diakontjenesten ble definert som et tegn på kirken som diakonal, via Lima konferansen som for alvor satte diakoni og diakonatet på kartet og diakonatet som en mulig del av en treleddet tjeneste ble formulert og definert. Hun omtaler og Porvooavtalen hvor kirkene har inngått en gjensidig anerkjennelse

av hverandres tjenester. Avtalen påpeker og at det er nødvendig å arbeide videre med forståelsen av diakontjenesten, da den varierer svært fra land til land (Dietrich 2011 :140 – 141) Det er store variasjoner og det er ikke mulig eller ønskelig at alle tenker likt rundt synet på diakontjenesten og diakonatet. Det påpekes at det er nødvendig med en dialog mellom kirkene angående spørsmålet. Det som er nødvendig er at kirkens organisasjon og strukturer ikke overlates til tilfeldigheter. Det er viktig at den kirken som kaller diakoner til tjeneste tydeliggjør sin forståelse av tjeneste. Dette er ikke tilfellet i alle kirker og heller ikke den i Den norske kirken. Dietrich er kritisk til av uklarheten rundt embetet i Norge . Hvorfor klarer metodistene og svenska kyrkan det og ikke den norske ? Det er i følge henne altså fullt mulig å se på den ordinerte tjenesten som en del av den ordinerte tjenesten uten at dette skulle gå på akkord med den teologiske overbevisning om embetets enhet og tjenestenes permanente karakter en måtte ha (Dietrich 2011 :142 -143).

Dietrich stiller spørsmål om uklarhetene rundt embetet kan ha med makt, kjønnsspørsmål og profesjon å gjøre. Diakonene har ofte vært kvinner og det kan da ha seg slik at dette arbeidet ikke har blitt sett på som en nødvendighet for kirken. Likeså har prestene lenger utdanning og « høyere status» innen kirka. Hun skriver at for å unngå at diakoniens plass i kirka skal bli et spørsmål om makt og hierarkier må det tas utgangspunkt i embetets enhet og ekklesiologien (Dietrich 2011 :146) .

Dietrich fremstår som svært kritisk til hvordan diakoni og diakonat har blitt behandlet i Den norske kirke. Hun setter fingeren på uklarheter, mangel på ordentlige vedtak og at det som vedtas ikke får konsekvenser. F.eks vedtas det at må ansettes flere diakoner, men det gjøres ikke noe med det konkret. Stillingene er ikke lovfestede og da blir det lett en salderingspost Likeså uklarheten rundt embetet. Det er enighet om at diakonatet teologisk kan ses på som en del av et treleddet embete, men det må ikke ses på som det. Hun mener her at Den norske kirke ikke har fulgt opp de avtaler den har inngått økumenisk. Hun er ikke like opptatt av liturgi som Brodd, men mener også at forkynnelsen (kerygma), gudstjenestefeiringen (Leiturgia) og tjenesten (Diakonia) er gjensidig avhengig av hverandre og sammen danner grunnlaget og rammen for fellesskapet.

Lars Østnor, norsk teolog, cand. theol. 1966, dr. theol. ved Universitetet i Oslo

Førstelektor ved Menighetsfakultetet fra 1986, professor i systematisk teologi sst. Fra 1992

Stephanie Dietrich omtaler at Østnor skal ha hatt stor innflytelse på diakonisynet i den norske kirke. Dietrich viser til en bok han skrev i 1978 og den heter «Kirkens tjenester med henblikk på diakontjenesten». I denne boka omtaler Østnor diakonen for tradisjonelt å bli sett på som « Kirkens omsorg for nødlidende mennesker « (Østnor 1978:34) Østnor peker på fire måter å se på diakoni. Den først måten beskriver han som det tradisjonelle synet som fokuserer på barmhjertighet,. Det andre synet er misjonsoppdraget. Det vil si å frelse mennesker og bringe guds rike nærværende,. Den tredje måten beskriver han som økumenisk diakonitenkning, kirken er sendt til verden for å realisere fredsriket. Det tenkes realisert gjennom at diakonien konfronterer verden med evangeliet ved å demonstrere det i praktisk handling. Den fjerde og siste måten å se på diakonien omtaler han som eldre luthersk diakoni syn, der ble det mye fokusert på gjerning og kjærlighet (Østnor 1978 : 34-40)

Østnor stiller spørsmål ved det vide begrepet :« Diakoni er kirkens omsorg for nødlidende mennesker « Det blir for vidt og samtidig for snevert i følge Østnor. Da gjelder jo dette alle medlemmene i kirka. Hva blir da spesielt med diakoni? (Østnor 1978 :45-46). Han skiller noe mellom kirkens totale gjerning og diakoni som avgrenset kirkelig virksomhet og prøver finne bibelsk grunnlag for begge (Østnor 1978 :49). Han omtaler i sin tekst at det ut i fra bibelen er vanskelig å si at Gud har pålagt kirken et klart, innholdsmessig avgrenset guddommelig oppdrag av diakonal art . Dog mener han at gode gjerninger er en «gudvillet gjerning etter skriften»

«Med bakgrunn i Guds ord mener vi det er saksvarende og praktisk å bruke termen «*diakoni*» som betegnelse for den del av kirkens etterlevelse av de bibelske formaninger som omfatter arbeidet for å avhjelpe mennesker i nød og skape bedre levekår « (Østnor 1978 : 53).

Han viser til at det ikke lar seg gjøre å på teologisk grunnlag å utarbeide klare holdepunkter som skille diakoni og nestekjærlighet forøvrig og mellom det spesielle ansvar diakoner har og det generelle ansvar kristne har for mennesker i nød (Østnor 1978 : 53 -54). Videre henviser han til at det i den nye testamente ikke foreligger noen forordning til at kirka skal innsette bestemte personer til å ta seg av materiell omsorg og nødhjelp (Østnor 1978 : 54). Det ser altså ut som om Østnor avviser at diakoni har direkte grunnlag i bibelen. Dette henviser også Dietrich til i sitt kapittel . Samtidig så ser han på diakoni og diakonat som gudvillet og han viser også til at diakonien må ses på som en del av Guds skapergjerning i gudvillige handlinger i forhold til og rettet mot mennesker i nød (Østnor 1978 : 62). Videre omtaler han at motivering for diakoni må ligge kraft av troen på Guds kjærlighet og at menneskene

gjennom den hellige ånd å ha mottatt fruktene av Guds frelsegjerning (Østnor 1978 : 63).

Han sammenfatter det slik :

Diakonien har sitt utspring i den kristne menighets forpliktelse på Guds vilje som skaper, kunngjort ved hans lov, men fremfor alt i mottakelsen av evangeliets kraft og Guds frelsegaver, skjenket oss ved nådemidlene. Sitt innhold får diakoniens gjerninger bestemt av Guds lov og formaning som møter oss i bibelens ord, i det de guddommelig bud anvendes på vår samtids problemer. Målet for diakonal innsats av ulik art ligger i første omgang på skapelsens plan, i form av bedre livsforhold for mennesker (Østnor 1978 : 64)

Når det gjelder synet på embetet, omtaler Østnor at kirken har en egen frihet til å utforme ordninger som til enhver tid tjenlige både får kallet til embetets tjenere og selve utformingen av embetet. Det er overlatt til den menneskelige vurdering hvordan man velger å organisere embetet på. Det eneste kravet til embetet Østnor henviser til er at det må finnes en form for forvaltning av nådegavene . (Østnor 1978 : 81) . Videre skriver han at vår prestetjeneste er en mulig utforming av embetet, men han påpeker at det er en historisk og menneskelig ordening (Østnor 1978 : 83). Her faller Østnors synspunkter noe sammen med M J Hanssons.

Når det gjelder spørsmålet om diakoner er en del av embetet er han ganske klar. Han skriver at diakonens stilling ikke kan ses på som en del av det kirkelige embetet. Diakontjenesten er en viktig og legitim kirkelig deloppgave, men ikke som en del av kirkens formidling av Guds frelse. Diakontjenesten må da ses på som en del av alle kristnes tjeneste for Gud og mennesker (Østnor 1978 : 116).

Østnor er absolutt ingen motstander av diakoni, men han mener helt klart at det ikke er en del av embetet og ikke en tjeneste som det er direkte grunnlag for i bibelen. Dog er det en gudvillet og svært nyttig tjeneste for kirken. Dersom han har vært en av «premissleverandørene» for synet på diakoni slik Dietrich omtaler er dette svært interessant. Det er dog viktig å poengtere at Østnor skrev boka det er referert til før både Lima og Porvooavtalen kom.

Disse fire teologene danner det teoretiske og teologiske utgangspunkt jeg vil diskutere mine funn opp mot. De har forskjellige meninger, men felles for dem er at de er opptatt av diakoni og synet på diakoni. Ingen av dem er motstandere av diakoni, men deres meninger spriker. Både Dietrich og Hansson er tilhengere til det tredelte embete, men vektlegger de liturgiske oppgavene til diakonen svært ulikt. Hansson er skeptiske til at diakonen vigsles til en gjerning og et embete. Lars Østnor er nok den som skiller seg mest i fra de andre med sitt syn på at

diakonien ikke er en helt nødvendig del av kirka sett fra bibelen, men en gudvillet tjeneste. Han mener da også at diakonatet ikke er en del av embetet. Det må igjen poengteres at Østnors bok var skrevet mye tidligere enn de andre, i 1978.

7.0 Behandling av diakoni og relaterte problemstillinger ved kirkemøtene i Den norske kirke - Kirkemøtene i Norge

De lovpålagte kirkemøtene vi kjenner til i dag i Norge begynte i 1984 . De norske kirkemøtene varte i tre til fire dager og ble holdt en gang i året i ulike bispedømmer. Jeg har hatt en gjennomgang av samtlige protokoller fra kirkemøtene i Norge 1984- 2007. Det jeg har lett etter er saker som har tydelig har hatt nøkkelordene «*diakon, diakoni. Lima dokumentet og Porvoo avtalen*» i sakslistene i protokollene fra kirkemøtene. Dokumentene ble gjennomgått på kirkens hus i Oslo i oktober 2014 og aktuelle saker ble kopiert opp og gjennomgått og analysert i ettertid. (jfr : 10)

7.1. 1 80tallet

I årene *1984 til 1990* ble diakonisaken og diakonatet diskutert ved kirkemøtene. En rekke viktige vedtak ble foretatt i forhold til diakoner, diakonstillinger og diakoniplan.

Lovfesting av diakonstillinger I 1984 ble det fremmet et forslag om at kirkemøtet skulle støtte en henstilling til regjeringa om å lovfeste diakonstillinger i Den Norsk kirke. Denne saken kom opp helt på slutten av kirkemøtet og det ble henstilt fra ordstyrer om at det var ønskelig med kort behandling, men at det ble åpnet for debatt. Forslaget førte ikke til debatt og det ble vedtatt at kirkemøtet støttet denne henstillingen (KM 30/84 Lovfestede diakonstillinger).

I *1985* ble *Lima-dokumentet* tatt opp som sak . Det var i utgangspunktet ment å være en referatsak om bispemøtets uttalelse som kun skulle tas til etterretning, men ble endret til et vedtak uten at endringer kunne vedtas. Protokollen fra kirkemøtet dette året omhandler kun Lima dokumentet i forhold til dåp og gudstjeneste og intet om diakoni direkte (KM 16/85 Dåp, nattverd, embete . Lima dokumentet).

I følge sakspapirene ble det tatt opp en sak som omhandlet det *kirkelige reformarbeid*. Kirkerådet var, i 1984, bedt om å arbeide med dette og utarbeidet en melding om dette. En komite ble opprettet for å arbeide videre med saken. Å lage en plan for diakoni var en av

mange saker som kirkemøtet vedtok det måtte arbeides videre med. Kirkemøtet 1985 vedtok at det må arbeides videre med å få fram en plan for det diakonale arbeidet i Norge og at ny lov om diakontjenester aktivt må følges opp (KM 2 / 85 Det kirkelige reformarbeid). En *oppstart av en prosess for Plan for diakoni i den norske kirke* ble altså igangsatt

I 1985 tas det opp *prosedyrer for prioritering av diakonstillinger*. Fra 1986 vil diakonitjenesten bli lovfestet og det vil være satt av midler til diakonstillinger over statsbudsjettet. I den forbindelse så argumenteres det med at det da blir naturlig at diakonene skal inn i samme prioriteringsprosedyre som prester og kateketer. Det tas til orde for at det lages like prioriteringsprosedyrer for ansettelse av disse yrkesgruppene i kirka. Det blir en lang debatt, men det som vedtas er følgende. « Under utarbeidelsen av reglene for godkjenning av soknediakonstillinger må man ha for øye at disse stillingen så langt som mulig skal inngå i samme prosedyre » Her menes det samme prosedyre som er gjeldende for de andre yrkesgruppene i kirka. Det ble altså ikke gjort noe vedtak som sier at samme prosedyre skal innføres, men at det bør (KM 6/85 Prosedyre for prioritering av stillinger).

Det ble aktuelt med en *Plan for diakoni* som skal definere diakonien nærmere i Den Norske kirke. Et forslag til plan legges frem og diskuteres på kirkemøtet i 1986. Prosessen ble startet på kirkemøtet 1985 der bispemøtet har bedt om at det må arbeides frem en plan for det diakonale arbeidet. Det har blitt opprettet en komite og den har navnet komite E. I sakspapirene fremgår det ikke hvem som har vært medlemmer av denne komiteen. I komiteens forberedende merknader, er det referert at komiteen særlig fremholder og fokuserer på at diakoniens teologiske begrunnelse blir nærmere presisert og at diakoniens egenart kommer klarere frem i planen. Det legges fokus på diakoniens omsorgsfunksjon. Planen bør og omhandle en sterkere samordning mellom kirkens diakoni, det offentlige og frivillige organisasjoner. Menighetsrådene må oppfordres til å utarbeide planer for diakoni.

Det uttrykkes tydelig dette året og i 1985 noe om diakonenes kår og situasjon i Den norske Kirke. Det omtales at det er vanskelig å rekruttere nok kvalifiserte diakoner og at dette blir en utfordring i årene som kommer. Det anses da som viktig at planen for diakoni inneholder forslag til konkrete tiltak for å bedre rekrutteringen i Norge. Det vedtas i 1986 at kirkerådet skal bearbeide det forslag til *plan for diakoni* som foreligger med de merknader som har kommet frem og at et nytt planutkast sendes ut til høring og legges frem for kirkemøtet i 1987 (KM 8/86 Plan for diakoni i den norske kirke)

Plan for diakoni vedtas i 1987. Det er en plan for diakoni i Den norske kirke, men ikke for diakonstillinger. Det uttales dog tydelig at det er svært viktig med diakoner ansatt /diakonitjeneste i menighetene for å få gjennomført planen og at det er viktig å jobbe for flere diakonstillinger samt påvirke myndighetene til å finansiere disse. I debatten kommer det frem at det er ønskelig å fokusere på hvordan tydeliggjøre diakonien i Gudstjenestene. Det oppfordres og til å arbeide for at soknediakonen skal delta mer aktivt i gudstjenesten for å tydeliggjøre menighetens diakoni. Det gjøres ikke noe vedtak om dette.

Utover at plan for diakoni vedtas, så oppfordrer kirkemøtet de kirkelige utdanningsinstitusjonene til å sørge for at diakoner motiveres til å gå ut i kirkelig tjeneste i menighetene og at de er godt utrustet til den gjerning som venter dem og blir trygge i sitt virke. De samme institusjoner bes også om å utvikle etter og videreutdanningstilbud for diakoner og diakoniarbeidere som ikke har full kompetanse som det. Dette tilbudet kan gjerne være desentralisert.

Kirkemøtet ber stortinget følge opp lov om diakonitjenester fra 31. mai 1985 med å opprette diakonstillinger. Dette presiseres ikke noe nærmere i referatet (KM 17/87 Plan for diakoni i Den norske kirke).

Diakoni eller diakonat ble ikke tatt opp som egne saker resten av 80 tallet.

7.2 Oppsummering 1984-1990

Det ble gjort viktige vedtak i forhold til diakoni disse årene. Det ble bedt om at diakonstillinger skulle bli lovfestet. Da lov om diakoni kom på trappene ble det gjort vedtak om at prosedyrer for tilsetting av diakoner bør være de samme som for de andre ansatte i kirka. Plan for diakoni ble vedtatt. Det er hovedsaklig en plan for diakoni i menighetene, men debatten og vedtak viser at det er et engasjement for diakonenes stilling og kår i Den Norske kirke. Det er verdt å merke seg av diakonattet som en del av embetet ikke ble diskutert da Lima dokumentet ble tatt opp som sak i 1985.

7.3 1990 tallet

Fra 1994 til 2000 blir det diskutert en rekke saker av betydning og gjort en rekke viktige vedtak i forhold til diakoni, embete og retningslinjer.

I 1994 diskuteres *Porvoo erklæringen* og dermed også *embetsforståelsen*. Det det er referert til - behandlet ved kirkemøtet i 1994 var forslaget til Porvoo avtalen om kirkefelleskap mellom de britiske, irsk anglikanske, de lutherske baltiske og nordiske kirkene. Diakoner og diakoni omtales ikke spesielt i protokollen, men embetet og forskjellige syn på dette omtales. Det vises til stor respekt for det synet andre kirker har på embetet og måten de organiserer dette på. Dette dokumentet gir kirka en anledning til reflektere over viktige spørsmål. Det uttales at andre kirker vektlegger embetet mer og anderledes enn den norske kirke. I sakspapirene omtales det at mange i den norske kirke nok vil finne de andre kirkenes syn på embetet noe fremmed og da særlig det tredelte embetet. Det uttales tydelig at den norske kirken ikke er forpliktet til å innføre det tredelte embetet her som en følge av avtalen. Det må ytterligere avklaring til. Mellomkirkelig råd får i oppdrag å følge opp gjennomføringa av avtalen og kirkerådet bes om å arbeide videre med de ordningsmessige konsekvensene av avtalen og legge nødvendige tiltak frem for kirkemøtet. Jeg forstår det slik at det skal skje ved en senere anledning. Det vedtas altså ingenting konkret bortsett fra at kirkemøtet godtar avtalen og at den skal kunne underskrives. (KM 12/94 Porvoo-erklæringa) Det er mange spørsmål som har kommet underveis i debatten som er viktige og interessante i forhold til embetet og da diakonenes og diakonatets rolle i dette. Debatten viser at det er ulike meninger om det og at det diskuteres.

Ved kirkemøtet i 1995 begynte *en prosess om kvalifikasjonskrav og tjenesteordning for diakoner*. Ifølge saksdokumentene skal det vedtas en ny kirkelov om den norske kirke. Det foreligger et lovforslag og dersom den vedtas vil loven om diakontjeneste i den norske kirken fra 1985, forskrift om tilsetting av diakon og forslag til normalinstruks for diakoner fra 1977 utgå. Kirkemøtet vil da få myndighet fra regjering og storting til selv å fastsette kvalifikasjonskrav for diakoner, kirkemusikere og undervisningspersonell. For å forberede seg på dette er det da nødvendig at kirkemøtet vedtar kvalifikasjonskrav og tjenesteordning for diakoner. Denne diskusjonen påbegynnes i 1995 og det er laget et forslag til tjenesteordning. Det presiseres at dette forslaget ikke gir svar på eller tar stilling til diakonens plass i forhold til embetet. Komiteen som har laget forslaget forstår diakon, kantor og kateketstillinger som sidestilte tjenester inne kirken, men ikke som en del av det ordinerte embete. Dette vil og forutsetter komiteen at det arbeides videre med og diskuteres nærmere. Komiteen omtales som komite E. Det refereres ikke til hvem som har sittet i denne komiteen i sakspapirene fra kirkemøtet.

De første deler av en diskusjon om hvilken *utdanningsgrad* diakoner skal ha begynner. Dette tas det ikke stilling til av komiteen, men de ber om at det tas stilling til i den endelige behandling i 1996. Det vedtas et forslag til tjenesteordning for diakoner som skal være grunnlag for videre behandling frem til kirkemøtet 1996. Kortfattet består dette forslaget i at diakonene skal lede menighetens diakonitjeneste, følge opp mennesker som har det vanskelig, rekruttere og veilede frivillige, planlegge og gjennomføre menighetens egen plan for diakoni og sorgarbeid. Diakonene skal ha liturgiske oppgaver ved gudstjenester og kirkelige handlinger, kunne gå i soknebud, kunne forrette gravferd etter avtale, gi sjelesorg, samarbeide med lokale krefter samt ha noe fokus på internasjonal diakoni. Det refereres ikke i saks-papirene hvordan kvalifikasjonskravene så ut tidligere. Som kvalifikasjonskrav foreslås at diakoner fra 1996 skal ha en treårig høyskoleutdanning innen, helsefag, sosialfag eller pedagogikk samt utdanning i kristendomskunnskap tilsvarende minst et grunnfag samt praktisk diakonal utdanning av minst ett års varighet. En person med teologisk embets-eksamen, praktisk teologisk seminar og diakonfaglig utdanning på minst ett år kan og godkjennes. Kirkerådet kan godkjenne annen relevant utdanning. De diakoner som allerede er vigslet og ansatt kan videre godkjennes som diakoner. Dersom det ikke er nok kvalifiserte søkere etter 2. gangs utlysning kan stillingen midlertidig omgjøres til en annen stilling som kan oppfylle hovedarbeidsområdene og arbeidsoppgavene som diakon. Fast ansettelse kan bare skje om biskopen gir tjenestebrev og vigsler diakonen. Diakonen skal vigsles og forplikter seg til å utføre sin tjeneste i samsvar med Den norske kirkes ordninger og å samarbeide med de øvrige ansatte i menigheten. Arbeidsoppgavene skal avgjøre hvem som er diakonens nærmeste overordnede. Ovenfor mange arbeidsoppgaver er det soknepresten som er nærmeste overordnede og ved uenighet om arbeidsoppgaver skal biskopen avgjøre saken etter at begge har fått uttale seg. Diakonene har taushetsplikt etter gjeldende regler. Grunnlaget er lagt for å godkjenne kvalifikasjonskrav på nytt i 1996 dersom den nye kirkeloven blir vedtatt. Inntrykket fra sakspapirene er at det ses på som svært sannsynlig at denne loven blir vedtatt (KM13/95 Kvalifikasjonskrav og tjenesteordning – diakon).

Lov om Den norske kirke ble vedtatt 7. juni 1996. I loven er myndigheten til fastsettelse av kvalifikasjonskrav og tjenesteordning for stillinger innen undervisning, musikk og diakoni lagt til kirkemøtet.

I 1996 ble det derfor vedtatt retningslinjer for kateketenes og *diakonenes gudstjenestelige funksjoner* samt tjenesteordning og kvalifikasjonskrav for de tre gruppene. Diakonenes

gudstjenstlige funksjoner blir her formalisert. Dette har variert noe frem til dette år i følge referatet. Forslag til retningslinjer ble sendt ut til høring til biskopene, bispedømmerådene, kirkens arbeidsgiverorganisasjon, kirkelige yrkesorganisasjoner og utdanningsinstitusjoner. Noen instanser reiste spørsmålet om at det var ønskelig med en videre avklaring av den embets-teologiske forståelse av de gudstjenestelige funksjoner. Dette ble ikke utredet i denne omgang men vil eventuelt bli tatt opp fra arbeidsgruppa som arbeider med vigsling av kantorer. Det legges i retningslinjene vekt på at det skal være en balanse mellom lekfolk og diakoners arbeidsoppgaver i forhold til gudstjenestene. Disse retningslinjene for gudstjenestelige funksjoner er det referert til i den nye tjenesteordningen for diakoner.

Retningslinjene har noen felles innledende bestemmelser. Diakonenes gudstjenestelige funksjoner er formalisert i tjenesteordningen og det legges vekt på at diakonene kan delta på gudstjenestene generelt på samme måte og med samme arbeidsoppgaver som lekfolk. Ved gudstjenester bærer diakonene liturgisk drakt. Dersom diakonen ikke er vigslet kan den få fullmakter til å delta av biskopen.

I retningslinjene blir diakonenes spesifikke arbeidsoppgaver listet opp. Diakonen har et særlig ansvar for at det er lagt til rett for fellesskap og deltakelse for alle i gudstjenestene. Diakonene har et særlig ansvar for at diakonien kommer frem i forkynnelsen og kan gjerne delta som predikant på gudstjenester hvor det er særlig fokus på det diakonale oppdraget. Da bør diakonen være med i planleggingen og gjennomføringen av gudstjenesten. Det omtales videre at diakonen regelmessig bør ta del av planlegging og gjennomføring av menighetens forbønn II. Det er naturlig at diakonen deltar i utdeling av nattverd. Diakonen er i kraft av sin vigsling autorisert nattverdsmedhjelper. Ved soknebud kan diakonen selv gi nattverd og benytter da forordnet nattverdsliturgi. Diakonene kan gjøre tjeneste ved bæreandakt og urnenedsettelse. Etter avtale med sokneprest og biskop kan diakonen forrette gravferd (KM 12/96 retningslinjer for kateketens og diakonens gudstjenestelige funksjoner).

Kvalifikasjonskrav til kateketer, diakoner og kantorer ble videre vedtatt i 1996. Herunder da også *Kvalifikasjonskrav og tjenesteordninger for diakoner*. Det som er viktig å feste seg ved er betraktninger som kom frem i sakspapirene og referert fra kirke- utdannings og forskningskomiteen på stortinget. Det refereres til at det kirkemøtet får myndighet til er å fastsette krav til tjenesteordningen der kirkelig fellestråd har arbeidsgiveransvar og har

ansettelsesmyndighet. Myndigheten er avgrenset til å fastesette kravene, beskrive hovedarbeidsområdene og gi regler for vigsling. Utover dette kan ikke kirkemøtet avgrense stillingsorganets eller arbeidsgiver sin myndighet eller gripe inn i den. Kirkemøtet har altså ikke hjemmel til å innskrenke den myndighet som er tillagt kirkelig fellesråd for disse stillingene. Kirkemøtet kan ikke innføre en godkjenningsordning ovenfor fellesrådet. Det er noe uklart hva som menes med det. Kirkemøtet problematiserer dette noe opp mot at det er biskopen som gir tjenestebrev, vigsler, har tilsyn og i realiteten er den som da godkjenner diakonen til tjeneste i kirka. Det er altså fellesrådet som ansetter og biskopen som godkjenner.

Komiteen tar videre opp at det er viktig å se nærmere på sammenhengen mellom tjenesteordningene og teologiske og ordningsmessige spørsmål som går på forholdet mellom ulike tjenester og embetet i den norske kirke.

Tjenesteordningen for diakoner som ble vedtatt i 1996 er identisk med forslaget som kom i 1995. Kirkemøtet og komiteen som jobbet med dette gjorde da en grundig jobb med forarbeidet til tjenesteordningen (KM 20/96 Kvalifikasjonskrav og tjenesteordning for kateket, diakon og kantor).

7 4 Oppsummering 1990 – 2000

Fra 1990 til 2000 er diakonenes gudstjenestelige funksjoner, tjenesteordning, vigsling og kvalifikasjonskrav formalisert. Samtidig har ny kirkelov erstattet loven om diakoni fra 1985/86 og gammel tjenesteordning. Kirkelig fellesråd har overtatt arbeidsgiveransvaret for diakonene og kirkemøtets myndighet er avgrenset til å fastesette kravene, beskrive hovedarbeids-områdene og gi regler for vigsling. Utover dette kan ikke kirkemøtet avgrense stillings-organets eller arbeidsgiver sin myndighet eller gripe inn i den. Kirkemøtet har altså ikke hjemmel til å innskrenke den myndighet som er tillagt kirkelig fellesråd for disse stillingene. Dette problematiseres noe i forhold til ansvaret biskopene som godkjenner og vigsler diakoner til tjeneste har, kontra fellesrådet som ansetter disse og som arbeidsgiver. Diskusjoner om embetsspørsmålet og embetssyn har begynt, men kirkemøtet har ikke gjort vedtak i forhold til dette. En diskusjon er påbegynt om hvilken utdanningsgrad diakoner skal ha.

7. 5 2000 – 2007

I årene 1997 - 2001 var det svært stille i forhold til diakoni og beslektede tema i sakslistene. Embetet ble tatt opp som egen sak i 2001, men da ikke med spesielt fokus på diakoni. Denne saken er det referert til når embetetssyn i forhold til diakoner behandles i 2004.

Utover det er det ikke noe direkte å finne om diakoni eller diakonat i dokumenter og sakslistene disse årene. Fra 2002 er det en rekke viktige saker som diskuteres og viktige vedtak som blir gjort i forhold til diakonenes situasjon og diakonatets stilling.

Utdanningssystemet i Norge er i endring og det skal mest sannsynlig endres til *bachelorgrad* og *mastergrad* i 2003. Dette er ikke vedtatt enda av styrende myndighet. På kirkemøtet i 2002 diskuteres *kvalifikasjonskrav til diakon, kantor og kateket*. Det er opprettet en komite E for å arbeide med dette spørsmålet. Det er verdt å merke seg navnet. Sakspapirene omtaler ikke hvem som har sittet i denne komiteen, men den bærer samme navn som tidligere komiteer som arbeidet med diakonisaken fra 1986. Komite E har utarbeidet et forslag som har vært ute på høring, men det har vært svært kort tid til å behandle dette for komiteen. Det uttrykkes at komiteen synes det er synd at ikke kvalifikasjonskrav og ny tjenesteordning kan behandles samtidig. Uavhengig av komiteens synspunkter skal dette behandles på dette kirkemøtet. Fra høringen argumenterer de fleste utdanningsinstitusjonene med at diakoni bør bli en master-grad. KA (arbeidsgiverorganisasjonen) har argumentert med at det bør være krav om bachelorgrad til disse stillingene. Komiteen som har arbeidet med dette argumenterer med at det er en fordel om disse utdanningene blir en mastergrad fordi utdanninga da tenkes kunne være interessant for andre arbeidsgivere enn kirka. Yrkene diakon, kateket og kantor ses videre på som å være av en slik art at det er nødvendig med mastergrad for stillingene. Det er ikke mye diskusjon rundt dette, men det tas til orde for at det må ses på muligheter for å ansette mennesker med lavere utdanning innen disse tre yrkesfeltene.

Det vedtas at med utgangspunkt i gjeldende tjenesteordning gis det fullmakt til å endre kvalifikasjonskravene for kateket, diakon og kantor slik at kravene lar seg forene med kvalitetsreformen for høyere utdanning. Kirkemøtet går i hovedsak inn for at det blir stilt krav om mastergrad, men dette er avhengig av hva storting og regjering vedtar når det gjelder dette. Det er enda noe usikkerhet om det kommer til å bli vedtatt. Det forventes at det utarbeides ordninger for kirkelig godkjenning av disse yrkene. Videre bes det om at det utarbeides retningslinjer og prosedyrer for godkjenning av aktuelle personer til disse

stillingene som ikke innehar de kvalifikasjoner som i utgangspunktet kreves. Det tenkes her på andre egnede utdanninger eller realkompetanse. Det legges vekt på at det skal utredes ordninger for godkjenning av aktuelle personer til stillingene som har en lavere grad enn master og at forholdet mellom sentral og lokal regulering av disse stillingene må ses nærmere på. Kirkemøtet ønsker nærmere *orientering* om akkurat dette på kirkemøtet 2003. Det skal utarbeides en evaluering av gjeldende tjenesteordning for kateket, kantor og diakon. Det bes om at denne legges frem for kirkemøtet i 2005 (KM 6/02 Kvalifikasjonskrav for kateket, diakon og kantor).

I 2003 kommer det ikke frem at det har vært saker som omhandler direkte diakoni på sakslista. Det tas ikke stilling til noe om godkjenning av lavere grad en master for diakoner, kateketer og kantorer. Det blir tatt opp under orienteringssaker om saksgangen og framdriften i forhold til temaet og det har tildels hovedfokus i forhold til undervisning og trosopplæring. Det arbeides videre med saken men de har ikke kommet frem til noe forslag eller konklusjon. (KM 5/03 orienteringssaker)

Etter de nye kvalifikasjonskravene som ble vedtatt i 2002 ble det i 2004 vedtatt ny *tjenesteordning for diakon, kantor og kateket*. Saksorienteringen er utført av den før omtalte komite E. Det oppgis ikke i referatet hvem som har sittet i denne komiteen. Komite E kommer og med innstillinger til vedtak. Forut for dette var det bedt om en evaluering av tjenesteordningen fra 1996. Tjenesteordningen ble først evaluert av diakoner, kateketer, kantorer, fellesråd og bispedømmeråd. Saken ble videre diskutert fra kirkerådet med tjeneste og arbeidsgiver-organisasjoner og bispemøtet. På bakgrunn av disse evalueringene og diskusjonene laget kirkerådet et forslag til ny tjenesteordning som ble sendt ut på høring til bispedømmerådene, biskopene, noen menighetsråd og fellesråd, samt til de kirkelige utdanningsinstitusjonene. Ut i fra høringssvarene laget kirkerådet et forslag til ny tjenesteordning. Rent generelt hadde de lagt vekt på at disse nye ordningene skulle være:

- mer målrettet
- være tydelige på menighetsrådets ansvar i forhold til undervisning, diakoni og kirkemusikk
- definere diakonen, kantoren og kateketen sin faglige plass arbeidet
- og ikke gjenta element som er tatt inn i andre lover og regler.

Den største endringa er at at lista over arbeidsoppgaver som fantes i den gamle tjenesteordning nå erstattes med en definisjon av fagfeltet til den enkelte og at den enkelte er

forplikta til å følge planer som menighetsrådet fastsetter. I tjenesteordningen fra 1996 er det mye mer tydelig og eksakt hva en diakon skal ha ansvaret for og lista er ganske detaljert. Det dreier seg om utøve sjelesorg, lede det diakonale arbeidet, og liknende. I forslaget til ny tjenesteordning i 2004 er instruksen mer generell og det legges mer vekt på at tjenesten skal utgå fra menighetens egne planer for diakoni. Indirekte inneholder den mye av det samme.

Debatten rundt den nye tjenesteordningen handler hovedsaklig om at de som allerede er i stillinger som diakoner etter gammel ordning skal få beholde sine rettigheter, kunne søke nye jobber og ha status som diakoner selv om de ikke har mastergrad. Diskusjonen handler lite om teologisk grunnlag, men mer om praktisk utforming og innhold.

Den nye *tjenesteordningen* og *kvalifikasjonskrav* som ble vedtatt gjelder for diakoner ansatt i Den norske kirke. Det legges vekt på diakoniens omsorgstjeneste og fellesskapbyggende arbeid og da særlig med fokus på mennesker i nød. Diakonen leder menighetens diakonitjeneste og har medansvar for å rekruttere frivillige medarbeidere og veilede disse. Diakonen er forpliktet til å følge de planer som er fastsatt av menighetsrådet, som videre skal være innenfor de planer som er fastsatt for diakonitjenesten i kirka. Tjenesten skal utføres i samarbeid med de andre ansatte i menigheten og frivillige medarbeidere. Diakonens arbeidsoppgaver fastsettes av arbeidsgiver etter gjeldende planer. Dersom det blir endringer av stillingsbeskrivelsen skal den diakonen det gjelder, menighetsråd og sokneprest ha mulighet til å uttale seg. Diakonen har selv et ansvar for den faglige utførelsen for de fastsatte arbeidsoppgaver. Diakonen har ansvar for å holde seg faglig oppdatert og utføre sin tjeneste i samsvar med de gjeldende ordninger i Den norske kirke.

De *kvalifikasjonskrav* som gjelder for *diakoner* er at vedkommende i hovedregel skal ha mastergrad på bakgrunn av en treårig fagutdanning innen helse, pedagogikk eller sosialfag. Andre fagkombinasjoner kan godtas. Videre så er diakoner med eldre diakonutdanning, som er vigslet og som er ansatte i kirka godkjent videre. Kirkerådet kan godkjenne andre kandidater med jevn god utdanning/praksis. Dersom det ikke er kvalifiserte søkere til en stillinger med statlig finansiering kan bispedømmerådene godkjenne at diakonstillingen midlertidig blir omgjort til annen stilling innen diakoni. For at den diakon skal ansettes er det med forbehold om biskopen gir tjenestebrev og at diakonen vigsles.

Diakonen skal vigsles av biskop etter forordnet liturgi for dette. Det løftet diakonene avgir ved vigslingen er bestemmende for diakonens tjeneste og livsførsel. Biskopen skal ha tilsyn med diakonene. Diakonene kan i følge *tjenesteordningen* ha *gudstjenestelige* funksjoner og kirkemøtet kan gi / gir retningslinjer for dette. Ved utførelse av disse står diakonen under forrettende prest sin ledelse. Dersom det skulle oppstå uenighet om utførelsen av gudstjenestefunksjonene skal dette diskuteres mellom partenes arbeidsgivere. Om de ikke blir enige sendes saken videre til biskopen som avgjør saken. Diakonene har taushetsplikt etter gjeldende regler . Den tydeliggjøres ikke ytterligere i tjenesteordningen. Kirkerådet får myndighet fra kirkemøtet til å kunne foreta mindre endringer i disse bestemmelsene. De nye retningslinjene er gjeldende fra 1. januar 2005 (KM 7/04 Tjenesteordningar for diakon, kantor og kateket)

I 2004 ble det for første gang diskutert *diakonal tjeneste og embetsforståelsen* med hovedvekt på *diakoni*. Innstillingen til kirkemøtet er gjort av Komite A. Det går ikke frem i sakspapirene hvem som har vært med i denne komiteen. Det refereres i sakspapirene at embetet i den norske kirke var blitt diskutert på kirkemøtet 2001 under sak KM 10/2001. Da ble kirkerådet bedt om å igangsette en prosess for å komme videre i en avklaring om hvordan tenke seg diakonatet på en ny måte i forhold til kirkas forståelse av preste og bispetjenesten.

Det ble opprettet en ressursgruppe som skulle se på dette sammen med kirkerådet vinteren 2003/2004. Denne ressursgruppa bestod av kirkerådets sekretariat, Kjell Nordstokke, Helen Bjørnøy, Guro Hellgren, Astrid Sandsmark, Tor B. Jørgensen, Kristin Fæhn, og Stephanie Dietrich. Det har og pågått uformelle drøftinger med en rekke aktører. Det nevnes de teologiske fakulteter, kateketforeningen, diakoniforbundet og noen av de økumeniske kontakter Den Norske kirke har nasjonalt og internasjonalt

Saken ble behandlet i to omganger under kirkemøtet. Kirkerådet har utarbeidet et forslag til vedtak om denne saken som komiteen i all hovedsak er enig i. Bispemøtet har kommet med en uttalelse om de læringsmessige sider av saken som komiteen har tatt utgangspunkt i og anbefaler at kirkemøtet tilslutter . Den er som følgende:

”Vår kirkes evangelisk-lutherske lære gir en teologisk bestemmelse av kirkens embete som nødvendig for at mennesker skal komme til tro. Kirken foreskrives imidlertid ikke ett nødvendig mønster som embetet må ordnes etter til alle tider. Kallet til kirken er at den skal overlevere og formidle evangeliet til sin samtid. Kirken har frihet til å ordne embetet og organisere embetets oppgaver etter hva som tjener dette oppdraget best. Evangeliet

forkynnes og bevitnes gjennom ord og handling. Vår egen tid etterspør det troverdige ord. Kirken utfordres dermed til å gi et helhetlig vitnesbyrd om Kristi evangelium. Slik får diakontjenesten en særlig aktualitet i dagens kirkesituasjon. Å tilrettelegge og tydeliggjøre diakontjenesten som del av den ordinerte tjeneste vil kunne styrke denne tjenesten og dermed bidra til å fornye kirkens kommunikasjon av evangeliet.” (KM 8/04 :54)

Komiteen fastslår i sine merknader at «Diakonien er en del av kirkens vesen» og at omsorgen for våre medmennesker er en del av kirkens formidling av evangeliet. Denne forståelsen legger komiteen vekt på bør være tydelig i kirkas tjenestestrukturer. Komiteen beklager at utredningsarbeidet har skjedd under tidspress og at det da ikke var mulig å gjennomføre vanlige høringsrunder rundt dette til teologiske fakulteter og andre naturlige høringsinstanser. Dokumentet har likevel vært tilgjengelig og har vært diskutert i kirkerådet, mellomkirkelig råd og teologisk nemnd. Komiteen mener likevel at forarbeidet og grunnlagsmaterialet er godt nok slik at saken kan fremmes og vedtak gjøres. Komiteen legger og vekt på betydningen av at et enstemmig vedtak i bispemøtet, som ser på diakontjenesten som en del av det ordinerte embete. De legger vekt på at embetet kan forstås slik og ikke at det betyr at det må eller skal. Det som skal avgjøres nå er en avklaring på om diakontjenesten teologisk sett kan ses på som en del av den ordinerte tjenesten. Dette må utredes videre frem til 2007 om man eventuelt kan få en ordning som bygger på denne forståelsen. Forslaget til vedtak beskrives som retningsgivende. Forut for behandling og eventuell videre vedtak om dette i 2007, må det i følge komiteen, foretas en åpen høring om spørsmålet. Det må være en bred prosess som omhandler en rekke sider av saken når det gjelder embetsforståelsen. Det må videre en konsekvensutredning til for å drøfte om denne måten å se på diakonatet er tjenlig for kirken. Mange spørsmål stilles. Det nevnes teologiske og innholdsmessige sider av tjenesten samt ordinasjonsliturgier ol. Den eventuelle høringen må sendes ut til aktuelle fagforeninger og arbeidsgivere, diakonale og teologiske utdanningsinstitusjoner og andre naturlige høringsinstanser. Det som er verdt å merke seg er at komiteen referer til at denne saken har vært diskutert i kirken i mange år. Det fremgår ikke direkte ut i fra sakslistene fra kirkemøtet, men spørsmålet har jevnlig vært stilt i sammenheng med saker og protokollført. Saksutredningen rundt embetet til dette kirkemøtet, beskrives som et tegn på at Den norske kirke er i en prosess og at det nå har stor betydning at kirka får større klarhet rundt dette spørsmålet. Det blir av komiteen videre referert til vedtaket fra 2001 om embetet i Den norske kirke. Følgende fem tjenester beskrives som tjenester det er vigslingsordninger for. Prestetjenesten som har hovedfokus på forvaltning av nådemidlene, bispetjenesten som har

hovedfokus på tilsyns oppgaven, diakontjenesten som har hovedfokus på omsorgsarbeid, katekettjenesten med hovedvekt på dåpsopplæring og kantortjenesten med hovedfokus på gudstjenestelivets musikalske element.

Det utheves at det dreier seg om begrepene vigsling og ordinasjon. Ordinasjon brukes om prestedtjenesten. Hvilke begreper som skal være gjeldende i fremtiden skal avklares gjennom videre utredning. Kirkemøtet ba kirkerådet se nærmere på en nye måte å tenke rundt diakonatet og utrede et samlediakonat. Bruk av stola skal og utredes men inntil en avklaring om embetsforståelsen skal ikke stola brukes av diakoner. Det kan hende det blir nødvendig med endringer av de vigslingsliturgier som finnes for tjenestene for å tydeligere markere den enkelte tjenestes egenart. Dette kan også få følger for de ulike yrkesgruppernes tjenesteordninger og retningslinjer for de gudstjenestelige funksjonene. Det stilles spørsmål om hva dette vil kunne medføre for hvordan tjenestene skal ledes i lokalmenighetene, administrativ og pastoralt. Det tas til orde for at en evt, endring av embetsteologien med stor fordel kan drøftes med andre kirkesamfunn, både lutherske og ikke lutherske for å kunne dra nytte av hverandres erfaringer og refleksjoner

Komiteen legger vekt på at ledelsesspørsmålet må utredes videre i prosessen. Bispemøtet har tatt stilling til at modellen om samlediakonat ikke skal utvikles videre. Dette slutter komiteen seg til. Begrepene ordinasjon, embete og vigsling mener komiteen må utredes videre. De beskriver at begrepene ordinasjon og embete av noen oppleves som problematiske, uten å utdype dette ytterligere. Her er mye uklart ut i fra kirkerådets referat men bispemøtet har tatt til orde for at den ordinerte tjeneste og embete betyr det samme og dette støtter komiteen. I nåværende vigslingsordning for diakoner beskrives det som uklart om diakoner vigsles til det ordinerte embete eller ikke.

Komiteen tar til orde for at omsorgstjenesten er diakonenes særlige ansvarområde. Komiteen ber om at det i den videre utredningsprosessen må det ses på om et eventuell vedtak om ordinasjon av diakoner vil få følger for prioriteringer av stillinger innad i kirken. Komiteen viser til en uttalelse fra bispemøte, BM 32/04, som klargjør terminologien rundt embete. Det refereres til at «en forståelse av diakonenes tjeneste som inkludert i kirkens embete vil medføre at Den norske kirke får en flerdimensjonal embetsstruktur» I følge komiteen behøver ikke embete da å bli organisert som et tredelt eller treleddet embete og det er da en fordel at

det kalles et flerdimensjonalt embete. Det treleddede embetet kan oppfattes som hierarkisk. Det er ikke utredet eller tatt stilling til om hvilke andre tjenestegrupper som eventuell bør komme inn under det ordinerte embetet eller konsekvenser det vil ha for preste og bispetjenesten. Dette må i følge komiteen avklares nærmere. Komiteen understreker at en evt, ordinasjon av diakoner skal være obligatorisk og medføre en varig forpliktelse. Komiteen fokuserer videre på at diakontjenesten skal være en selvstendig varig tjeneste som ikke er en del av veien til prestedtjeneste. Komiteen ser for seg at menigheten fortsatt skal ha ansvaret for diakontjenesten selv om den eventuell blir en del av den ordinerte tjenesten. I prosessen videre må biskopens tilsynsmyndighet avklares . I følge komiteen vil et vedtak fra kirkemøtet om at diakonien er en del av kirkens vesen være positivt for menighetens diakonale engasjement og økt frivillig engasjement for diakonien. Komiteen bemerker at de foreslåtte vedtak vil føre til et betydelig og ressurskrevende utrednings og oppfølgingsarbeid. Det er noe bemerkelsesverdig at det presiseres at dette vil før til merarbeid, på et så tidlig tidspunkt.

Kirkemøte vedtar følgende :

1. Kirkemøtet mener at diakontjenesten teologisk kan forstås som en del av den ordinerte tjenesten i Den norske kirke, jfr. BM 32/04.
2. Kirkemøtet forutsetter at diakontjenesten videreføres som en omsorgstjeneste, og at tjenesten fortsatt er en varig tjeneste.
3. Kirkemøtet ber om at konsekvensene av å forstå diakontjenesten som en ordinert tjeneste, blir utredet med særlig tanke på følgende forhold:
 - arbeidsrettslige og kirkeordningsmessige konsekvenser
 - utforming av tjenestens innhold og organisering/tjenesteordninger
 - krav om ordinasjon ved tilsetting til diakonstillinger
 - overgang mellom ulike kirkelige tjenester
 - konsekvenser for andre stillingstyper innen kirkelig diakoni
 - konsekvenser for lokalmenighetenes styringsmuligheter
 - konsekvenser for prioritering av stillinger i kirken
4. Kirkemøtet ber om at konsekvensene for kateket- og kantortjenesten av å tilrettelegge den ordinerte tjeneste som en flerdimensjonal tjeneste avklares nærmere. Det er nødvendig at disse tjenester avklares og styrkes som nødvendige tjenester i Den norske kirke.
5. Kirkemøtet ber om at eventuelle konsekvenser for preste- og bispetjenesten av å tilrettelegge den ordinerte tjeneste som en flerdimensjonal tjeneste, avklares nærmere.
6. Kirkemøtet ber om at endringer i ordinasjons- og vigslingsliturgiene utredes til Kirkemøtet i 2008.
7. Kirkemøtet ber om å få sakene omtalt under vedtakspunkt 3, 4 og 5 tilbake i 2007. « (KM 8/04 :67)

Under andre behandling av saken kom det frem et endringsforslag som kan være interessant denne sammenheng og det var fra Knut Lundby angående punkt 1 og 3 i vedtaket. Knut Lundby har i mange år vært og er en sentral person i norsk kirkepolitikk. Hans forslag til endring var som som følgende:

« Alternativ til pkt 1.

Kirkemøtet gleder seg over bispedømmets enstemmige uttalelse om Diakontjenesten (BM 32/04) . Som teologisk læredokument legger den grunnlaget for å avklare diakonenes forhold til den ordinerte tjenesten i Den norske kirke. Kirkemøtet ser, som Bispemøtet, diakontjenesten som en dimensjon ved formidlingen av evangeliet om Jesus Kristus. Kirkemøtet følger Bispemøtets konklusjon, at kirken etter evangelisk - luthersk lære har frihet til å organisere det kirkelige embete slik det best tjener evangeliet» (KM 8/04 :66)

«Alternativ til punkt 3

Kirkemøtet er enig med Bispemøtet i at det er god strategi for en kirke som vil kommunisere med sin samtid, å styrke diakontjenesten ved å avklarer dens status som delaktig i kirkens ordinerte tjeneste. Kirkemøtet mener at det er særlig viktig å avklare følgende forhold « (KM 8/04 :66)

Forslagene falt med 16 mot 61 stemmer

Det som er interessant med hans forslag er at de tydeliggjør og presiserer tydeligere at kirkemøtet er positive til å se på diakonatet som en del av det kirkelige embetet. Den ordlyden som ble vedtatt sier mye av det samme, men er mer nøytral

Oppsummering. Kirkemøtet ble enige om er at diakontjeneste teologisk kan ses på som en del av den ordinerte tjenesten og tjenesten skal videreføres som en omsorgstjeneste og være varig. Utover dette skal alt utredes videre med tanke på konsekvenser og hvordan det praktisk kan gjennomføres til 2007. Det er verdt å merke seg at ordet ordinasjon og begrepet ordinerte tjeneste brukes i vedtaket. (KM 8/04 Diakonal tjeneste i Den norske kirke, med hovedvekt på diakonitjenesten og embetsforståelsen).

I 2007 ble *ikke embetsforståelse i forhold til diakontjenesten* tatt opp igjen slik forespeilet, men dette året ble *plan for diakoni* vedtatt.

I følge protokollen fra kirkemøtet 2007 ble det i 2005 vedtatt at plan for diakoni skal revideres og en arbeidsgruppe ble opprettet for å arbeide med denne. Det presiseres ikke hvem denne arbeidsgruppa bestod av. Arbeidsgruppa har utarbeidet forslag til *plan for diakoni* som har vært ute til høring i to omganger . Det forslaget som er utarbeidet gjelder hele det diakonale

feltet og er hovedsaklig retta mot menighetsråd og fellesråd som er ansvarlige for de lokale diakoniplanene. Planen beskrives som retningsgivende og veiledende. I innstillingen så presiseres følgende fra komiteen « Skal ein ta vare på dei viktige områda planen peikar på, på ein god og forsvarleg måte, trengs det fleire ressursar til diakonien, ikkje minst i form av stillingar «

Det kom frem tre forslag til endringer og det som omhandler diakoner direkte er fra Laila Riksaasen Dahl. Hun har i mange år vært en markant person i Norsk kirkeliv og biskop. . Hennes forslag var som følgende :

«Endring i plan for diakoni, kap 6. 1, punkt 2 :

«Diakonen er nøkkelperson både når det gjelder å rekruttere og å følgje opp frivillige. Han/ho har dessutan ansvar for å « (KM 6/07:46). Hun presiserer betydningen av å ha en diakon ansatt for å få gjennomført diakoniplanene og diakonalt arbeid i menighetene. Fremlegget ble oversendt til kirkerådet uten votering. Det to andre forslagene er det referert til at komiteen tok inn i sitt framlegg til vedtak.

Kirkemøtets vedtak om plan for diakoni ble som følgende:

«Framlegg til vedtak

1. Kyrkjemøtet vedtek den framlagde Plan for diakoni i Den norske kyrkja. Planen skal gjelde frå 01. 01. 08.

2. Diakoni er kyrkja si omsorgsteneste. Den er evangeliet i handling og blir uttrykt gjennom nestekjærleik, inkluderande fellesskap, vern om skaparverket og kampen for rettferd. Guds kjærleik til alle menneske og alt det skapte blir verkeleggjort gjennom liv og teneste. Som menneske er vi ein del av eit av fellesskap og avhengige av kvarandre. Utfordringa er både lokal og global.

3. Diakonien er eit hovudaspekt ved kyrkja sitt oppdrag og må gjennomsyre heile kyrkja sitt liv. Det er ei viktig hending for kyrkja at vi nå får ein ny diakoniplan til bruk i kyrkjelydane og i kyrkja som heilskap.

4. Diakoniplanen skal vere ein reiskap for kyrkjelydane, også for dei som ikkje har diakon eller spesielt tilsette for å drive diakonalt arbeid. Sokneråda må sjå på planen som verkemiddel i høve til den visjonen kyrkja har om å vere ei tenande folkekyrkje.

5. Kyrkjemøtet oppmodar kyrkjelydane og fellesråda til å arbeide saman med kommunar og bydelar for å skape rom og ressursar for lokalt diakonalt arbeid.

6. Det er eit mål at alle kyrkjelydar anten skal ha diakonstilling eller tilgang på diakonal kompetanse. For å nå eit slikt mål blir det kravd eit stort lyft i talet på stillingar.

7. Kyrkerådet og bispedømmeråda har eit særleg ansvar for å inspirere, vegleie og leggje til rette for det lokale arbeidet. Prioritering av diakoni må inn i det sentrale budsjettarbeidet.» (KM 6/07:46-47).

--

Det som i realiteten er vedtatt er en ny og nærmere definisjon av diakoni. Det er tydelig at planen skal være en ressurs for menighetene, men vedtaket sier ikke noe om at det skal utarbeides lokale planer men det ligger i kortene ut i fra protokollen. I plan for diakoni som ble vedtatt er det nevnt og i tjenesteordning for diakoner står det at diakonene er forpliktet til å følge de lokale planer. Det presiseres også i innledningen for vedtatt plan for diakoni (KM 6. 2. 1/07) Det tas vider til orde fra biskopshold at diakonen er en nøkkelperson i det diakonale arbeidet. Det vedtas at det er viktig med diakonstillinger i alle menigheter og at dette må det jobbes for å få flere stillinger og at prioritering av diakoni må inn i budsjettene. Det har ikke kommet noen detaljert forslag på hvordan de skal klare å få flere diakonstillinger (KM 6/07 Plan for diakoni).

7. 6 Oppsummering 2000 -2007

Det vedtas kvalifikasjonskrav og tjenesteordning for diakoner. Dette medfører at diakoner må ha en mastergrad for å ansettes fast. Den nye tjenesteordningen er ganske generell og fokuserer på at diakonene skal følge de planer som menighetsråd evt, fellesråd har fastsatt. Før første gang uttaler kirkemøtet seg om at diakonatet kan ses på som en del av det ordinerte embetet. Diakoniplanen er en plan for diakoni og ikke for flere diakonstillinger. Under hele tiåret har det vært fokusert på at det er viktig med ansatte diakonier i menighetene for å få gode lokale diakonale tjenester, men ingen formelle vedtak er gjort i forhold til å få det gjennomført. Diakonatot har helt klart fått et løft, men det er kun vedtatt at diakonatet kan ses på som en del av det ordinerte embetet ikke at det skal eller må.

7.7 Oppsummering av gjennomgang fra de norske kirkemøtene.

Det er gjort formelle vedtak i forhold til diakoniplaner, tjenesteordninger og kvalifikasjonskrav i løpet av de årene kirkemøtene har eksistert. Diakonplan er vedtatt to ganger. Det samme gjeldertjenestordninger,kvalifikasjonskrav. Diakoners gudstjenstelige funksjoner ble vedtatt en gang. Det er ikke gjort formelle vedtak på at det skal ansettes diakonier i alle menigheter. Det er vedtatt at diakonatet kan ses på som en del av det ordinerte

embetet, men ikke at det skal. De vedtakene som er gjort er generelt relativt vide og vage. Det er mye snakk om «kan» og lite «må og skal» .

8.0 Behandling av diakoni og relaterte problemstillinger ved kyrkomöten i Svenska kyrkan

Svenska kyrkan ble lovpålagt å ha kirkemøter fra 1983. Før dette var det såkalte frivillige kirkemøter. De svenske kirkemøtene var lange. De kunne gå over tre uker og de var svært omfattende . I tillegg hadde det såkalte ombudsmöten som enkelt forklart bestod av de samme delegatene, men som var adskilt fra kyrkomötet. Der ble saker av ren intern art behandlet, men saker med kopling til staten ble behandlet i kyrkomötet. Det er vanskelig å få formell viten om hva ombudsmöten var og hvilken funksjon de hadde ut ifra Svenska kyrkans hemsida. Jeg har kun gått gjennom protokoller fra kyrkomötene. Jeg hadde et ukes opphold i Uppsala fra 26. -31. oktober 2014 og samlet da data inn på universitetets hovedbibliotek Carolinabiblioteket. Jeg hadde de samme søkeordene som da jeg gikk gjennom de norske: *Diakon, diakoni, Lima dokumentet og Porvoo avtalen* (Porvoo avtalen heter Borgå-deklarasjonen i Sverige Materialet var svært omfattende i form av protokoller og dokumenter. Sakslistene ble gått gjennom og kopier av relevante saksdokumenter og protokoller ble foretatt. Gjennomgangen av dette ble gjort i Norge i ettertid, da dette tok mye lenger tid enn en uke. De svenske sakspapirene og protokollene er mer komplisert å lese og det er vanskelig å finne ut hva slags vedtak som er gjort og hvorfor. Et vedtak referer ikke til hva vedtaket skal gå ut på, men går ofte ut på å godta en henställan (en innstilling/forslag til vedtak fra et utskott (utvalg) som igjen referer til en innstilling fra en såkalt motion og om å godta denne. En motion er et forslag som kommer fra to eller flere som har rett til å komme med dette. Videre er det ofte henvist til andre uttalelser, skriv og dokumenter. Dette medfører at det ikke går an å sitere eller omtale vedtak på samme måte som i Norge og kapitlet som omhandler Svenska kyrkan får derfor en noe annen karakter. Fra kirkemötet 1996 finnes det hurtigprotokoller fra kirkemøtene, men de synliggjør ikke debattene på samme måte som protokollene. I snabbprotokollene er ikke sakene oppgitt med saksnummer, men jeg legger ved sakene som hyperlenke . Etter år 2000 har protokollføringen endret seg og refereringen av debattene er ikke like detaljert, til dels fraværende. Kirkemötet i Sverige har og en helt egen måte i nummerere sakene på. Jeg har derfor forholdt meg til det som står på den siden jeg har kopiert og til paragrafen. Dette kan medføre at det er vanskelig å forstå sammenhengen, men det gjør det lettere å spore kildene. Videre er protokollene samlet i egne

bøker og uttalanden fra ulike utskott og motioner i Bihang innbundet i andre bøker.. Jeg har henvist til protokollene i gjennomgangen.

8. 1 1980 tallet

Det første årene 1983-1984 var ikke diakoni eller diakonat direkte tatt opp som saker, men det var ofte representanter for diakoniutskottet og diakoninämnden, altså kirkemøtets diakoniutvalg og diakoninemd, på talerlista,

Det skal utarbeides en ny kyrkoordning og den forbindelse ble ble diakoni og diakonat diskutert i 1985. Det er i hovedsak tre områder det diskuteres rundt og gjøres vedtak om. Det ene er begrepene *diakoniat og diakoni*, skal den nye felles *yrkestittelen* for diakonisser og diakoner være diakon og taushetsplikt. Det er en del uenighet om hva yrkestittelen skal være og det er ulike meninger mellom de ulike diakoniselsskapene om dette. Kirkens diakoni og diakonisseforbund ønsker at yrkestittelen diakon skal gjelde. Ut i fra debatten så komme det frem at det er et ønske om at disse spørsmålene skal kommes tilbake til og tas opp nærmere i forbindelse med behandling av Lima dokumentet. Det som vedtas er at diakonatet i den videre utredning styrkes og presiseres nærmere i ny kyrkoordning og at det legges vekt på den sosiale siden ved diakonatet.

Det vedtas at diakon skal være den nye yrkestittelen. Kirkemøtet diskuterte videre *taushetsplikt*. Det er uklart hva de har vedtatt og landet på, men det som kommer frem er at taushetsplikt er viktig. Særlig i forhold personlige opplysninger diakonene får under samtaler og annet i menighetsarbeidet. Det er enighet om at det må finnes regler for dette, men hvordan de skal utarbeides er noe uklart. (KM 1985 sak nr 8 § 18: Diakoni och diakonat)

I løpet av kirkemøtet dette året diskuteres *diakonenens liturgiske funksjoner*. Det er uklarhet rundt dette og det er til frustrasjon for de ansatte. Det argumenteres ut i fra at diakonatet er akseptert og regnes som en del av det tredelte embete, men det etterspørres større klarhet i forhold til det liturgiske funksjoner til diakonene. Det tas opp hvorvidt diakoner skal kunne gravlegge og gi nattverd. Debatten omhandler videre hvem som skal styre diakoniinstitusjonene i forhold til diakonatets stilling. Det som klart kommer frem i debatten er at diakonene skal gå ut i fra alteret men diakonatets liturgiske funksjoner må ikke gå ut

over eller være på bekostning av diakonatets omsorgsfunksjon. Kirkemøtet vedtar å ikke bestemme noe rundt dette nå og avventer til senere. (KM 1985 Sak nr 9| § 10 Diakoni og diakonat)

Det tas opp på nytt etter noen dager i forbindelse med en annen sak om *diakonats innhold*. Der forsterkes en bekymring fra enkelte hold om at liturgiske funksjoner kan bli vektlagt for mye og at den karitative delen ble nedprioritert. Det er av stor betydning at diakonatet skal være Kristi henders embete. Videre er det i denne sammenheng bekymring for at diakonatet skal dras mot et slags lavere presteskap slik at man får et A og B lag . Det tas sterkt avstand fra enkelte hold at diakoner skal kunne *foreta begravelse*. Det blir noe debatt rundt dette og det er enighet om at de liturgiske funksjoner ikke må gå på bekostning av det karitative. Det vedtas ikke noe rundt dette bortsett fra at dette er viktige tanker å ta med seg videre for den videre utredning og behandling i forhold til ny kyrkoordning. (KM 1985 Sak nr 9| § 21 Diakonates innehåll)

1985 er et år hvor diakoni og diakonat diskuteres mye og over flere dager. Det tas opp videre for *vilkår for å vigsles til diakoner*. Det er tatt til orde for at en diakoner må kunne vigsles på bakgrunn av sin utdanning og at at det ikke må være avhengig av om vedkommende har en stilling som diakon. Kirkemøtet går inn for at man fremdeles må ha en stilling for å kunne vigsles til diakon. (KM 1985 sak 9 § 11 : Villkoren för vigning til diakon/diakonissa)

Diakoniutskottet argumenter for mer *ressurser til det diakonale arbeidet*. Det ses på som svært viktig med en diakoniansatt i hver menighet for organiserer dette arbeidet. Det fortelles at enkelte menigheter ikke har råd til å ansette diakon. Dette argumenteres det mot og snus helt rundt på : Det spørres om de har råd til å la være. Det foreslås at flere menigheter eventuelt kan dele på denne funksjoner. Utskottet ber kirkemøtet om å komme med en klar uttalelse om at det er nødvendig med ytterligere ressurser til det diakonale arbeidet og at centralstyrelsen får i oppdrag å stimulere til ny strategisk planlegging av diakonale innsatser og økede ressurser til dette arbeidet. Kirkemøtet støtter dette uten debatt. Det legges ikke føringer hvordan centralstyrelsen skal gå frem i dette arbeidet. (KM 1985 Sak 9 § 22 : Ökade diakonale innsatsar)

Svenska kyrkan skal lage et svar/ en uttalelse angående *Lima dokumentet eller BEM dokumentet* som det også omtales. Det er stor og bred debatt. Noe av debatten kommer inn

på diakonatet og dets rolle i svenska kyrkan. Det sies tydelig fra flere at dette dokumentet ikke er et bekjennesskrift, men er ment som veieledende. Svaret som skal sendes er ikke noe endelig svar men et stykke på vei i en pågående prosess. Fra deltakerhold uttrykkes det glede over at mye av det som er omtalt i dokumentet er i samsvar med slik svenska kyrkan tenker i dag. Det som poengteres i debatten er at den svenska kyrkan ikke har noe klar definert teologi rundt det *tredelte embete*, men at det i praksis har vært organisert slik siden 1942. Enkelte mener at det bør komme klart frem i svaret fra svenska kyrkan at de har innført dette tredelte embete allerede og at det da kan få positive ringvirkninger for diakonatets rolle i kirka i dag i om synet på dets betydning. I forslaget til svar angående dette temaet argumenteres det for det er et embete og da ordets og sakramentsfordelingens embete. Hvordan man organiserer dette på må være opp til den enkelte kirke og ingen kan diktere en annen kirke noe syn angående dette. Det presiseres at i den svenska kyrkan er diakonitjenesten innrettet og diakonene innsettes til gjerningen gjennom vigsel og håndspålegging. De argumenterer altså med at Svenska kyrkan har funnet sin måte å gjøre dette på, uten å nevne med eksempel, at de har innført det tredelte embetet allerede. De argumenterer videre med at ingen i kirka kan påberope seg retten til den fulle sannhet om dette og at måten man velger organisere embetet på vil endre seg med tiden og samfunnet. Det har heller aldri vært slik at det ordinerte embetet har vært der fra tidenes begynnelse Det som er interessant er at Svenska kyrkan ser på de tre delene som likeverdige i den forstand at alle er nødvendige for at enheten skal kunne fungere. Embetet er heller ikke knyttet til en bestemt person eller yrkesgruppe, men til forvaltningen av ordet og sakramentet. Hvordan man da velger å organisere dette på får bli opp til den enkelte kirke.

Det har altså vært en livlig debatt om det tredelte embetet og et oppriktig engasjement i forhold til *embetsforståelsen*. Kirkemøtet mente likevel at det ikke var nødvendig å tydelig fortelle om det tredelte embete i svaret. Det som har kommet klart frem er at diakonatet er en del av embetet. (KM 1985 Sak 10 § 2 Det ekumeninska dokumentet « Dop Nattvard Ämbete »).

Diakoniutskottets kommer i 1986 med et forslag med bakgrunn som går ut på at diakonal virksomhet i dag ofte befinner seg i grenseland mellom kirke og det offentlige, gjerne i tett samarbeid. Det beskrives at diakoniens rettslige stilling dens funksjon er uklar. Det bes om at regjeringen ser på dette og at større klarhet blir etablert i forhold til ansvarsområder. De tar

altså til orde for mer ordnede former for *diakonens aktiviteter i forhold til det offentlige*. Kirkemøtet vedtar å støtte utskottet (KM 1985 sak 7 § 10 : Diakonens stilling i samhället).

Det vedtas ny *kyrkoordning* i 1987. Det var en svært omfattende diskusjon og en mengde sakspapirer. Her er det gjort et utvalg i forhold til selve protokollen og det dras ute viktige deler av debatten og de få vedtak som omhandler diakoni.

Det gjøres klart i begynnelsen av debatten at regjeringen har gitt kirke og da kirkemøtet fullmakt til å definere *embetet*. Det diskuteres altså om diakonene og *diakonaten* skal bli en del av det tredelte embete og vigsles til det. Debatten er livlig og debattantene er engasjerte. Debatten går frem og tilbake og det er en utfordring å dra ut det viktigste. Hovedsaklig er alle enige om at diakonaten er en viktig og selvfølgelig del av kirka. Det argumenteres med at det kanskje har fått og har hatt en litt for liten betydning. Det som nå er viktig er at diakonene og diakonaten får en formell del i kirka. Det kirkelige embetet beskrives av enkelte som defekt uten diakonaten. Diakonaten må innordnes i det kirkelige embetet. Forslaget er at det skal bli en del av det tredelte embetet -Biskop, prest og diakon. Det problematiserer noe rundt liturgisk diakonat opp mot presteembetet. Diakonatenets identitet må være Kristi henders embete. Det er ingen som argumenterer med at diakonene og diakonat, ikke skal være en del av kirka, men rundt selve definisjonen av embetet går diskusjonen livlig. Det trekkes frem historisk at diakonenes og diakonatenets stilling har vært diskutert siden 1941, men at det i grunnen har vært på stedet hvil etter det. I 1975 ble det gjort et utspill til regjeringen om en lov som skulle regulere diakonaten i kirka, uten at det resulterte i noe annet enn at spørsmålet ble sendt tilbake til kirka i 1982. Det tas til orde for at kirka bør kunne leve med ulike syn på embetet i kirka, men den kan ikke leve med det ikke er gjennomtenkt og diskutert.

Det ytres kritikk mot at debatten om hva diakonenes arbeid skal kalles for må oppfattes om uforståelig for utenforstående som ikke har stor teologisk kunnskap. Diakonatenets stilling er enda ikke kirkerettslig regulert og det må det gjøres noe med. Dette forstås dithen at det her menes lovregulert. Det er viktig for diakoner i Svenska kyrkan at de nå slipper uklarheter rundt dette.

Mye av debatten går rundt *embetssynet* og hva et embete er. Det argumenteres med at et embete ikke er knyttet til personer eller stillinger, men at det i den Lutherske kirke kun er ett embete, og det er «präädikoembetet. « altså prekenembetet. Det er bare Guds ord som er

embetet og ingen person. Videre er det enkelte som mener at diakonatet skal få en viktigere stilling i kirka uten at det blir en del av embetet, og da et embete som beskrives som et paraplyembete. Det argumenteres videre med at ved å kalle alle tre biskop, prest og diakon for embete i vigslingssteksten, så tenker man automatisk på tre embeter og ikke ett. Dette er ikke ønskelig. Samtidig er det ikke ønskelig at et tredelt embete blir til et hierarki, men at alle tre har hver sin viktig oppgave i dette embetet. Det tas opp at det siste kirka trenger er flere embeter og embetsbevisste ansatte. Det den behøver er flere mennesker som av hengiven kjærlighet vil være andre mennesker til nytte. Det er enkelte som tar avstand ved bruken av ordet embete og argumenterer med at det engelske ordet ministry kan bety mye mer enn embete ved en oversettelse. Det foreslås å bruke andre ord som : oppdrag, kall og tjeneste . De er bedre å bruke og mer dekkende, mener noen.

Kirkemøtet diskuterer hva slags *betegnelse embetet skal ha* Det reageres på at ordet embete brukes i vigslingssteksten for biskop og prest, men ikke for diakonen. Det må være likt for alle. Det foreslås i den forbindelse å bruke kall i stedet for embete.

I løpet av møtet vedtas det endelig innhold i Kyrkohåndboken. Det er uklart hva som ble vedtatt eksakt, men det ser ut som om ordet embete tones noe ned og at ordet kall og oppdrag brukes i stedet i vigslingsliturgien til biskop, prest og diakoner.

En debatt som skulle diskutere innholdet i kyrkohåndboken ble til en embetsdebatt. Man ser at det er ulike meninger rundt dette og at det er en aktiv diskusjon rundt det. Det ser ikke ut til at det ble fattet noe endelig vedtak om diakonatet ble en del av det tredelte embete formelt ved dette kirkemøtet. (KM 1987 Sak 9 § 3 Den svenska kyrkohandboken II og sak 10 § 1 Den svenska kyrkohandboken II)

Det er interessant å se at kirkemøtet tar diskusjonen og tør ta den. Det viser et stort engasjement for hvordan embetet skal være og for diakonatet. Det som er spesielt interessant er at alle synes være enige om at diakonatet er meget viktig og en helt selvfølgelig del i kirka.

Taushetsplikt blir diskutert på ny i 1989 . Det vedtas at kirkemøtet skal be regjeringa vedta taushetsplikt for diakoner som for prester og at dette nedfelles i ny kirkelov. (KM 1989 sak 7 § 10 : Tystnadsplikt för diakoner)

8. 2 Oppsummering 1983 – 1990.

Diakoni, diakonat og embete har vært hyppig og til dels livlig diskutert. Debatten holdes varm, men reelle vedtak er det få av. Det som er interessant er at diakonatet allerede uformelt ses på som en del av det tredelte embetet. Vilkårene for diakoni og dens plass og det formelle ansvar i forhold til det offentlige blir diskutert, og det vedtas å be regjeringen se mer på dette. Regjeringen gir kirkemøtet fullmakt til å definere embetet. Ut i fra protokollene ser det ikke ut som om dette senere har blitt diskutert. Det er videre enighet om at det må flere ressurser til diakoni og at centralstyrelsen blir bedt om å se på dette uten at det legges føringer. Det bes og om en offisiell regulering av taushetsløftet for diakoner.

8. 3 1990 tallet

Dette er viktige og spennende år for diakonien og diakonatet i Sverige. Helt på slutten av tiåret vedtas den nye kyrkoordningen og kirke og stat skilles ad og diakoni og diakonat blir regulert i kyrkoordningen.

I 1993 kommer det et forslag om at ordet *embete* skal byttes ut om ordet *tjeneste* i vigslingsliturgien. Ordet *tjeneste* er mindre ladet enn *embete* er ikke like mye knyttet opp mot autoritet. Det vedtas ingen endringer nå. Det som er verdt å merke seg er at det ser ut til at begrepet «*Det treleddede embete*» blir brukt for første gang. (KM 1993 sak 7 § 9 : Det kyrkliga ämbetet)

Borgå deklarasjonen (Porvoo avtalen) ble diskutert i 1994 . Det skal tas stilling til å avslå et forslag til godkjenning av avtalen Dette med bakgrunn i at det ikke foreligger tilstrekkelig enighet i lærespørsmål i avtalen. Videre så er ikke diakonatet ferdig utredet i Svenska kyrkan . Det ses på som et faresignal å godta Borgå deklarasjonen da diakonatet da kan bli sett på som et liturgisk diakonat og ikke karitativt. Det oppfordres til at lærespørsmål må klargjøres nærmere mellom kirkene før avtalen kan inngås. Det argumenteres i mot ved at denne avtalen ikke er bindende til ett syn, men at man skal ha respekt og anerkjennelse for hverandres syn og at målet til slutt er enighet, men at det ikke er noe krav om dette.

Kirkemøtet vedtar å støtte deklarasjonen fordi den er en overenskomst om en prosess som enda ikke har gitt klare svar. Det er viktig å være med på dette (KM 1994 sak 7 § 7 : Borgå – deklarasjonen).

Begravelser, diakonatets liturgiske funksjoner og embetet tas opp i 1994. Det er fremmet et ønske om at diakoner skulle kunne utføre begravelser. Videre er det ønsket at det skal presiseres av kirkemøtet at diakonene ikke skal ha noen spesiell og egen rolle i Gudstjenestens liturgi, men f.eks. hjelpe til med nattverden på lik linje med lekfolket. Diakonaten er karitativt og ikke liturgisk.

Det debatteres rundt begravelsen. Hovedargumentet for at diakoner skal kunne utføre disse er at de ofte kan ha hatt nær kontakt med en familien for døden inntreffer. Det er da rimelig at samme diakon skal kunne ha begravelsen. Dette vil kunne være til stor hjelp og støtte for det pårørende. Dette er det i utgangspunktet en viss forståelse for, men det argumenteres mot i form av at det finnes gode muligheter for diakonen å kunne bidra under begravelsen i dagens system. Det kan være en fare for at diakonene med dette skal bli en slags halvprester. Videre er det en fare for at det da blir slik at diakonene tar de begravelsene hvor det er få til stede eller som foregår i stillhet. Diakonene har nok å gjøre fra før og de trenger da ikke påta seg å holde hele begravelsen, men kan bidra sammen med presten der det er naturlig. Den kontakten diakonene har med pårørende er karitativ. Den rollen presten har i forbindelse med begravelsen er å lede begravelsen og forkynde ordet om trøst, forsoning, oppstandelse og det evige liv. Dette tilhører prestens særlige forkynningsoppdrag. Det er altså en forskjell i diakoners og presters rolle i forbindelse med begravelser. De kan godt utfylle hverandre og diakonen kan gjerne delta i begravelsen og slik også kunne oppfylle evt. ønske fra pårørende om tilstedeværelse.

Det refereres at når det gjelder diakonenes rolle i gudstjenesten, så kan det se ut som om diakonene brukes isteden for lekfolk i Gudstjenesten. Det poengteres at diakonaten i Svenska kyrkan ikke er liturgisk og det er ikke en del av veien til å bli prest. Det argumenteres med at diakonen selvfølgelig kan ha en rolle i Gudstjenesten og at den er naturlig, men det skal ikke gå på bekostning av lekmenns deltakelse. Diakonen ses samtidig på som en viktig del av gudstjenesten og skal være med å synliggjøre menighetens karitative kall og ansvar. Det blir

da og naturlig at diakonene kan være med å forberede forbønn o. l. Det argumenteres med at man også vil motvirke en hierarkisk embetsutøvelse som fratrar den gudstjenestefeirende menighet rollen som gudstjenestens feirende.

Kirkemøtet vedtar at diakoner ikke skal kunne ha begravelser alene. Videre vedtar de at «diakonaten for närvarande är kartitativt», samt at «diakonens medverkan i gudstjänsten sker på samma villkor som lekfolkets » (KG 1997:7:4) (KM 1994 sak 8 § 13 : Diakonaten roll i gudstjänstlivet).

Diakonaten og vigslingsordninger ble diskutert ved kirkemøtet 1994. Det tas til orde for at i og med at diakonene er en del av det samme *embetet* som biskop og prest så er det ikke lenger naturlig at de vies til tjeneste i sitt moderhus. Det foreslås at de vies til ett stift (bispedømme og ansettes på samme villkår som en prest. Dert vil si at de ikke behøver noen fast stilling før vigselen, men kan få en såkalt missiv eller prøvetid. Det argumenteres for diakonene ikke lenger skal være kirkekommunalt ansatte men ansettes i svenska kyrkan og ha biskop og domkapitel som overordnede. Forslagstiller ber om at kirkemøtet vedtar dette. I 1991 nedsatte centralstyrelsen en arbeidsgruppe som skulle foreta en komplimenterende utredning angående det kirkelige embete og da spesielt angående diakonaten. De skal utrede kirkens embets og tjenestestruktur ut i fra en samtidsanalyse. De skal særlig fokusere på tilsyn av diakoner, arbeidsgiveransvar og forholdet mellom diakoner og andre tjenestegjørende i menighetene. Det foreslås at kirkemøtet ikke skal foregripe arbeidsgruppas arbeid og det anbefales kirkemøtet å si nei til forslaget og avvende arbeidsgruppas utredning. Kirkemøtet sier seg enig i dette . Det blir ingen forandringer angående vigsling av diakoner og tjenestegjøring inntil videre (KM 1994 sak 9 § 10 : Diakonaten).

Et viktig moment som kommer frem i protokollen fra 1994 er at det pågår et arbeide med ny kyrkoordning og at diakonaten og dens relasjon til kirkens embete, og vil bli behandlet i kommende forslag til ny kyrkoordning. Det kommer til å bli store forandringer.

Videre har liturgiske funksjoner blitt diskutert og det er vedtatt at diakoner ikke skal kunne forrette begravelser og at diakonene i utgangspunktet har de samme funksjoner under Gudstjenester som lekfolket.

Det er i 1996 kommet forslag om at kirkemøtet skal bestemme at det i framtidige regelverk for kirka skal inneholde klare regler for diakonien i menigheten og at dette er svært viktig for det lokale samfunn. *Betydningen av at det finnes diakonal kompetanse i menighetene påpekes.* Det pågår en utredning rundt dette. kirkemøtet mener at denne utredningen også vil favne regulering av diakonal virksomhet i menighetene og ser ikke noe behov for å gjøre noe ekstra vedtak rundt dette nå. Kirkemøtet avventer til utredningen er over, men presiserer at det er viktig av diakonens stilling i menigheten tydeliggjøres i et fremtidig regelverk (KM 1996 sak 7 § 6 : Diakonins ställning).

Det tas i 1997 opp på nytt hva slags *navn* man skal ha på *embetet*. Det har kommet inn et forslag om at kirkemøtet *avviser* at biskop, prest og diakon er et *tredeleddet eller treleddet embete*. Enkelte reagerer på at det i løpet av årene har blitt en bred enighet om at diakonatet er treleddet uten at det egentlig er gjort noe formelt vedtak på dette. Det presiseres en stor respekt for diakonatet og det arbeidet diakonene gjør, men fra forslagstillerne så menes det at det ikke er en del av embetet. Det argumenteres med at det ikke er noe teologisk grunnlag for å hevde at diakonien er et embete. Bl.a. så vises det til at et embete har med sakramentforvaltningen å gjøre og at diakonene ikke har noen egen rolle i forhold til dette . Det argumenteres og med at den svenske kirken og innen Luthersk tradisjon ikke er noe eget embete for diakoner. Det nevnes en Luthersk kallstanke som skal være utgangspunkt for diakonatet. Det problematiseres noe at diakonen ikke lenger kan være kyrkokomunalt ansatt, men skal være en del av domkapitlet og under biskopens tilsyn. Det argumenteres og med at det er det er en inkonsekvens i at biskop, prest og diakon er likeverdige, men at ordet embete ikke brukes spesielt om diakonatet. Det kan oppfattes som et argument mot det treleddede embete.

Det pågår en utredning om diakonatet og dens rolle i forbindelse med den fremtidige kyrkoordningen. Denne utredningen skal være klar 1. mars 1998 . Forslaget det da kommes med skal ut på en bred høring der alle menigheter skal få mulighet til å uttale seg. Beslutningen om ny kirkeordning skal vedtas ved kirkemøtet i 1999.

Det anmodes om at kirkemøtet ikke tar noen avgjørelse mot det treleddede embete men at argumentene for og imot dette gis til kjenne for centralstyrelsen. Diskusjonen ønskes velkommen og anses som viktig og det er behov for fortløpende debatt rundt dette.

Kirkemøtet vedtar å ikke ta noen avgjørelse om det treleddede embete nå. Saken tas opp i gjen ved innføring av ny kyrkoordning i 1999 (KM 1997 sak 6 § 22 : Vissa frågor rörande diakonatet).

Det er spesielt mange detaljer i debatten dette året og de ulike synspunktene kommer svært tydelig frem. Spesielt problematiseres det i forhold til og argumenteres ut i fra det teologiske grunnlaget for embetet. Samtidig vises det stor respekt for diakonien og diakonatet. I tidligere referat kommer ikke uenigheten like tydelig frem som her.

Diakonats stilling i svenska kyrkan diskuteres videre i 1998. Forut for ny kyrkoordning så har det komme forslag og at dette bør *behandles separat ifra den nye ordningen*. Argumentasjonen er at saken ikke er behandlet godt nok i prosessen. Det forslag til kirkeordning som nå er ute til høring inneholder et kapittel om at embetet som diakon og diakonatet får en særstilling i den nye kyrkoordningen. Det menes at dette ikke er utredet godt nok teologisk og i forhold til organisering. Dette fører til utydelighet angående diakonatets stilling i den nye kyrkoordningen. Det forelås derfor at diakonatets stilling i Svenska kyrkan behandles separat fra kyrkoordningen. Kirkemøtet oppfordres til å ikke særbehandle diakonatet nå. Det anbefales at dette behandles på lik linje med andre spørsmål og angående de andre yrkene i det kirkelige embete i kirka i forbindelse med vedtak om ny kirkeordning. Kirkemøtet vedtar å vente til kyrkoordningen skal behandles 1999 (KM 1999 sak 7 § 27 : Diakonats ställning i Svenska kyrkan).

I 1999 ble svært viktige vedtak gjort ved kyrkomøtet :*Ny kyrkoordning - skille av kirke og stat* bel foretatt og vedtatt og i den forbindelse ble det formalisert en rekke viktige forhold med tanke på *embete –diakonen og diakonatet, diakonens oppdragdomkapitlet/organisering av diakonien-taushetsplikt og vigsling*

Kyrkoordningen ble vedtatt i 1999 i den forbindelse ble den kirkerettslige reguleringen av diakonatet behandlet. Det ble ingen stor debatt. Hovedsaklig så var innleggene støttende til Centralstyrelsens forslag til kyrkoordningen og diakonatets stilling. Dette forslaget var sendt ut til høring og det hadde vært en nøye og grundig prosess. Det var fremdeles noen som var imot at diakonatet skulle ses på som en del av det kirkelige embetet og det var også kommet forslag om at kirkemøtet ikke skulle gå inn for dette. Så vidt jeg kan se ble dette nedstemt og kirkemøtet vedtok i all hovedsak centralstyrelsens forslag. (KM 1999 sa k 7 § 3 : Den

kyrkorättsliga regleringen av diakonatet och församlingspedagogernas ställning i Svenska kyrkan. Det var en mängde dokumenter og argumentasjonen sprer seg over veldig mange sider med forslag, uttalelser og innspill. Det ble da nødvendig å gå til Svenska kyrkans hjemmeside, gå til kirkemøtet 1999 og gå inn på snabbreferatet for å få en viss oversikt over hva som var vedtatt og hvilke uenigheter som hadde vært. Funnene ble som følgende:

«Diakonen og diakonatet

Diakonen har del i vigningstjänst (ämbete) och fullgör sitt uppdrag utifrån sina vigningslöften. Vigningen är kyrkans kallelse och sändning till livslång tjänst. Vigningen äger rum i stiftets domkyrka och tjänsten fullgörs i församlingen. Diakonen är underställd biskop och domkapitel i fråga om efterlevande av vigningslöften. Diakonerna utser tillsammans med prästerna en ledamot i domkapitlet.

Där det finns mänsklig nöd ska diakonen ingripa och inspirera andra att ta ansvar. Diakonen ska göra kärlekens gärningar, särskilt mot utsatta människor. Diakonens uppdrag ser olika ut beroende på vilka sociala behov som finns och vilka prioriteringar som görs i församlingen.

Åsikterna om vigning av diakoner och hur diakonernas ställning ska regleras i kyrkoordningen, har gått isär. Det karitativa diakonatet, dvs diakonens uppdrag att möta och hjälpa människor i nöd, är ett nödvändigt tecken på kyrkans gemensamma sociala kallelse och tjänst. Svenska kyrkan har inte ett liturgiskt diakonat. I gudstjänsten deltar diakonen på samma förutsättningar som andra i församlingen. Diskussionerna om diakonatet har i grunden handlat om relationen mellan vigda och ickevigda till kyrklig tjänst och deras roller och uppgifter. Det är viktigt att påpeka att kyrkans kallelse och vigning av präster och diakoner inte fräntar andras ansvar för att överräcka evangelium i ord och handling.

Benämningen diakon gäller både män och kvinnor, alltså även diakonissor.

Diakonatet behandlas utförligare i kyrkoordningens kapitel 32. «

(<http://www.svenskakyrkan.se/tcrot/km99/nyheter/referat-05.htm#TopOfPage> 12/11-15)

Diakonens uppdrag

Diakonen ska göra kärlekens gärningar, särskilt mot utsatta människor och ska genom sina gärningar vara ett barmhärtighetens tecken i både församlingen och samhället. Diakonens uppgifter varierar med vilka sociala behov som finns lokalt och hur församlingen ser ut. En diakon vigs till tjänst av stiftets biskop.

För diakonen gäller i huvudsak samma behörighetsbestämmelser som för prästen.

Diakonens uppdrag behandlas utförligare i kyrkoordningen, kapitel 32.

(<http://www.svenskakyrkan.se/tcrot/km99/nyheter/referat-06.htm#TopOfPage> 12/11.15)

Diakonene underlegges nå domkapitlet og biskopens tilsyn. Domkapitlet vurderer om prest og diakonkandidater er skikke til og kan vigsles. Det er og domkapitlet som kan ta i fra diakon og prest retten til å virke som det.

(<http://www.svenskakyrkan.se/tcrot/km99/nyheter/referat-07.htm#TopOfPage> 12/11-15)

Tystnadsplikt for präster och diakonerEn präst har tystnadsplikt. Det betyder att ingenting han/hon får veta under bikt eller enskild själavård får föras vidare. Inte heller en domstol får höra prästen som vittne om något som berättats under bikt eller själavård.

För diakonen gäller samma regler, men en diakon har möjlighet att lämna ut en uppgift om personen i fråga själv medger det. Tystnadsplikten för diakoner gäller inte om diakonen har ålagts att uttala sig under ed eller om diakonen har uppgiftsskyldighet enligt socialtjänstlagen.

Tystnadsplikten beskrivs utförligare i kyrkoordningens kapitel 31 och 32.

(<http://www.svenskakyrkan.se/tcrot/km99/nyheter/referat-33.htm#TopOfPage> 12/11-15)

Vigsling til særskilte oppdrag

Det vigsles til tre oppdrag innen vigselstjenesten og det er biskop, prest og diakon. Diakonene vigsles og gir løfte følge kirkens tro, ordning og vitne om Guds kjærlighet. ved håndpåleggelse og bønn sendes de ut i Guds og kirkens tjeneste. Vigslinge av diakoner skjer i stiftets (bispedømmets) domkirke av tilhørende biskop (<http://www.svenskakyrkan.se/tcrot/km99/nyheter/referat-35.htm#TopOfPage> 12/11-15).

Disse sitatene og referansene gir et godt innblikk i de problemstillinger, diskusjoner og avgjørelser som er gjort. Det vises stor respekt for de ulike synene og de som er i mot at diakonatet blir en del av det kirkelige embetet er på ingen måte i mot diakonatet eller diakoner. Kyrkomøtet har likevel til tross for til dels sterk diskusjon som har pågått over hele 90 tallet kommet frem til en ordning og blitt enige. *Diakonaten er en del av vigselstjenesten.* Flertallet har vært for centralstyrelsens forslag til kyrkordning. Det er verdt å nevne at biskopens, prestens og *diakonenes gjerning* konsekvent omtales som *oppdrag* og *vigselstjeneste*, men regnes som en del av det *tredelte embete*. Det kommer tydelig frem at *diakonaten er karitativt og ikke liturgisk*. Likeså kommer det tydelig frem hvor diakontjenesten skal være organisert, hvem som har tilsynet, hvem som foretar vigslingen,

hvordan den gjøres og tydelighet angående taushetsplikt. Sitatene inneholder også en del av hvilke rettigheter diakonen har i domkapitlet.

Kyrkoordningen ble vedtatt og i originalversjonen omtales *embetet* som *vigingstjänst* eller *ämbete*. Det ser ikke ut som om det defineres som treleddede eller tredelt embete der. *Taushetsplikten* er definert og gjerningen som biskop, prest og diakon er omtalt som *oppdrag* (Kyrkoordningen 1999 :61-70)

8. 4 Oppsummering 1990 – 2000

Debatten om diakonatets plass i svenska kyrkan og om det er en del av det tredelte / ordinerte embetet fortsatte hele tiåret frem til endelige vedtak når den nye kyrkoordningen trer i kraft 1999-2000 og stat og kirke deles. Det blir da bestemt formelt at diakonet er en del av embetet. Embetet omtales som vigselstjeneste eller embete og yrkesgjerningen som oppdrag. Debatten har til dels vært heftig og motstanden mot et tredelt embete har også vært sterk, men hele tiden er debatten holdt i en respektfull tone. Det presiseres i kyrkoordningen at det her har vært uenighet. Diakones liturgiske oppgaver har også blitt diskutert dette tiåret og de holder fast ved at diakoner ikke kan forrette gravferd. De skal heller ikke i utgangspunktet ha større rolle eller betydning enn lekfolk i Gudstjenesten. Taushetsplikten for diakoner er regulert i den nye kyrkoordningen og diakonene har fått en mindre streng taushetsplikt enn prestene. Deres taushetsplikt er absolutt

8. 5 2000 tallet frem til 2007

Det er fremmet forslag om et *introduksjonsår for diakoner* på lik linje med det prester har ved kirkemøtet år 2000. Prestene vigsles og får så et år med introduksjon hvor de er ansatt i bispedømmet som pastorsadjunkter ett år . Deretter kan de de søke om en prestestilling. Det argumenteres med at med dagens ordning så er det en del diakoner som har tatt utdanninga, men som ikke vigsles da de ikke har noe ansettelsesforhold. De må ha en stilling for å kunne vigsles. Ved å innføre et introduksjonsår på lik linje med prestene så kan dette føre til at flere diakoner vies og at flere får en god innføring av hva en vigselstjeneste innebærer under veiledning. Det er forståelse for at det er viktig med god oppfølging fra stiftet den første tiden etter ansettelse og vigsel, men det anbefales ikke at det gjøres et formelt vedtak om dette. En utredning pågår forøvrig i forhold til diakonutdanninga. Ulike modeller for oppfølging er under diskusjon. Kostnadsspørsmålet blir også nevnt. Dette vil koste penger.

Grunnet dette anbefales kirkemøtet om å avvende saken og ikke vedta et introduksjonsår nå. De presiseres at et introduksjonsår for diakoner kan vurderes på nytt når saken er diskutert og utredet nærmere og grundigere.

Kirkemøtet bestemmer seg for å ikke innføre et introduksjonsår (KM 2000 § 67 :Introduktionsår för diakoner).

Det har i 2002 kommet et forslag om et forslag om at kirkemøtet skal bestemme at skal finnes *minst en diakonstilling i hver menighet* . Det ønskes at dette føres inn i kyrkoordningen da den gjeldende ordning ikke regulerer antall diakonstillinger. De foreslås og at det skal opprettes et *diakonår*, på lik linje med det pastorsadjunkter (prester, etter vigsling til diakon. Dette foreslås organiseres i samarbeid fra kyrkostyrelsen og stiftene og at diakonene da får samme vilkår som prestene.

Det argumenteres for at alle menigheter skal ha diakon da de diakonale oppdragene og behovet for tjenesten synes å øke. I dag er det den enkelte menighet som bestemmer behovet. Noe av argumentasjonen mot å bestemme at hver menighet skal ha egen diakon er at det er menigheten som har ansvaret for dens diakoni. Det skal derfor være opp til den enkelte menighet å bestemme dette. De må selv få prioritere sine midler. Det problematiseres og at det vil være vanskelig å innføre obligatoriske diakonstillinger det det er vanskeligheter med å rekruttere nok diakoner i utgangspunktet. At det er ansatt prest er en selvfølge.

Angående diakonår så henvises det mye til diskusjonen som var i 2000. Utover det argumenteres med mot med at også ordningen med pastorsadjunkter er under revidering. Det kan hende den ordninga utgår og da vil det ikke være hensiktsmessig å innføre et diakonår nå. Det anses ikke som rett tidspunkt å innføre dette nå. Et diakonår vil føre til store kostnader for det enkelte stift. Det vil ikke være riktig å innføre et diakonår uten å samtidig tilføre midler, og det er det ikke lagt opp til.

Kirkemøtet anbefales å ikke innføre obligatorisk diakonstillinger og diakonår. Kirkemøtet vedtar å ikke innføre noen av delene.

Det tas til slutt opp en sak om *profilutbildning på deltid for diakoner*. Dette setter jeg ikke direkte i samband med diakonenes posisjon i Svenska kyrkan, bortsett fra at det tyder på at diakoni og utdanningen er viktig for kirka. (KM 2004 § 106 : Diakontjänster och diakoniår, § 147 : Diakontjänster och diakoniår beslut).

For 2003, 2004 og 2005 mangler protokollene i biblioteket i Uppsala. Data er derfor samlet fra snabbprotokollene

Det ble tatt opp ved kirkemøtet i 2003 om diakoner skal ha samme *lønn* som prester da diakonene ofte har like lang utdanning. Det har kommet et forslag om dette og at kirkemøtet skal uttale seg positivt om dette. Tilsyns och uppdragsutskottet anbefaler ikke kirkemøtet å bestemme dette. De ansattes lønn er det opp til arbeidsgiver å forhandle og fastsette. Kirkemøtet vedtar å ikke støtte forslaget om at diakoner skal ha samme lønn som prester.

(http://www.svenskakyrkan.se/tcrot/km2003/beslut/Diakoners_lon_shtml#TopOfPage 12/11-15)

Det tas videre opp om *diakoner* kan forrette *begravelser* og foreta *dåp*. Det argumenteres med at diakonene ofte har svært godt kontakt med pårørende før et dødsfall og det vil være naturlig at diakonen kan forrette begravelser. Det argumenteres og at dette kunne hjelpe på presset i deler av Sverige med prestemangel. Angående diakonens rolle i forhold til dåp så argumenteres det først og fremst med at det er prestemangel. Forslagstiller ser ingen grunn til at diakoner ikke skal kunne utføre dette.

Det argumenteres imot med at begravelser og dåp er prestens ansvar. Dette er det bred støtte for. Diakonatet er karitativt og ikke liturgisk. Forkynnelse ansvaret i forbindelse med begravelse og dåp ligger på prestene. Kirkemøtet anbefales å ikke vedta at diakoner kan forrette begravelser og foreta dåp. Dette vedtas

(http://www.svenskakyrkan.se/tcrot/km2003/beslut/Diakoners_ratt_shtml#TopOfPage 12/11-15)

Det tas på nytt opp på nytt i 2005 å *regulere antall diakonstillinger* og innføre et *introduksjonsår for diakoner*. Argumentasjonen er at det er viktig for diakoner å kunne vigsles og få en innføring i faget selv om de ikke har en fast stilling å gå til. Det avslås med

det som begrunnelse at det ikke er realistisk å fastslå hvor mange diakonstillinger det skal være i kirka samt at det ikke er mulig å vedta et introduksjonsår

(http://www.svenskakyrkan.se/tcrot/km/2005/beslut/Diakonernas_stallning_i_Svenska_kyrkan.n.shtml#TopOfPage 12/11-15)

Ved kirkemøtet i 2006 diskuteres og vedtas det at *prester og diakoner fra andre land* kan få en *foreløpig godkjenning* uten vigsling i svenska kyrkan . Dette fordi det da blir mulig å søke på en jobb i Svenska Kyrkan. Dersom søkeren ikke får jobben falle godkjenningen bort. Søkeren vil og få beskjed om at han eller hun må vigsles i Svenska kyrkan innen en viss tid, dersom vedkommende får jobben. Dersom vigsling da ikke er foretatt opphører godkjenningen (KM 2005 §114 : ändring i bestämmelsarna om behörighetsfoklaring av präst och diakon).

Det har komme forslag om endring i kyrkoordningen med en *tydeliggjøring av diakonenes oppdrag*. Videre er det kommet forslag om innføring av et *introduksjonsår* for diakoner.

Kirkemøtet synes det er nødvendig med en kontinuerlig diskusjon om hvilke funksjoner de ulike yrkesgruppene som er viet til tjeneste skal ha. Det argumenteres med at det ikke finnes noen oppgaver som er eksklusive for diakonatet. Det pågår fremdeles en evaluering og utredning av utdanningene. Et nytt forslag vil bli lagt frem som bl. a. vil omhandle spørsmålet om et introduksjonsår for diakoner. Kirkemøtet ønsker å vente til det er avklart.

Kirkemøtet vedtar å ikke endre kyrkoordningen for å tydeliggjøre diakonens oppdrag samt å ikke gå inn for en introduksjonsår for diakoner

(<http://www.svenskakyrkan.se/tcrot/km/2006/beslut/Diakoners%20oppdrag.shtml#TopOfPage> 12/11-15).

Kirkemøtet behandler i 2007 nok en gang et forslag som har kommet inn angående *antall diakoner i menighetene*. Det er nedfelt i kyrkoordningen at det skal være ansatt prest og kantor, men ikke noe om antall diakoner. Det anses som nødvendig å sikre at at alle menigheter har en diakon som kan være med på å ivareta det diakonale ansvaret menigheten har. Det rapporteres og om at dersom en diakonstilling blir stående vakant så erstattes det med en diakoniassistent eller assistent. Dette anses som uheldig. Det bes derfor om at kirkemøtet vedtar at det skal være minst en diakon i hver menighet. Videre er det ønskelig at kirkemøtet ber kyrkostyrelsen i oppdrag å se på hvordan den karitative i menigheten kan

styrkes og da via diakonstillinger. Kirkemøtet ser betydningen og viktigheten av diakonien i menigheten og at det bør være en diakon i hver menighet. De mener derimot at dette må menigheten selv bestemme da det er de som vet hva det er mest behov for. Kirkemøtet vedtar å ikke gå inn for bestemmelser som sier at det skal være en diakon i hver menighet (KM 2007 § 80 : Diakoner i församlingen).

8. 6 Oppsummering 2000 - 2007

Etter kyrkoordningen ble innført har det vært en del tema som har vært stadig tilbakevendende og det er å få regler for antall diakoner i menighetene og at dette skal bestemmes av kirkemøtet. Dette avslås flere ganger med det som argument at dette må menighetene bestemme selv. Videre så har det en rekke ganger vært foreslått at diakoner kan vigsles og få et introduksjonsår på lik linje med prestene Dette har blitt stemt ned med det som argument at det pågår et utredning rundt dette og at kirka må vente på resultatet av dette.

Det har og vært en debatt på gang angående vigslingsordninger men dette ble og avklart i 1999. Det ble tatt opp som sak i 2006 om at diakonens oppdrag må tydeliggjøres ytterligere. Videre så er det nok en gang bestemt at diakoner ikke skal holde begravelser. Denne gang var også dåp foreslått. Det ble også nedstemt.

8.7 Oppsummering av gjennomgang fra de svenske kirkemøtene.

Diakoni, diakonat og embete har vært hyppig og til dels livlig diskutert. Debatten holdes varm, men reelle vedtak er det få av til å begynne med. Det som er interessant er at diakonater allerede uformelt ses på som en del av det tredelte embetet tidlig i perioden. Regjeringen har gitt kirkemøtet fullmakt til å definere embetet. Det diskuteres tidlig at det må flere ressurser til diakoni og at centralstyrelsen blir bedt om å se på dette uten at det legges føringer. Det bes tidlig og om en offisiell regulering av taushetsløftet for diakoner. Taushetsplikten for diakoner blir regulert i den nye kyrkoordningen 1999 og diakonene har fått en mindre streng taushetsplikt enn prestene. Debatten om diakonaterets plass i svenska kyrkan og om det er en del av det tredelte / ordinerte embetet fortsatte helt frem til endelige vedtak når den nye kyrkoordningen trer i kraft 1999-2000 og stat og kirke deles. Det blir da bestemt formelt at diakonet er en del av embetet. Embetet omtales som vigselstjeneste eller embete og yrkesgjerningen som oppdrag. Debatten har til dels vært heftig og motstanden mot et tredelt embete har også vært sterk, men hele tiden er debatten holdt i en respektfull tone. Det presiseres i protokollene at det her har vært uenighet. Diakones liturgiske oppgaver har

også blitt diskutert flere ganger i løpet av perioden og de holder fast ved at diakoner ikke kan forrette gravferd og heller ikke dåp. Diakonene skal heller ikke i utgangspunktet ha større rolle eller betydning enn lekfolk i Gudstjenesten. Etter kyrkoordningen ble innført har det vært en del tema som har vært stadig tilbakevendende og det er å få regler for antall diakoner i menighetene og at dette skal bestemmes av kirkemøtet. Dette avslås flere ganger med det som argument at dette må menighetene bestemme selv. Videre så har det en rekke ganger vært foreslått at diakoner kan vigsles og få et introduksjonsår på lik linje med prestene Dette har blitt stemt ned med det som argument at det pågår et utredning rundt dette og at kirka må vente på resultatet av dette.

9.0 Hvor ofte har kirkemøtene diskutert diakontema og hvordan er de vektlagt ? – en innholds og temanalyse

Det er et stort og omfattende materiale som nå ligger til grunn temanalyse og vider drøfting. Ut i protokollene så har følgende hovedproblemstillinger og tema tatt opp og vært sentrale i *Norge og Sverige*.

I *Norge*

- *Lovfesting av diakonstillinger (1984)
- *Lima dokumentet (1985)
- *Prioritering av diakonstillinger – prosedyrer (1986)
- *Oppstart av prosess om plan for diakoni (1986)
- *Planer for diakoni (1987 og 2007)
- *Porvoo erklæringen og embetsforståelsen (1994)
- *Tjenesteordninger og kvalifikasjonskrav i (1995, 1996, 2002 og 2004).
- *Diakonenes gudstjenestelige funksjoner (1996)
- *Diakonitjenesten og embetsforståelsen i (2004)og til en viss grad i (2001).

I *Sverige*

- *Diakoni og diakonat (1985)
- *Lima dokumentet og embete ble grundig diskutert i (1985)
- *Diakonats og embete (1985, 1987, 1996, 1998, 1999).
- *Gudstjenestelige funksjoner i diakonats har vært diskutert en rekke ganger og da både generelt og opp mot om diakoner kan forrette begravelser. (1985, 1994 og 2003)
- *Taushetsplikt er behandlet en rekke ganger (1985, 1989, 1999)
- *Kyrkoordning (1987 og 1999)
- *Navn på embetet har videre vært hyppig diskutert (1987, 1993, 1997, 1999)
- *Porvoo erklæringen i forhold til diakoni og embete ble diskutert i (1994)men det var en svært kort saksgang.
- *Regulering og formalisering av antall diakonstillinger i menighetene (2002, 2005 og 2007)
- *Introduksjonsår for diakoner (2000, 2001, 2005 og 2006).
- *Tydeliggjøring av diakonens oppdrag (2006)

De foregående tema er altså vektlagt og tematisert i de norske og svenske kirkemøtene. For å tydeliggjøre dette så følger nå en kort analyse av de ulike tema og debatteringen av dem :

Mengden materiale fra protokollene og diskuterte tema var mer omfattende i Sverige enn i Norge. og noen tema er oftere diskutert der, En del tema er diskutert i begge land, mens andre tema hovedsaklig kun har blitt diskutert i det enkelte land.

I Sverige ble embetet, diakoni og diakonat diskutert i forbindelse med Lima og Porvooavtalen, mens dette, i de forbindelser, ikke var gjenstand for særlig diskusjon i Norge. Diakoni, diakonat, embete, gudstjenestelige funksjoner og taushetsplikten har forøvrig blitt hyppig debattert i Sverige mens det er mindre vektlagt i Norge. I Norge har diakonen formelle gudstjenestelige funksjoner, men det er vært lite tematisert og debattert på det norske kirkemøtet. Tjenesteordninger, kvalifikasjonskrav og diakoniplaner har blitt grundig diskutert i Norge og formelle vedtak er gjort, mens kirkemøtet i Sverige ikke har vært opptatt av dette. En kyrkoordning ble vedtatt i Sverige i 1987 men den store avgjørelsen kom i forhold til diakonatet, diakoner og embete kom i 1999 da de skilte kirke og stat. Da ble alt nedfelt i ny kyrkoordning. I Norge er det ikke gjort noen av avgjørelse med konsekvenser i forhold til embetet per 2007.

10.0 Drøfting - Hvordan har kirkemøtene diskutert temaene. Hvilke forskjeller finnes ?

Ut ifra gjennomgangen av data og vektleggingen i Norge og Sverige utmerker følgende tema seg for videre utdyping drøfting i forhold til ulikheter, teori, teologi og opp mot problemstilling.

.
*Embete og diakonat

*Gudstjenestelige funksjoner.

*Formalisering av tjenestens innhold, tjenesteordninger / kvalifikasjonskrav og taushetsplikt

*Spørsmålet om antall ansatte diakoner – ansettelsespolitikk

*Organisering av diakonien og diakonene – Diakoniplaner i Norge vs kyrkoordningen i Sverige ?

Embete og diakonat

Diakoniat og embete har blitt diskutert og håndtert ulikt i *Norge* og *Sverige*. Embetsforståelsen har vært en problemstilling som har vært nevnt i protokollene flere ganger i *Norge*. Første gang i 1986 (jfr : 30). Det etterlyses da en utredning av diakoniatets teologiske grunnlag i forbindelse med plan for diakoni som skal vedtas i 1987. Under utredning av tjenesteordning for diakoner ble det i 1995 (jfr : 32) presisert at denne

ordningen ikke tok stilling til embetsspørsmålet. Ut ifra de protokollreferatene som foreligger for denne oppgaven, ser det ut til at første gang embetsforståelse ble diskutert var da Porvoo avtalen ble behandlet i 1994 (jfr ;32), men da mest i bisetninger og om at dette synet på embetet kan virke fremmed på mange i Den norske kirke og at man skal ha respekt for hvordan andre kirker velger å se på og løse dette spørsmål. I forbindelse med Porvoo avtalen ser det ut til at begrepet det tredelte embete blir nevnt for første gang. Den første gangen embetet og diakonatet virkelig ble diskutert som egen sak og grundig, i *Norge*, var i 2004 (jfr : 39-40). Da ble det referert til at dette hadde vært et stadig tilbakevendende tema over lang tid. Prosessen opp mot denne saken ble påbegynt i 2001 og utredet frem til kirkemøtet i 2004. Det ble vedtatt i 2004 at diakonatet kan ses på som en del av embetet rent teologisk, men ikke at det skal eller må. Et embete som innehar noen mer enn prestetjenesten har vært sett på som fremmed i Norge og det kan se ut som om det har vært opplyst og vedtatt at slik skal det være. I det hele og store har Den norske kirke vært litt redde for å definere embetet, da dette blir sett på som hierarkisk, samtidig har det ikke kommet noe godt forslag på hva det ellers skulle være. Det kom i 2004 inn forslag om å formalisere og tydeliggjøre embetet ytterligere enn det som ble vedtatt, men dette ble nedstemt. Problemstillingen skulle utredes videre og skulle i følge protokollen fra kirkemøtet tas opp på nytt i 2007 . Det ble ikke gjort (jfr : 43) . Riktignok ble plan for diakoni vedtatt i 2007 (jfr : 43-45), men det er ingen formalisering av embetsforståelsen eller diakonatet. Det kan godt være embetsforståelsen i forhold til diakoni ofte er diskutert, men da på ander arenaer enn kirkemøtene. I forhold til Lima dokumentet og Porvooavtalen ble ikke diakonatet diskutert isolert i forhold til disse.

Embetet og diakonatet har blitt grundig og ofte diskutert ved kirkemøtene i *Sverige*. Første gang de virkelig tok det opp var forut for diskusjonen av Lima Dokumentet i 1985 (jfr :48 -49). I Sverige har diakonatet i praksis blitt sett på en del av embetet siden 1942 (jfr :49) men dette ble først formalisert i kyrkoordningen 1999 (jfr : 56-58). Regjeringen delegerte til kirkemøtet å definere embetet selv i 1987 (Jfr:50) Debatten har til dels vært heftig om diakonatet er en del av embetet, men det har vært helt klart at kirkemøtets deltakere ser på diakonatet som noe viktig og som noe eget. I forhold til både Lima dokumentet og Porvooavtalen ble diakonatet i Svenska kyrkan trukket frem. I forhold til Lima dokumentet ble det poengtert og foreslått at det i Svenska kyrkans svar på den skulle tydeliggjøres at diakonatet var den del av embetet i kirka (jfr : 48-49). Kirkemøtets innspill og svar i forhold Porvoo avtalen ble diskutert i 1994 (fr : 52-53). Det ble da uttrykt bekymring for at

prosessen angående lærespørsmålet ikke var ferdig i forhold til avtalen enda, Spesielet ble synet på diakoni ble trukket frem som for uklart i og med at det ikke var ferdig utredet i Sverige enda. Det ble uttrykt bekynring for at diakonatet skulle bli liturgisk og ikke karitativ. Avtalens innhold i forhold til diakonatet ble altså beskrevet som for uklar . Kirkemøtet valgte å støtte forslaget til svar på Porvoo -avtalen, da den ikke var bindende, men en del av en prosess det var viktig at Svenska kyrkan var med på. Saksgangen var forøvrig veldig kort når det gjaldt den saken, men det er interessant at synet på diakoni og diakonat ble tatt opp i disse forbindelsene. Diakonater har altså hatt en viktig stilling og funksjon i Svenska kyrkan lenge og blitt sett på som en viktig del av kirka. Dette gjenspeiles gjennom hyppigheten av diskusjoner rundt temaet og det engasjement som har kommet opp i forhold til om det er et embete, en del av embetet og ikke minst hva embetet skal hete. Kirkemøtets diskusjon har gått hele veien fra et tredelt embete som ble problematisert opp mot hierarki og maktstruktur, til det treleddede embete som mer beskriver ett embete, men med tre ledd som utfyller hverandre. Kirkemøtet har valgt å kalle det for vigningstjänst eller embete. Da jeg var i praksis i Visby snakket min veileder og hans kolleger om det tredelte og treleddede embete, men i Kyrkoordningen omtales det altså som vigningstjänst og som ämbete. Ordet oppdrag brukes om presten, biskopen og diakonens gjerning i kirka. (Kyrkoordningen 1999 : 61-70) Det som er helt klart er at på tross av all uenighet så har kirkemøtet vedtatt og bestemt at diakonatet er en del av embetet samtidig som at de tar høyde for og viser aksept for at kirka står delt i synet når det gjelder dette. Veien frem til dette var lang, men det ble et vedtak til slutt som er formalisert i kyrkoordningen fra 1999. Denne er det gjort småforandringer på opp gjennom årene, men det er fremdeles formalisert der.

Sven -Erik Brodd beskriver biskop, prest og diakon som en enhet som ikke kan skilles ad. (Jfr : 17-20) De har sine spesifikke oppgaver, men danner sammen embetet. Brodds syn er på mange måter sammsvarende med de dominerende spor i debatten som har pågått i kirkemøtene og de resultat det har kommet frem til Om man tar dette opp forhold til det Mats J Hansson har skrevet, så er han noe kritisk til at diakonatet er noe mer enn det alle kristne er kallet til. (Jfr : 21-22). Han spør hvordan diakonene kan vigsles inn i et karitativt diakonat ? Han mener at embetet er noe som er menneskekap ut i fra mer praktiske forhold enn teologiske. Dette kan gjenspeiles noe i debatten i Sverige og særlig da at noe mener diakonatet ikke kan ses på som et embete. Samtidig så har kirkemøtene i debatten vært

tydelige på at det finnes et diakonat og at det er karitativt. Det er forøvrig få paralleller som kan trekkes mellom debattene i kyrkomøtet og Hansson.

I Norge har Stephanie Dieterich (Jfr : 23-26) vært svært kritisk til behandlingen av diakonispørsmålene . Og mye av den uklarheten som kan spores ut i fra debattene i kirkemøtet, og Den norske kirkes behandling spørsmålet, har hun gjengitt i sine artikler og da kritisert. Hun var med i utvalget som forberedte uttalelsen og saken om embetet i Den norske kirke i 2004. Hun er kritisk til at Den norske kirke ikke har tatt tak i diakonien på en ordentlig måte og diskutert saken grundig. Hun synes det er en unfallighet som er påtagelig og kanskje en tilsiktet uklarhet i en del vedtak slik at kirkemøtet ikke behøver vedta noe som helst. Når det gjelder embetet kritiserer hun Den norske kirke for å være så uklare at diakoner må vigsles på nytt i Sverige. Videre påpeker hun de økumeniske samtaler kirka har vært med på og de forpliktelser Porvoo og Limadokumentet gir. Disse har ikke blitt vektlagt i den grad de burde. Videre så plukker hun argumentet med redsel for hierarki i forhold til embetet i biter. Den svenske kirka har et treleddet embete der alle i utgangspunktet er likestilt. Det samme har metodistene. Hvorfor klarer disse kirkene det og ikke Den norske kirke? Hun er og inne på om dette har med makt og kjønns hierarki å gjøre. Det kan ikke spores direkte inn i debatten, men det kan være viktig å ha i bakhodet at presteyrket tradisjonelt har vært mannsdominert og diakonyrket kvinnedominert.

Lars Østnor (Jfr : 26-28) ble, av Stephanie Dietrich, omtalt som sentral i forbindelse med det norske diakonisynet og hans syn synes beskrevet som å ha satt kraftige spor. Det kan se ut som om diakoni og diakonat har blitt behandlet som noe som kirka gjerne vil ha, men som ikke er nødvendig. Det er en gudvillet handling, men det finnes ikke holdepunkter i bibelen på at diakoni er en nødvendig del av kirka. Han mener at hvordan kirka velger å organisere seg er opp til kirka selv og at det ikke står noe i bibelen om det. Samtidig tar han til orde for at diakonat og diakonene ikke er en del av embetet. Det ser ikke ut som om han på noen måte er noen motstander av diakoni, men i og med det ser heller ikke ut som om han mener diakoni er spesielt viktig for kirka og for kirkas eksistens. Det kan se ut som om han har vært med å påvirke synet i Den norske kirke.

Diakoni, diakonat og embetet er altså diskutert i begge land. I *Sverige* har diskusjonen vært omfattend og til dels heftig, men de har komme frem til en beslutning som er formalisert og

gir praktiske konsekvenser, i *Norge* har kirkemøtet kommet frem til en beslutning som ikke gir konsekvenser i det hele tatt bortsett fra at spørsmålet fremdeles er uløst og uklart.

Diakoners gudstjenestelige funksjoner har hatt stort fokus i *Norge* og det er formalisert i tjenesteordningen og i retningslinjer for gudstjenestelige funksjoner 1996 (Jfr : 33-34) at diakonene skal delta der det er naturlig og etter avtale med biskopen kan ha begravelser. Videre er det påpekt av diakonene har et særlig ansvar i forhold til forkynnelsen ved gudstjenester med diakonalt tema. Diakonene kan også i soknebud gi og innstifte nattverden i den forbindelse samt assistere ved nattverd under Gudstjenester. I *Norge* er det altså bestemt at visse gudstjenestelige funksjoner ligger på diakonen, men det kan se ut som om den teologiske begrunnelsen for dette ikke har vært fremtredende i debatten. Det kan se ut til at det vært mer en praktisk årsak til at diakoner både kan gi nattverd ved soknebud og holde begravelser. Dette kommenterer Stephanie Dietrich (Jfr : 25) Hun etterlyser en teologisk begrunnelse for at diakoner kan gi nattverden i soknebud og bruk av liturgiske klær

Også i *Sverige* har *diakonenes gudstjenestelige funksjoner* være diskutert og, ut i fra protokollene, til dels heftig diskutert, . En rekke ganger 1985 (Jfr : 47-48), 1994 (Jfr: 53-54) og sist gang i undersøkelsesperioden i 2003 (Jfr : 61) har det vært satt frem forslag om at diakoner skal kunne ha begravelser noe som alltid har blitt nedstemt og det ganske bestemt. Begravelser er prestens oppgave. Referatene fra debatten viser at motstanden mot at diakoner kan holde begravelser må betegnes som massiv. Det ses dog på som naturlig at diakoner skal kunne medvirke under Gudstjenester, men da på lik linje med lek medlemmer i menigheten, dette gjelder også nattverden (Jfr : 52). Diakoner holder også andakter ved sykehjem alene og sammen med prest i Sverige. Dette var jeg med på under min diakonipraksis i Sverige. Diakoner kan og gi nattverd i soknebud, men kan ikke innstifte nattverden på samme måte som i Norge. Oblatene må være konsektrert på forhånd av prest . (Dette ble meg opplyst da jeg var i praksis). Samtidig så er diakonene med i messa og ofte med på å dekke alterbordet og assistere ved nattverden. Spørsmålet om diakonenes funksjon i forhold til nattverden har ikke blitt diskutert i Svenska kyrkan ut ifra de protokoller som ligger til grunn for oppgaven. . Det som ofte er gjentatt og blir sett på som svært viktig er at diakonatet er karitativt og ikke liturgisk. Det er verdt å merke seg at selv om diakonatet har en definert plass i Svenska kyrkan så er de gudstjenestelige funksjoner noe mer utydelige rent formelt. Spørsmålet om diakoner kan foreta begravelser har også blitt diskutert etter at kirkeordningen tredde i kraft i 1999. Sist gang var i 2003 (Jfr 61) og da ble det også foreslått

at diakoner skulle kunne foreta dåp. Det ble kontant avslått nok en gang og det ble ytterligere tydeliggjort at diakonatet er karitativt og ikke liturgisk. Det er verdt å merke seg at diakonenes gudstjenestelige funksjoner ikke er omtalt i kyrkoordningen. (Kyrkoordningen 1999).

Sven- Erik Brodd (Jfr :17.20) ønsker at diakonene skal ha en større funksjon og helt egen funksjon i forholdt til Gudstjenesteliv. Dette har de ikke i Svenska kyrkan og Brodd mener at i og med diakonatet er en del av vigselstjenesten så er det og en selvfølge at de skal inn i messa og ha en funksjon der. Han mener diakonene er et viktig bindeledd mellom hverdagen og gudstjenesten. De tar virkeligheten og hverdagen med seg inn i messa. Dette strider med en del vedtak i kyrkomøtet hvor de har vært svært klare på at diakonatet er karitativt og at de ikke skal holde begravelser. Debatten har dog blitt holdt varm og har ofte blitt tatt opp til diskusjon. Stephanie Dietrich (Jfr : 23-26) omtaler ikke Diakonenes funksjon i forhold til Gudstjenestefunksjonene i samme grad. Dog fremhever hun at forkynnelsen (kerygma) gudstjenestefeiringen (Leiturgia) og tjenesten (Diakonia) er gjensidig avhengig av hverandre og sammen danner grunnlaget og rammen for fellesskapet. Hun etterlyser generelt større fokus på diakonenes funksjoner og plass i kirka. I og med at Østnor er av den mening at diakonene og diakonatet er gudvillet, altså en tjeneste som ikke er helt nødvendig for kirkas vesen, så er det nærliggende å tenke at diakonene ikke er tenkt noen sentral plass i Gudstjenestefeiringen. I boka «Kirkens tjenester med særlig henblikk på diakontjenesten» en av hans store bøker om emnet, nevnes ikke diakonenes gudstjenestelige funksjoner (Østnor 1978). (Jfr : 26-28)

I Norge er altså diakonenes gudstjenestelige funksjoner formalisert uten nevneverdig og lang debatt, men i Sverige er det debattert flere ganger, da særlig i forbindelse med begravelser, og avslått gang på gang med det argument at diakonatet er karitativt og ikke liturgisk. Dette har kirkemøtene vært svært bestemte på . Dette gjenspeiler det sterke engasjementet rundt diakoni og diakonat i Sverige og at diakonatet er karitativt og ikke liturgisk. I Norge har kirkemøtet ikke tatt noen endelig avgjørelse om diakonatets plass i kirka og i liturgien, men har likevel vedtatt gudstjenestelige funksjoner for diakonene.

Formalisering av tjenestens innhold, kvalifikasjonskrav, tjenesteordning og taushetsplikt.

I *Norge* er diakonien formalisert på to ulike måter. Det er vedtatt diakoniplaner to ganger i 1987 (Jfr : 31)og 2007 (Jfr:43-45). Begge disse planene var planer for menighetenes diakoni og hva de kunne inneholde. Planen fra 2007 fremhever betydningen av at det er diakoner ansatt for å organisere det diakonale arbeidet, men inneholder ikke noen retningslinjer for diakonene. Dette er noe av bakgrunnen for at jeg valgte å studere kirkemøtene frem til 2007. For diakonene generelt er det i løpet av perioden utarbeidet tjenesteordninger og kvalifikasjonskrav to ganger, i 1995 - 1996 (Jfr :32 -35) og 2004 (Jfr: 36-39). Særlig er det lagt vekt på hvilke kvalifikasjoner diakoner skal ha og det er formalisert, men med noen unntak. Når det gjelder diakonens arbeidsområder så er tjenesteordningen for diakoner blitt mer generell. Det kan se ut som om den enkelte diakon er prisgitt det menigheten bestemmer diakonene skal fokusere på i menigheten. Dette er et tankekors. Hva med diakonenes egne meninger om hva tjenesten i menigheten skal omfatte ? Tjenesteordningen er detaljert særlig på områdene som omhandler kvalifikasjonskrav og kirkemøtet har vært klar på at det er en mastergrad som i dag skal gjelde for å bli nyansatt og vigslat som diakon i den norske kirke. Dette ble endelig vedtatt i 2004 (Jfr :36-39).

I *Sverige* ble diakontjenesten formalisert ordentlig i 1999 da stat og kirke ble skilt (Jfr 56-59). Retningslinjene ble da ganske tydelige i forhold til tjenesten og taushetsplikt ol, Diakonen har hatt en sentral plass i kyrkoordningen både før de skilte kirke og stat og etter. . Når det gjelder tjenesteordninger og kvalifikasjonskrav har ikke dette vært like fremtredende i debatten i Sverige ut i fra de protokoller som ligger til grunn for denne oppgaven, men tjenesten er formalisert i kyrkoordningen 1999. Den sier ikke noe om formelle forkunnskaper, men det er domkapitlet som godkjenner diakonen og lar vedkommende gå gjennom en egen eksaminering (Kyrkoordningen 1999 :65-66). Den svenske kyrkan rekrutterer ,driver selv diakoniutdanningen og legger premissene for den. I Sverige er ikke diakonutdanningen en mastergrad slik som i Norge. Interesserte tar selv kontakt med det aktuelle stift og godkjennes som diakonikandidat av biskopen/domkapitlet. Videre må diakonikandidaten gjennom en praksis og et kurs før de da kan gå videre til en pastoralteologisk utbildning i regi av svenska kyrkan. For å bli diakon må du ha en høyskoleutdanning innen helse /sosialfag på minst 90 prosent. Andre kombinasjoner kan godkjennes (<http://svenskakyrkan.se/utbildningsinstitutet/utbildning-diakon> 10/11-15 I Norge er diakonutdanninga en mastergrad (Jfr :38) hvor alle interesserte med en relevant

bachelorgrad kan søke seg inn. Det er et « åpent» studium. Når en diakon er ferdig så godkjennes vedkommen kandidat av biskopen og vigsles til diakon (Jfr :38).

Det som er en stor forskjell fra i Norge er at diakonene har egen taushetsplikt som ikke er like absolutt som det prestene har. *Taushetsplikten* har vært et stadig tilbakevendende tema under kirkemøtene i *Sverige* 1985 (Jfr :47), 1989 (Jfr:52), 1999 (Jfr .58)). Svenske diakoner har en egen taushetsplikt som ikke er like streng som prestenes. Prestene har absolutt taushetsplikt for opplysninger de får i forbindelse med sjelesorg. (kyrkoordningen 1999 : 62). Diakonene har også taushetsplikt i forbindelse med sjelesorg, men den er ikke like absolutt som den prestene har. De kan under visse forhold bringe forhold og saker videre dersom det er til skade for konfidenten eller de blir bedt om å uttale seg under ed. (kyrkoordningen 1999 : 66) I *Norge* er ikke taushetsplikt diskutert i samme grad, men den er tatt med i tjenesteordningen og er mer generell 1996 (Jfr:33) og 2004 (Jfr:39).

Det norske kirkemøtet har altså vedtatt, og tatt veldig på alvor, kvalifikasjonskrav og tjenesteordninger. På en måte kan man kanskje si at diakonenes oppgave er mer formalisert i *Norge* enn i *Sverige* med tanke på tjenesteordning og kvalifikasjonskrav. Dette er gjort i fler omganger etterhvert som både kirke og samfunn har forandret seg. Samtidig så kan det da nevnes at dette da er det eneste kirkemøtet selv kan bestemme i forhold til diakoni etter fellerådene overtok arbeidsgiveransvaret for diakonene i 1996 (Jfr :32-36). I Sverige har ikke dette tjenesteordninger og kvalifikasjonskrav hatt samme fokus, om det i det hele tatt har hatt fokus. Det svenske kirkemøtet virkelig har formalisert, er diakonens plass i kyrkoordningen i 1999 og uformelt var diakonatet en del av embetet lenge før det. Taushetsplikten er mye mer presisert i Sverige og diakonene har en taushetsplikt som er litt mindre streng enn den prestene har. I Norge har dette hatt lite fokus. Det kan gjenspeile at diakonenes taushetsplikt for diakoner i forhold til den prester har, ikke har blitt sett på som like viktig i Norge.

Organisering av diakonien og diakonene – Diakoniplaner i Norge v. s kyrkoordningen?

Norge har en diakoniplan, men den sier lite om hvordan diakonene er organisert. I Norge er diakonien organisert under fellerådene og kirka har liten formell innflytelse på dette. Kirkemøtet kan bestemme kvalifikasjonskrav og tjenesteordning, men utover det har det lite det kan bestemme. Stillingene finansieres 50 % fra staten og 50% fra annet hold. Biskopene

har tilsynet og vigslere diakoner. De fleste diakoner er ansatt i menigheter. I Sverige er diakonen organisert på samme måte som prester og alle er ansatt i Svenska kyrkan. Hvordan stillingene finansieres kommer ikke klart frem i protokollene. Sverige har ingen diakoniplan på lik linje med den norske, Dog er diakonenes arbeidsoppgaver og plikter til en viss grad dokumentert i kyrkoordningen.

I Sverige har de, som beskrevet, ikke en plan for diakoni slik kirken har i Norge. I kyrkoordningen finnes en slags definisjon på diakonenes oppdrag. Den er relativt generell i Sverige, men rommer mye og er ikke innholdsmessig helt ulik den norske definisjonen i diakoniplanen.

«Diakonen är genom sin gärning ett barmhärtighetens tecken i både församlingen och samhället. Diakonen har ett ansvar att göra kärlekens gärningar, särskilt mot utsatta människor. Uppgifterna varierar beroende på de lokala sociala behoven och församlingarnas strukturer och diakonala prioriteringar. Uppdraget har en karitativ inriktning som också kan komma till uttryck exempelvis i undervisning. Varhelst det finns mänsklig nöd är det diakonens kallelse att ingripa och inspirera andra att ta ansvar. Präster och diakoner fullgör sina uppdrag i trohet mot avgivna vagningslöften och är i detta hänseende underställda biskopen och domkapitlet.» (Kyrkoordningen 1999 : 61)

Den norske definisjonen på diakoni er :“

Diakoni er kirkens omsorgstjeneste. Den er evangeliet i handling og uttrykkes gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet. (Plan for diakoni i Den norske kirke : 7)

Den norske definisjonen omtaler ikke diakoner og prester. Det gjør den svenske. Disse definisjonene kan ikke uten videre sammenliknes i og med at den norske er en del av en generell plan for diakoni og den svenske som en definisjon i kyrkoordningen på hva diakonens gjerning skal være i kirka. Noe tilsvarende kyrkoordningen for diakoner har vi ikke i Norge. Det er altså formelt en stor forskjell mellom Norge og Sverige. Svenska kyrkan har formalisert diakonatets plass i kirka, men er mer vag i forhold til planer for diakoni. Den norske kirke har en stor og omfattende diakoniplan som ikke formaliserer diakonatets plass i kirka, men som ansvarliggjør den enkelte menighet i forhold til diakoni. Det kan jeg ikke se det finnes i Sverige ut i fra det materialet jeg har studert.

-Spørsmålet om antall ansatte diakoner – ansettelsespolitikk

I Norge kom det en lov om diakoner og diakontjeneste i 1986 (Jfr :29-30). Denne gikk de da bort i fra etterhvert og den ble opphevet 1996 (Jfr 32-36) . Etter at fellestrådene overtok

diakontjenesten i 1996, stiller jeg spørsmål om det aktive arbeidet, fra Den norske kirke og kirkemøtets side, med å få flere diakonstillinger på en måte har stoppet opp. Det har ofte blitt tatt opp at det må arbeides for å få diakoner i alle menigheter og nødvendigheten er behørig dokumentert. Dog har det ikke kommet noe mer ut av det. Kirka har, slik gjennomgangen av kirkemøtprotokollene viser ikke styringa over dette alene. I Norge opprettes det få nye stillinger, men de finnes og det er rett som det er diakonstillinger ledige. I Sverige hadde Svenska kyrkan en liknende organisering av diakonen tidligere, altså at de var kyrkokommunalt ansatte (Jfr : 54). Dette forsvant kirke og stat ble skilt. På tross av dette er det en kjensgjerning at det er flere ansatte diakoner i Sverige enn i Norge både totalt og prosentmessig.,Ca 1200 i Sverige og ca 220 i Norge. På samme tid har forslagstillere prøvd, flere ganger og særlig etter at det skilte kirke og stat , å få formalisert at det skal være ansatt diakoner i alle menigheter i Svenska kyrkan . Dette har blitt stemt ned med det som argument at dette må menighetene selv bestemme. Det blir da naturlig å spørre seg om det er økonomi i forhold til beslutningsnivå som bestemmer hvor mange diakoner det blir ansatt ? Likeså har det blitt tatt opp flere ganger, om diakoner kunne få vigsles uten å være ansatte og får et introduksjonsår. Dette på lik linje med prestene. Også det har blitt nedstemt. Det kan se ut til at diakonistillingene prioriteres ned i Sverige. Til tross for dette er det flere stillinger enn i Norge. I Norge er det tilsynelatende stillstand i opprettelse av nye stillinger. Dette kan skyldes at det er fellestrådene som ansetter og det finansieringssystemet for diakonstillingene som kirka har.

Oppsummering

Det kan se ut som om at det har vært mest fokus på *tjenesteordninger, kvalifikasjonskrav og gudstjenestelige funksjoner*, altså ganske praktiske funksjoner i *Den norske kirke fra 1984-2007*. Dette har blitt meget grundig behandlet og de har gjort klare vedtak. Planverk for diakoni har blitt grundig behandlet to ganger. Plan for diakoni i 1987 og i 2007 var begge mer en rettesnor for menighetenes diakoni uten tydelige planer for hvordan øke og formalisere antall stillinger for diakoner. I plan for diakoni og fra vedtaket i 2007 så uttales det riktignok at det er viktig med diakoner i hver menighet og at det må jobbes for å få ressurser til å ansette flere. Dog ingen tydelige forslag om hvordan det skal gjøres. I 1986 ble det tatt opp om prioritering av diakonistillinger, men det har ikke vært tatt opp som egen sak etter dette. Dog er temaet nevnt i forhold til at det må arbeides for flere stillinger. Diakoni anses som viktig og nødvendig del av kirka, men diakonenes plass, stilling og betydning er noe mer

uklar. Det som også er verdt å merke seg er at ansvaret for diakonene ser ut til å ha blitt mer utydelig fra 1996 da ny tjenesteordning for diakoni ble innført og arbeidsgiveransvaret overført til fellestrådene, mens tilsynsansvaret ligger hos biskopen. Dette uttrykkes og klart fra departementet i og med at det så tydelig står at det kirkemøtet kan vedta er kvalifikasjonskrav og tjenesteordning. Lov om diakontjenester forsvant og den tidligere tjenesteordning ble erstattet av en som var mindre detaljert i forhold til oppgaver. Samtidig var de nye tjenesteordningene svært klare på at diakonene var forpliktet til å følge de planer menighetsrådet og fellestråd måtte ha vedtatt. Det kan se ut som om bevisstheten rundt dette ved kirkemøtene forsvant helt til det skulle diskuteres nye kvalifikasjonskrav i 2002 og ny tjenesteordning i 2004. Disse sier lite om hva diakoni er og hva diakonat skal være, men er som en oppskrift på hvordan diakoner skal utføre sitt virke. Diakoniplanen vedtatt i 2007 er en plan for menighetenes og kirkas diakoni. Diakonene nevnes og fremheves som svært viktige for å få planen ut i livet, men den gir ingen føringer eller forslag på hvordan før flere diakonstillinger i Den norske kirke.

Den norske kirke har klare retningslinjer og kvalifikasjonskrav til diakoner og en god diakoniplan. Det har ofte vært bragt på banen at det trengs flere diakoner i Norge, men det har ikke kommet noen vei.

I *Sverige* ser det ut som om det mest er fokusert på embetet, embetsforståelse og diakonat og mindre på annet i løpet av disse årene frem til *kyrkoordningen* ble innført og diakonenens rolle og diakonattet ble formalisert. Etter det har vært en del tema som har vært stadig tilbakevendende og det er å få regler for antall diakoner i menighetene og at dette skal bestemmes av kirkemøtet 2002, 2005 og 2007 videre så har det en rekke ganger vært foreslått at diakoner kan vigsles og få et introduksjonsår 2000, 2001, 2005 og 2006. Det har og vært en debatt på gang angående vigslingsordninger men dette ble og avklart i 1999. Det ble tatt opp som sak i 2006 om at diakonens oppdrag må tydeliggjøres ytterligere. Det er interessant å se at når det formelle og teologiske på mange måter var på plass begynte debatten om formalisering av antall stillinger o. l. å komme og at det hele tiden stemmes ned. Det er menighetene som skal bestemme dette og ikke noe skal styres ovenfra. Videre er det verdt å merke seg at det er gjort forsøk på å få til et introduksjonsår på like linje med prestene. Dette har blitt stemt ned med det som argument at det pågår et utredning rundt dette og at kirka må vente på resultatet av dette.

I Sverige, år 2007, er diakonatets formelle plassering i vigselstjenesten / embetet formalisert. Når det gjelder gudstjenestlige funksjoner så har de vært meget hyppig debattert, men diakonen har ingen større formell plass i Gudstjenesten enn et lek medlem. I Norge er det, per 2007, nærmest motsatt. Diakonene har en formalisert plass i liturgien uten særlig debatt, men diakonatets plass i embetet er ikke avgjort.

11.0 Hvordan har utviklingen videre fra 2007 vært i Svenska kyrkan og Den norske kirke

Jeg har studert kirkemøteprotokollene fram til 2007. Det begynner å bli noen år siden og det er derfor naturlig med en kort gjennomgang av utviklingen frem til i dag. Søkene er gjort på Den norske kirkes og Svenska kyrkans hjemmesider.

I *Norge 2011* vedtar kirkemøtet at diakontjenesten er en selvstendig karitativ tjeneste innen Den norske kirke. Det poengteres at fra komitehold det er nødvendig med statlige tilskudd til finansiering av flere diakonstillinger. Regjeringen har i Soria Moria II sagt at de vil øke tallet på diakonstillinger. Dette skaper forventninger om en økning i antall diakonstillinger i denne Stortingsperioden. De argumenteres vider med at det må ses på finansieringsmodeller i en ny kirkeordning og at det er ønskelig med mer fleksibilitet i forhold til hvordan stillinger fordeles. Arbeidet med dette må vær målrettet. Det poengteres at det er ønskelig med to diakonstillinger for å styrke det samiske kirkeliv. Det presiseres i kommentarene at ved innføring av ny Gudstjenestereform så må ikke diakonenen liturgiske oppgaver svekkes. Videre så må det jobbes med hva man skal kalle den vigslede norske diakontjenesten skal omtales på andre spåk over for være søsterkirker og i de økumeniske organisasjoner. Det tas og til orde for at neste gang tjenesteordningen skal reviders så kan det det vurderes om diakoner også skal kunne forrette nattverd også i Gudstjenester F:eks på sykehjem innenfor rammen av den diakonale tjensten og ikke kun i soknebud. Det argumenteres for at kirken skal gå bort i fra ordet embet og heller kalle det tjeneste og at ordinasjon fremdeles kan brukes for vigsling av prest.

Det vedtas at de innen 2015 må det finnes ,innenfor alle prostier være minst en diakonstilling. Videre vedtas det at i geografisk store prostier eller med høyt folketall, bør det i 2015 være flere diakonstillinger. Kirkemøtet støtter at vigslede diakoner skal kunne bære skråstola og dette ønskes behandlet så snart som mulig.

(KM 9/11 Diakontjenesten i kirkens tjenestemønster)

(https://kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/km_09_11_diakontjenesten.pdf 13/11-15

Ved kirkemøtet i 2013 Vedtas det at vigslede diakoner kan gå med skråstola, men retningslinjer skal utarbeides av kirkerådet (KM 08/13)

(https://kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/km_08_13_skraastola_diakoner.pdf 13/11-15)

Det som er vedtatt er at diakoner kan bære skråstola. Ångående antall stillinger er det vedtatt intensjoner om flere stillinger. Det poengteres at diakonen har en sentral rolle i liturgien og at en utvidelse av diakonenes funksjon i forhold til nattverd bør vurderes. Det er ikke tatt stilling til etter diskutert om diakonatet er en del av «embetet»

I Sverige tas det til orde for å utvide diakoners liturgiske funksjoner til å kunne vigsle og foreta begravelser i 2008, 2009. Dette avslås begge år.

(https://www.svenskakyrkan.se/tcrot/km/2008/snabbprotokoll/2g_03.shtml#TopOfPage 13/11-15)

(<https://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=674702> 13/11-15)

Det tas opp på kirkemøtet 2011 om diakonenes stilling/posisjon og oppgaver skal behandles og diskuteres på sentralt nivå. Det avslås og det bes om at dette tas opp på bispedømmenivå.

(<https://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=818327> 13/11-15)

Det tas opp på kirkemøtet 2013 og 2014 tas om antall diakoner i menighetene kan reguleres av bispedømmet eller fra sentralt hold. Dette avslås. Det må gjøres på menighetsnivå. I 2014 kommer det og forslag om gjennomsyn og vurdering av vigselsløfter for diakoner avslås også. Det må vurderes sammen med vigselsløfter for prest og biskop.

(<https://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=1064597&ptid=863186> 13/11-15)

(<https://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=1197281&ptid=863186> 13/11- 15)

Debatten i Svenska kyrkan om sentral regulering av antall diakoner har fortsatt og forslag avslått flere ganger . Det samme gjelder diakonenes gudstjenestelige funksjoner. Nå er det i

tillegg til begravelser kommet forslag to ganger om at diakoner også kan foreta vigslar. Dette har blitt avslått.

Oppsummering Diakonenens stilling i Norge med tanke på gudstjenestelige funksjoner står sterkt og det blir innført skråstola. I Sverige er det ikke vedtatt noe nytt i forhold til diakoner og diakonatet. Forslag om formelle liturgiske oppgaver og sentral regulerer av antall diakonstillinger er avslått.

12.0 Konklusjon - «Hvordan skiller diakonenens stilling i Svenska kyrkan og i Den Norske Kirke seg ?

Oppgavens *problemstilling* er : «Hvordan skiller diakonenens stilling i Svenska kyrkan og i Den Norske Kirke seg ? » med underspørsmålene :Hva er forskjellene, hvilke praktiske følger har dette for diakonien og , hvordan gir dette seg uttrykk i den teologiske debatten? Jeg vil nå konkludere i forhold til disse.

Hva er forskjellene og hvilke praktiske konsekvenser har de?

Det jeg har vært ute etter er å få kartlagt hva forskjellene er og hvilke praktiske konsekvenser det har for den enkelte kirke. Det som kommer meget tydelig frem er at diakoni, diakonat og embete har blitt hyppigere, mer omfattende og også kraftigere debatert i Sverige enn i Norge. I Sverige har de da klart å bestemme at diakonatet, tross stor motstand, er en del av vigselstjenesten og embetet. Svenska kyrkan «eier» på en helt annen måte diakonien og diakonatet enn Den norske kirke. Dette gjenspeiles gjennom antal tema som er tatt opp og ikke minst hyppigheten og den vektlegging som er gjort under kirkemøtene. Et eksempel er at de har tatt med synet på diakoni og diakonat i forbindelse med diskusjonene rundt Lima og Porvooavtalene . Nå skal det sies at de svenske kirkemøtene er mye lengre enn de Norske. Det er da bedre tid til å diskutere dette, samtidig som de har svært mange saker som skal diskuteres. Det kan se ut om at diakonene har en helt annen stilling i Sverige enn i Norge. Dette kan skyldes dette eierskapet jeg har beskrevet og derfor også har en helt naturlig del av den svenske kirka. Det at diakonatet er en del av vigselstjenesten og har samme arbeidsgiver tror jeg er av svært stor betydning. Prester, diakoner og biskoper er det likestilt og har de samme sjefene både tilsynsmessig og organisatorisk. Noen direkte grunn til at det er flere ansatte diakoner i Sverige enn i Norge har jeg ikke funnet i protokollene. Det er likevel et

fakutum. Til tross for at diakonatet er en del av vigselstjenesten i Sverige har diakonene ikke like tydelig stilling i forhold til gudstjenestene. En svensk diakonat har i utgangspunktet ingen større plass i gudstjenesten enn et lek medlem. Dette har de diskutert mange ganger og det er ikke lettet på. At diakoner kan holde begravelser har blitt kontant avvist. Det argumenteres med at diakonatet er karitativt og ikke liturgisk. Dette er de meget klare på selv om det er delte meninger i kirkemøtet om spørsmålet.

I Norge har kirkemøtet vedtatt at diakonatet kan ses på som en del av embetet, men ikke at det skal eller må. Debatten rundt diakonat og embete har vært liten sammenliknet med i Sverige og det norske kirkemøtet har ikke vektlagt dette særlig. Det som har vært i fokus i Norge er planer for diakoni, som Sverige ikke har. Videre er det fokusert på tjenesteordninger og kvalifikasjonskrav i Norge i en helt annen grad enn i Sverige, hvor de nærmest ikke har diskutert dette. Jeg er usikker på om dette skyldes det faktum at fellesrådene på mange måter overtok ansvaret for diakonien i 1996, men det kan være nærliggende å tenke seg det. Tjenesteordninger og kvalifikasjonskrav er det kirkemøtet kan betemme helt selv. I Norge har diakonene en annen stilling og funksjon i forhold til Gudstjenestelige funksjoner. Diakonene har en helt annen og selvfølgelig plass i forhold til dette og det er utarbeidet egne retningslinjer for dette. Diakoner kan holde begravelser og lese innstoftelsesordene ved soknebud. Hvordan disse retningslinjene er begrunnet kan det derimot stilles spørsmål ved. Er de praktiske eller teologiske argumenter som ligger til grunn? Som nevnt er diakonene i Norge ansatt via fellesrådene og stillingene er finansiert 50 % fra staten og 50 % fra «annet hold» Dette medfører en annen sårbarhet i forhold til stillinger. Så vidt meg bekjent er dette meget uvanlig i arbeidslivet. Jeg kan ikke se at dette har kommet frem i debattene i kirkemøtene, men jeg vil likevel nevne det. Kanskje er det en av årsakene til å det ikke er ansatt flere diakoner i Den norske kirken.

Hvordan gir dette seg uttrykk i den teologiske debatten?

I begge land er det det argumentert ut i fra teologi og dels brukt samme argumenter i forhold til diakonatet. I Sverige har det vært uenighet, men de har klart å lande på at de ser på diakonatet som en del av vigselstjenesten altså embetet. I Norge har de blitt enige om at det kan ses på som en del av embetet. I Sverige har de fokusert veldig på at tjenesten er karitativ og ikke liturgisk. I Norge ses diakonatet på som karitativt, men det er samtidig nedfelt at

80

diakonene skal ha en liturgisk funksjon og at de kan foreta begravelse etter avtale med biskopen og innstifte nattverden ved soknebud. Hva som da er den teologiske grunnlaget for det er mer uklart. Særlig har Brodd og Dietrich hatt syn rundt det teologiske som ikke helt samsvarer med det kirkemøtene har vedtatt. Brodd mener at diakonene har en liturgisk funksjon og det harmonerer ikke helt med det kirkemøtet har vedtatt, samtidig er det mange som tydeligvis mener det samme som han i og med at spørsmålene rundt dette ofte har blitt tatt opp. Brodd sitt syn på at biskop, prest og diakon hører sammen i en enhet og ikke kan skilles stemmer derimot meget godt med det vedtaket som er gjort om at diakonatet er en del av vigselstjenesten i Sverige. J M Hansson er kritisk til at noen kan vigsles inn i en karitativ tjeneste som han mener diakonatet er og er dermed kritisk til at diakonatet er en del av embete.

I Norge har Stephanie Dietrich vært svært kritisk til synet på diakonat og diakoni og den uklarhet som råder på dette området. Hun presiserer at det norske kirkemøtet ikke har tatt forpliktelsene i forhold Lima dokumentet og Porvooavtalen på alvor. Dette gjenspeiles i måten kirkemøtet har diskutert og behandlet Lima dokumentet og Porvooavtalen. Diakonenes stilling og synet på embetet er knapt nevnt. Videre etterlyser hun et teologisk grunnlag for at diakoner kan innstifte nattverden ved soknebud. Noen teologisk begrunnelse for at diakoner kan holde begravelse kan jeg ikke finne i det materialet som ligger til grunn for oppgaven. Videre så er det noe uklart hva som er den teologiske begrunnelsen for at diakoner skal delta i Gudstjenester ut i fra protokollene. Som Dietrich også omtaler så har ikke diakonen blitt sett på som en helt nødvendig del av Den norske Kirke. Hun nevner Lars Østnor sitt syn som karakterisk for holdningene i Norge. Diakoni er ikke en pålagt og selvfølgelig tjeneste fra Gud, men noe som er Gudvillet. Østnor ser ikke diakonene eller diakonaet som en del av embetet. For å sette det litt på spissen så kan det virke som om diakoni og diakoner er noe man gjerne vil ha i kirka, men som ikke er så farlig om utelates. Det er i alle fall tydelig at diakonat ikke har hatt en veldig tydelig plass i kirkemøtets bevissthet og slett ikke teologisk. En tanke jeg gjøre meg er at kanskje er denne litt ubevisste holdningen til diakonatet grunnet til at arbeidsgiveransvaret for diakoner ble overført til fellesrådene i 1996. På den andre siden har diakonien og diakoniplaner blitt sett på som meget viktige og er utarbeidet to ganger, men en solid definisjon i 2007.

Problemstillingen til oppgaven var «

«Hvordan skiller diakonenes stilling i Svenska kyrkan og i Den Norske Kirke seg ?»

Det er noen store forskjeller og forhold som skiller diakonens stilling i de to kirkene. I Svenska kyrkan er diakonatet en del av embetet og vigselstjenesten, i Den norske kirke er det enighet om at diakonatet kan ses på som en del av embetet. Debatten har til tider vært hard i Sverige, mens i Norge har den i grunnen vært liten. Den teologisk bevisstheten rundt embete og diakonat er forskjellig. I Sverige har den kommet tydeligere frem i debatten og også i litteraturen enn i Norge. I Norge har kirken vedtatt tjenesteordninger og kvalifikasjonskrav samt gudstjenestelige retningslinjer for diakoner. Herunder at diakoner kan forette gravferd og lese innstiftelsesord ved soknebud. I Sverige har de ikke de samme formelle funksjoner og regnes i utgangspunktet på samme linje som leke medlemmer i kirken. Dette er har blitt mer debattert i Sverige enn i Norge. I Sverige har alle Svenska kyrkan som arbeidsiver. I Norge er det kun prestene som har Den norske kirke som arbeidsgiver. « Alle andre « har fellestrådene som arbeidsgiver. Diakonene har en helt annen stilling og posisjon i Svenskkyrkan. Mitt inntrykk er at Svenska kyrkan eier diakonien på en helt annen måte enn i Den norske kirke. Det har gitt seg resultat i at diakonatet er en del av embetet eller vigselsstjenesten. I Norge er det ikke gjort noe formelt vedtak utenom at man kan se på diakonatstjenesten som en del av embetet. Samtidig har ikke Svenske diakoner samme formelle oppgaver og funksjoner i liturgien som de norske mens diakonene i Norge har mer definerte tjenesteordninger og kvalifikasjonskrav enn I Sverige.

13.0 Sluttord

Prosessen med oppgaven har vært svært intressant. En del forskjeller forstod jeg var der. Da tenker jeg på på embetetsynet og de vedtak som er gjort. Videre visste jeg at utdanningssystemet for diakoner er et helt annet i Sverige enn Norge. Det som var en overraskelse var de stor forskjellene det var i synet på diakonenes deltakelse i liturgien og i forhold til kvalifikasjonskrav og tjenesteordninger. Det hadde jeg trodd var mer likt behandlet i kirkemøtet. I realiteten tror jeg svenske diakoner uformelt har en viktigere rolle i liturgien enn som så, men det er ikke formalisert. Likeså var det en overraskelse at antall stillinger i Sverige ikke er formalisert. Det trodde jeg det var. Det har vært fascinerende å gå i dybden og studere forskjellene mellom to kirker som på overflaten virker svært like.

Referanser

Protokoller fra kirkemøtene i Den norske kirke 1984 – 2007
De aktuelle saksnummer er fortløpende referert til i oppgaven

Protokoller fra kyrkomöten i Svenska Kykran 1983 – 2007
De aktuelle saksnummer er fortløpende referert til i oppgaven
Detaljerte referanser fra kyrkomöten i Sverige : 86-89

Litteratur

Blennberger, E. (red). Hansson M J. (2008). *Diakoni tolkning, historikk, praktikk*
Stockholm: Verbum förlag.

Blennberger, E. Hansson, J M. Ståhl, R. (1999) *Diakoni- teologi, ideologi, praxis : en inventering* Uppsala :Svenska kyrkans forskningsråd .

Borgegård, G. & Hall, C. (1999). *The Ministry of the Deacon 1. Anglican-Lutheran Perspectives*. In: Uppsala: Nordic Ecumenical Council.

Brodd, S-E. (1999). The Deacon in the church of Sweden. I :Borgegård, G. Hall, C. *The Ministry of the Deacon 1. Anglican-Lutheran Perspectives*. In: Uppsala: Nordic Ecumenical Council.

Brodd, S-E. (1999). An Escalating Phenomenon. The Diaconate from an Ecumenical Perspective. I :Borgegård, G. Hall, C. *The Ministry of the Deacon 1. Anglican-Lutheran Perspectives*. In: Uppsala: Nordic Ecumenical Council.

Brodd, S-E. (2005) *.Diakonen i mässan*.
Stockholm : Verbum Förlag AB.

Dalland, O. (2007). *Metode og oppgaveskriving for studenter*.
Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Dietrich,S. (2011). Systematisk – teologisk grunnlag for diakontjenesten. I: Dietrich,S. Karsrud Korslien,K. og Nordstokke,K. (red.). *Diakonen – kall og profesjon*. Trondheim: Tapir Akademisk forlag

Dietrich, S. (2011). Forståelsen av diakontjenesten i Den norske kirke. I: Dietrich,S. Karsrud Korslien,K. og Nordstokke,K (red.). *Diakonen – kall og profesjon*. Trondheim: Tapir Akademisk forlag

Dietrich,S. (2011) . Diakonitjenesten i et økumenisk perspektiv. I: Dietrich,S. Karsrud Korslien,K. og Nordstokke,K (red.). *Diakonen – kall og profesjon*. Trondheim: Tapir Akademisk forlag

Dietrich, S Karsrud Korslien,K. og Nordstokke,K. (red.) (2011). *Diakonen – kall og profesjon*. Trondheim: Tapir Akademisk forlag

Eckerdal, P. (2008). Konflikt og nyorientering i diakoniinstitutionernas historia. I : Blennberger ,E (red.). Hansson ,M J. (2008). *Diakoni tolkning, historikk, praktikk* Stockholm: Verbum förlag .

Engel, C. (2006). *Svenska kyrkans sociala arbete-för vem och varför*. Ersta Sköndal högskola forskningavdelingen Stockholm :Elanders Gotab.

Fanuelen,O. (2011). Diakoner i den norske kirke, et historisk tilbakeblikk.I: Dietrich,S. Karsrud Korslien,K. og Nordstokke,K (red.). *Diakonen – kall og profesjon*. Trondheim: Tapir Akademisk forlag.

Grønmo,S. (2004). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.

Hansson, M J. (2008). Diakoni – teologisk reflexion. I : Blennberger ,E (red.). Hansson M J. (2008). *Diakoni tolkning, historikk, praktikk* Stockholm: Verbum förlag.

Hansson, E. (1999). *Diakoniens teologi. I* : Blennberger E, Hansson J M, Ståhl R (1999 *Diakoni- teologi, ideologi, praxis : en inventering* Uppsala :Svenska kyrkans forskningsråd.

Haugen, H M. (2011): *Diakonistillinger i Den norske kirke – hvordan har stat og kirke fremmet disse. I: Dietrich,S. Karsrud Korslien,K. og Nordstokke,K (red.). Diakonen – kall og profesjon.* Trondheim: Tapir Akademisk forlag

Inghammar, H. (2008) ”Diakonats historia-vigningens motiveringar och förpliktelser. I : Blennberger ,E (red.). Hansson M J. (2008). *Diakoni tolkning, historikk, praktikk* Stockholm: Verbum förlag.

Kyrkoordningen (1999). Stockholm 1999. (fikk den tilsendtelektronisk i odf format fra svenska kyrkan)

Meland, R. (1999). *The Deacon in the church of Norway. I :Borgegård, G. Hall, C. The Ministry of the Deacon I. Anglican-Lutheran Perspectives.* In: Uppsala: Nordic Ecumenical Council.

Plan for diakoni i Den norske kirke

<https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/slik-styres-kirken/plandokumenter/plan-for-diakoni/>

Østnor, L. (1978). *Kirkens tjenester med særlig henblikk på diakontjenesten.*

Oslo, Luther forlag.

Web sider

<https://kirken.no/>

<https://www.svenskakyrkan.se/>

Detaljerte referanser fra kyrkomöten i Sverige

1983. 1- 15. Mars

Diakoniutskottet og diakoninämnden er ofte på talelista.
Diakoni er ikke eksplisitt nevnt i sakslista.

1984 6.- 17 Mars

Diakoniutskottet og diakoninämnden er ofte på talelista.
Diakoni er ikke eksplisitt nevnt i sakslista.

1985 5. - 16. Mars

Diakoni tas opp Torsdag den 14.mars

Diakoni och diakonat sak nr 8 § 18. s253 – 254 (*med ref til diakoniutskottets betänkande 1985 :10 Bihang 6-15 og Motion 1985 : 100 s 9- 16. Bihang 1-5*)

Fredag 15, mars

Diakoni och diakonat Sak nr 9 § 10 s 356 – 359 (*med ref til evangeliutskottets betänkande 1985:18 Bihang 6- 15*)

Villkoren for vigning til diakon/diakonissa Sak nr 9 § 11 s 359-360 (*med ref til diakoniutskottets betänkande 1985 :6 Bihang 6-15 og Motion 1985 . 59 Bifang 1-5*)

Diakonatets innehåll sak nr 9 § 21. s 371- 378

(*med ref til diakoniutskottets betänkande 1985:3 Bifang 6-15 og motion 1985:52*)

Økade diakonala insatser nr 9 § 22 s 378 (*med ref til diakoniutskottets betänkande 1985:4 og motion 1985:57*)

Lørdag 16. mars

Det ekumeniska dokumentet «Dop Nattvärd embete « Sak 10 § 2 s 405 – 420 / *med ref til evangeliutskottets betänkande 1985 :17 For uoversiktlig og for mange motiner. Motion 100 er nevnt og det får holde.*

1986 19. August – 2. september

Onsdag 27. august

Diakonins ställning i samhället sagn nr 7 § 10 s 71 – 72 (*med ref til diakoniutskottets betänkande 1986 : 3 I Bihang 6-15 och motion 1986:75 I Bihang 3-5*)

1987 18. - 29. augusti

Fredag den 28. august

Den svenska kyrkohandboken II sak 9 § 3 s 281 – 341 (*med ref til evangeliutskottets betänkande 187 : 8 Den er på over 100 sider og kopieres ikke og centralstyrelsens skrivelse 1987 : 4. Den er på 171 sider og kopieres ikke*)

lørdag 29. august

Den svenska kyrkohandboken II sak 10 § 1 s 363 – 377 (*med ref til evangeliutskottets betänkande 187 : 8 Den er på over 100 sider og kopieres ikke*)

1989 15. - 26. august

Onsdag 23. august
Tystnadsplikt för diakoner sak 7 § 10 s 176 (*med ref til bilag Kyrokolagsutskottet 1989 :3 s 1-2 bihang 3-16 med ref til motion 1989:5 Bihang 3-16*)

1992 18. - 29. august

fredag 21. august s
Svar på fråga 1992:2 om motsättningarna i ämbetsfrågan Nr 4 § 3 s 43-45.

fredag 28. august
Det kyrkliga ämbebet sin präst och biskop Nr 9 § 229 – 229 (*med ref til andra kyrkolagsutskottets betänkande 1992:2 s 1 – 8 Bihang 3- 18 dette berører kun prester*)

1993 17. 28. august

Onsdag 25. august
det kyrkliga embädet sak 7 § 9 s 110 -111 (*med ref til andra kyrkolagsutskottets betänkande 1993:5 s 1-3 bihang 3- 18 med ref til motion 1993 :21 Bihang 3-18*)

1994 16. - 27. august

Onsdag 24. august
(Porvoo) Borgå-deklarationen Sak nr 7 § 8 s 89-92 *Med ref til Ekumeniutskottets tänkanden 1994:1 om Borgå-deklarationen s 1-5 .(etterbestillt)*

Torsdag 25. august
Diakonats roll i gudstjänstlivet sak nr 8 § 13 s 163 – 173 (*Med ref til gudstjänstuskottet betänkande 1994 : 7 om diakonatets roll i gudstjänstlivet s s 1-6 Bihang 3 – 18 med ref til motion 1994 : 5 og 1994 :13 Bihang 3-18*)

fredag 26. august
Svenska kyrkans embätssyn sak 9 § 5 s 239 – 245 (*med ref til andra kyrkolagsutskottet betänkanden 1994 : 4 s 1-4 Bihang 3 – 18 med ref til motion 1994 : 14 Bihang 3 :18*)

Diakonaten sak 9 § 10 s 247 (*med ref til andra kyrkolagsutskottet betänkanden 1994 : 12 s 1- 3Bihang 3 – 18 med ref til motion 1994:6 og 1994 :49*)

1996 20. - 30. august

torsdag 29. august
Diakoinns ställning sak 7 § s 201 (*med ref til första kyrkolagsutskottet betänkanden 1996: 7 s 1-3 bihang 3-18 med ref til motion 1996:31bihang 3-18*)

1997 19. - 29. august

Onsdag 27. august
Vissa frågor rörande diakonatet sak 6 § 22. s 84 – 91 (*med ref til andra kyrklogsutskottet betänkande 1997 :5 om vissa frågor rörande diakonatet s 1- 5 Bihang 3-18 med ref til motion 1997:17 og 1997:24 Bihang 3-18*)

1997 Extra kyrkomötet 21. - 23. November

Diakoni ikke nevnt i sakslista

1998 18. 29. august

Onsdag 26. august

Diakonats ställning i Svenska kyrkan sak 7 § 27 s 120 – 121 (*med ref til andra kyrklogsutskottet betänkande 1998 :5 om diakonatets ställning i Svenska kyrkan s 1-3 Bifang 2- 18 med ref til motion 1998:8*)

1999 27. mai – 12. juni

Onsdag 9. juni

Kyrkoordning for Svenska kyrkan

Den kykorättsliga regleringen av diakonatet och församlingspedagogernas ställning i Svenska kyrkan () Sak 7 § 3 s 100 - 117) Her er mye uklart,men jeg har lagt ved ; *svenska kyrkans centralstyrelse skrivelse til kyrkomötet 1999:3 del 3 . 31. kap oppdraget som diakon*

Dette året måtte jeg gå til snabbprotokollen for å få oversikt

Snabbprotokoll- Hyperlenker lagt ved fortløpende.

men jeg har og tatt *ref til motionene 1999: sak 13-46-124 og 151 . Sak 7 § 3 s 100 – 114 Viderer tar jeg kopi av CsSkr 1999:3 del 1 1- 63 og CsSkr 1999:3 del 2 , s 2-223 224-225og 2 – 120 (nevnt hos Levenskog) samt 2-219 som jeg har funnet på egen hånd (Bihang 2)*

Bihang 5-18 bare ved å bla....Andra kyrkolagsutskottet 1991 : 1 . kommentar 4 om kyrkorettlig reglering av diakonatet s 67 – 71 og Utbildningsutskottets yttrande 1999: 1 Y om 32. kap oppdraget som diakon s 433 .

2000 16. - 19 maj og 19. 22. september

Torsdag 21. september

Yrkeslegitimation för präster och diakoner sak 2000 / 5 § 65 s 39 *Tillsyn och uppdragsutskottets betänkande 2000 : 1 s 1-3 med ref til motion 2001: 2)*

introductionsår för diakoner§ 67 s 40 *Tillsyn och uppdragsutskottets betänkande 2000 : 3 s 1-3 med ref til motion 2000:11)*

Register för tillsyn över präster och diakoner § 82 s 46 *Tillsyn och uppdragsutskottets betänkande 2000 : 18 s 1 -2 med ref til motion 2000:69) Alle beänkanden i tynn bok*

2002 17- 20 september og 22- 25 oktober

Torsdag 24. oktober

Diakontjänster och diakonår § 106 s 97 (*Tillsyn och uppdragsutskottets betänkande 2002: 4 s 1- 5 bilagsbok nr 3 med ref til motion 2002 :29 og 2002 :62 bilagsbok nr 2*)

Profilutbildning för diakoner och församlingspedagoger § 130 s 105 (*kyrkolivsutskottets betänkande 2002:8 s 1-4 bilagsbok nr 3 med ref tik motoin 2002 :103 bilagsbok nr 2*)
fredag 25. oktober

Diakontjänster och diakonår beslut § 147 s 120

Profilutbildning för diakoner och församlingspedagoger, beslut § 170 s 131

2003 .2005 og 2005 protokoll mangler Snabbprotokoll er derfor brukt .Lagt ved som hyperlenker lagt ved fortløpende

2006 25-26,28-29. september og 24 – 27 oktober

Torsdag 26. oktober

Ändring i bestämmelsarna om behörighetsförklaring av präst og diakon § 114 s 67 *Tillsyn och uppdragsutskottets betänkande m/bilag TU 2006:1 s 1- 6 Volym 2)*

fredag 27 oktober

Ändring i bestämmelsarna om behörighetsförklaring av präst og diakon,beslut § 142 s 77

kvinnohistoria – om diakonissors liv och verksamhet i Svenska kyrkan,beslut § 180 s 92
kyrkolivsutskottets betänkande KI 2006:9 s 1- 5 Volym 2)

2007

Onsdag 24. oktober

Diakoner i församlingen § 80 s 32 *Tillsyn och uppdragsutskottets betänkande TU 2007: 5 s 1- 4 Volym 2 med videre ref til motion 2007:24 og 2007:62 volum 1)*

torsdag 25. oktober

Diakoner i församlingen, beslut § 92 s 39

